

ARGIA

POLITIKA

Denak inkestei begira,
tarta banatzeko zain

EKIALDE ERDIA

Esbargua altxatzeko
iraken oihua

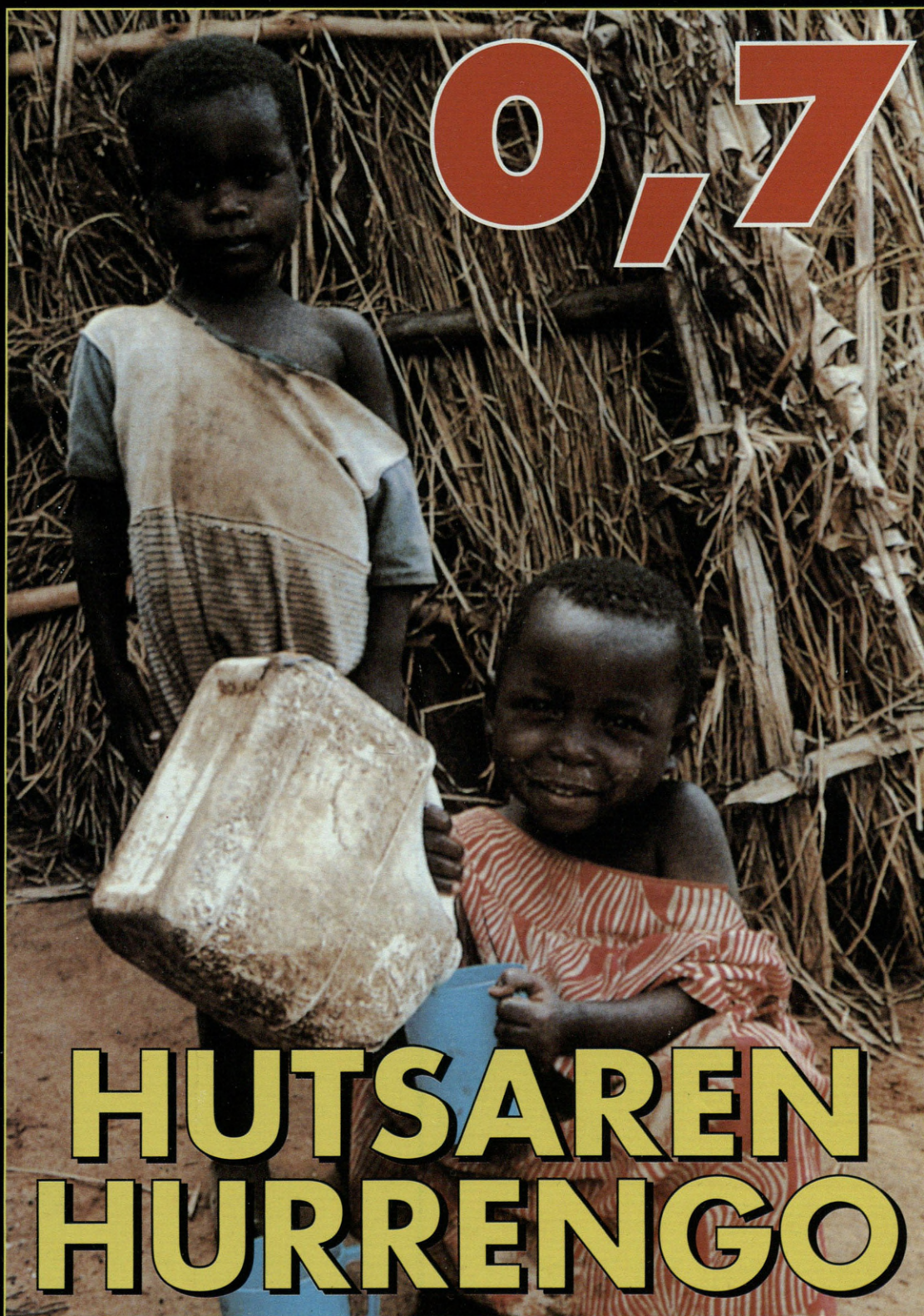
JUANJO SAN SEBASTIAN

«Ekologista batzuek
mesede kaskarra egin
diote ekologismoari»

ANTONIO MARIA LABAIEN

Antzerkiaren arnas
emaila hil da

0,7

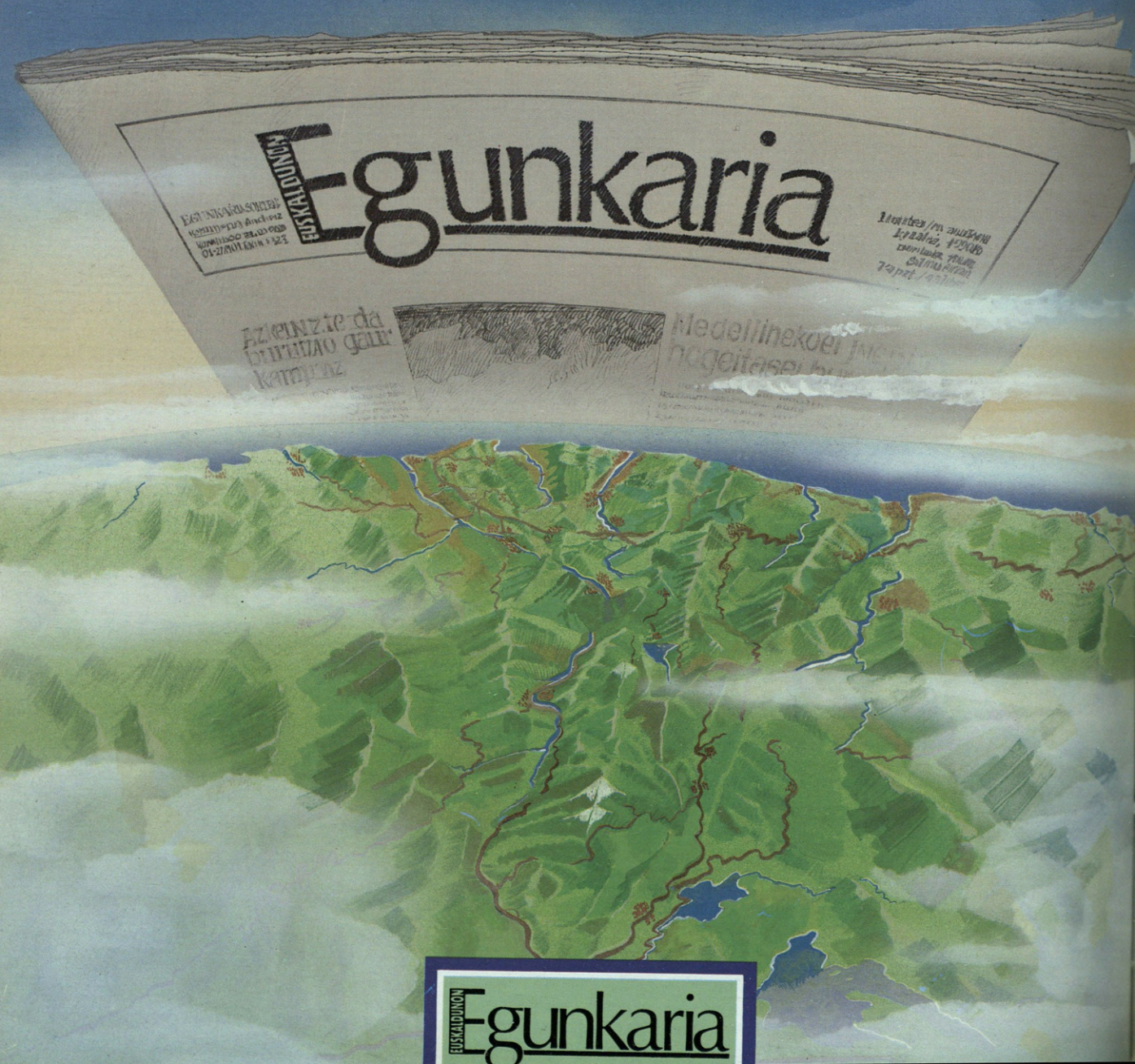
HUTSAREN HURRENGO

MUNDUKO AHOTSEN DOINUAK HARTUKO DU TOLOSA

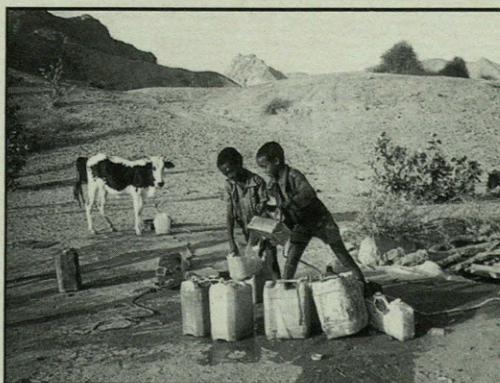

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

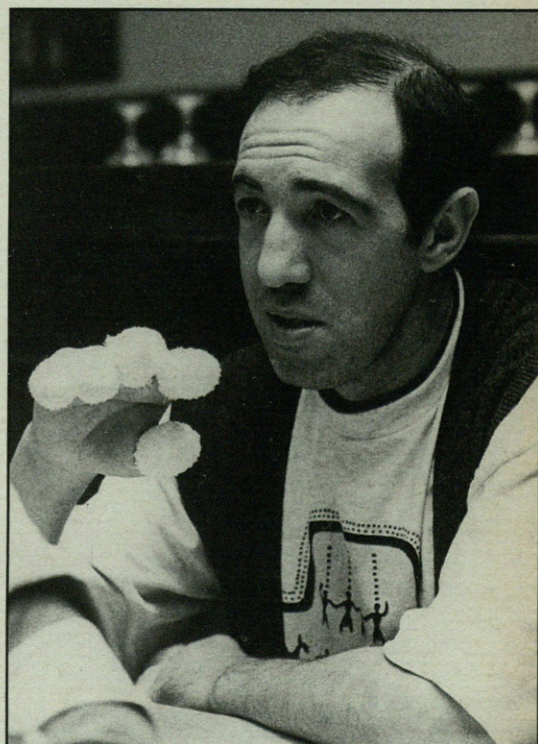

6. Politika kronika. ANE ETXENIKE.
8. Alderdi guztiak inkestei begira.
Tarta banatzeko zain.
AITZIBER YARZA.
10. Espainia, handi banaezina.
ANE ETXENIKE.
12. Asteazken zehar. XABIER LETONA
14. Irak burua Erdi Arotik atera guran.
XABIER LETONA.
18. Irailaren 19tik 26ra
Erraminta-makinaren Biurtekoa
Bilbon. Sasoi lainotsuen ostean
etorkizuneko izpiak.
XABIER LETONA.
20. Hutsaren hurrengoko limosna
herri txiroei. JOXI GOIKOETXEA.
24. Desanexioen hamarkada.
IMANOL UBEDA.
26. Diagnostikoetan ematen dira
minbiziaren alorrean aurrerapen
teknologiko nagusiak. Oinazea eta
itxaropena. PATXI SARRIEGI.
28. Juanjo San Sebastian: «Ekologista
batzuek mesede kaskarra egin diote
ekologismoari».
RAMON OLASAGASTI.
34. Kultura kronika.
J.J. PETRIKORENA.
37. Aurten Europako Sari Nagusia
ekarriko da Tolosako Abesbatzen
Lehiaketara. Munduko ahotsen
doinuak hartuko du Tolosa.
JOXEMI SAIJAR.
40. Antzerkiaren arnas emaile eta
sustatzaile etengabekoa.
J.J. PETRIKORENA.
42. Nola egin 500.000 lagunentzako
dantza? Dantza pausoen geroa.
IÑAKI IRIGOIEN.
44. Munduaren zabaletik kultura.
MIKEL ELORZA.
46. Kultura agenda.
48. Argitalpenak.
50. Aukeran.
56. Denborapasa.
58. 1.501a zenbaki polita baita.
PELLO ZUBIRIA.

JUANJO SAN SEBASTIAN:

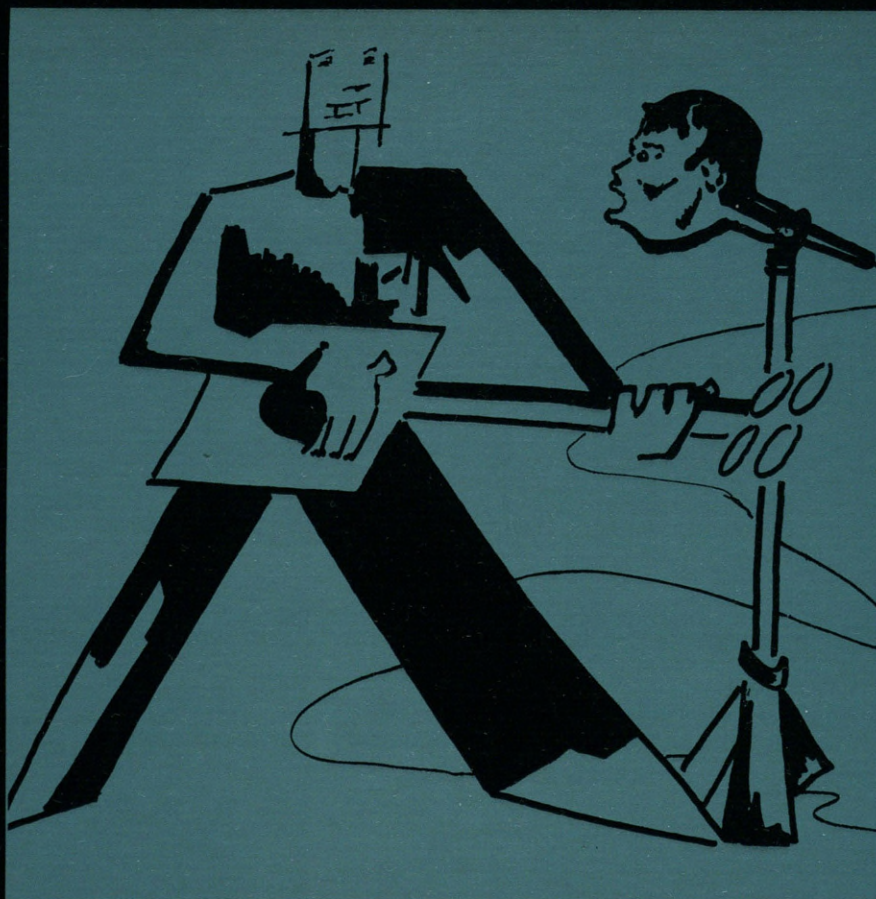
K-2n jasandako zauriak oraindik sendatu gabe dituenetan eta Atxo Apellaniz lagun minaren heriotza egunero ikusten duenean, elkartu ginen Juanjo San Sebastian. K-2n izandako esperientziak hitz egiten hasi ginen, eta mendian bizi izan dituen momentu ezberdinak aipatu zizkigun jarraian. Ondoren, mendia eta mendizalearen arteko harremanaz mintzatu ginen, eta elkarriketaren amaieran, gaur egun denon ahotan dauden gaiak jarri genituen mahai gainean./24

GIZARTEA: Sarritan entzuten ari gara azken asteotan, nazio garatueta gobernuak Barne Produktu Gordinaren % 0,7, garapenean dauden herriei bidera dezaten eskatzen dituzten proposamenak. Gaur egun Euskal Herriko instituzio eta erakunde ezberdinek herri txiroei eskaintzen dieten laguntzen nondik norakoak aztertu ditugu./ 20

MUSIKA: Tolosako Nazioarteko Abesbatzen Lehiaketak 26. edizioa beteko du aurten, urriaren 21etik azaroaren 1a bitartean munduko doinuak bertaratu. Lehenengo aldiz, Europako Sari Nagusia egingo da bertan, Europako sei lehiaketako irabazleekin. Honez gain, ahots taldeen alorreko lehiaketa estreinatuko da./37

belarriak goxatzen •

ARGIA
Puntako informazioa astero

egin

ERRATZU

Urriaren 29an gaueko 11etan

**HAURTZARRAK
ZARAMA
LA POLLA RECORDS
POTTOKA BAND**

Xorroxin Irratiak antolatua

Sarrerak salgai: Erratzun Zubi Punta, Elizondcn Kasino eta Fortenea,
Donezteben 12, Lesakan Atxaspi, Beran Puy, Iruñean Kilkir, Irunen
Bertso Hop eta Xorroxin Irratian. Aintzinetik 900 pta, takillan 1.200

Egunkaria

ttipi-ttapa

kontzertuak 10 urtez

Ederra sartu digute

OHITURARIK ez dut, baina lehengoan ARGIA zabaldu eta erreportaia ikus-
teak gairitu egin ninduen. Sujetadore
ospetsu horretaz ari naiz. Izena aipatu
nahi ez dudana horretaz. Erdal aldizkari
eta telebistan ikusia eta entzuna neu-
kan zertxobait, eta ordurako eritzia
osatu. Gizakia omen da harri bera-
rekin birritan estrapoza egiten duen
animalia. Gure kasuan bi bider baino
hamaikatan gertatu dela esatea ego-
kiagoa litzateke.

Produktu saltzaileek, publizista zo-
roptzen eraginez, urrutiko intxaurrak
saltzen dizkigute behin eta berriro.
Telebistaz gehienbat. Ohituak behar-
ko genuke, baina sujetadorearen kasu
honetan argitasun apur bat daukan
edozein pertsonarentzako muga la-
saienak gairitu dira. Edalontziak gai-
nezka egin du.

Merkatuan ez dagoen gauza batetaz
(eta benetan ona den komentatza-
ria nindoan, baina aurrez jada saldu di-
gute eta dagoeneko ez du garrantzirik
kalitate edo erosotasunak) denok hiz-
ketan jarri gaituzte. Kritika egitearren
egiten ditugu komentarioak, edo gure
aurpegia garbitzearen agian, baina
horretaz hizketan. Hitzetik hortzera.
Baita neu ere.

Eta horregatik harritu egin nau be-
reziki ARGIA joko horretan sartu izana.
Zuk zuzentzen duzun aldizkariak ho-
rrelako muntaietatik normalean ihes

egiten baitu, gai hauen erasoaren au-
rrean beharrezko den babesa jarria
izan ohi du.

Erreportaia argitaratzearekin ez da
ezer larrik, jakina, hamaika ikusteko
jaioak izanik ez gaitu honek erreka
bidean jarriko, baina gutuna igorri nahi
izan dut kontura gaitzen zein erraz
'sartzen' dizkiguten urrez jantzitako
zirriak. Ziri hutsa baino ez izanik.
Oraingo honetan ziria beharrean zirina
ere eman digute.

Jon Ander Gorrotxategi
Bergara (Gipuzkoa)

Etxean egina

EZ dakit, baina susmatzen dut dirutza
gastatuko zuela ETBk «Goenkale» egi-
ten. Lau haizetara iragarri duten publi-
zitateari erreparatuta, behintzat, hala
dirudi: hainbatgidoilari, argindar ha-
riak, dekoratuak...

Ikusi dudana gutxia ikusita, dena
den, ondo gastatutako dirua iruditzen
zait. Nahiz eta akatsak topatzerik ba-
dagoen -denari bezala-, asmatu egin
dutelakoan nago.

Istorio bitxia eta interesa mantentze-
ko korapilo ederrez josia, atsegina
ikusten da egitea. Modu alaiaren egune-

roko bizimodua ikus dezakegu, gaur
egungo arazoez tokia izanik. Gutako
edozeinen etxe eta herrian topa liteke
«Goenkale»-rik. Eta saioan azaltzen di-
ren pertsonaiak ez dira gure kaletako
inon falta.

Pozgarria da hemengo jendeak egin,
idatzi eta produzitutako produktua
dastatzea, eta ez beti bezala kanpoko
telesailak, arrotzak zaizkigunak, eta
normalean indarkeria eta topikoez be-
teta. Berez gurea ez den kultura eta
bizimodua saldu nahi dutenak.

Poztekoa da hemen gauzak egin, eta
gainera ongi egin daitezkeela ikustea.
Bazirudien nolabaiteko konplejua
dugula hemen ezin direla tajuzko gau-
zak egin.

Beste batzuekin ere, baina hain sona
handiz saldu den honekin bereziki de-
mostratzen da, nire ustez, inongo lotsa
eta oinbiriarik ez diogula zor, inori.
Harro eta eroso murgiltzen naiz
«Goenkale»-n. Eta batez ere, telebistaz
ari baikara, atseginez.

Maite Arregi
Gasteiz

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Joxe Mari Irazusta.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak.
20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.

BIZKAIA: Zaballurru 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.

Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.

NAFARROA: Iratxeko Monastegia 70, 3. ezkerre.
31011 Iruñea.

Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.

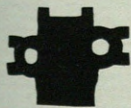
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X

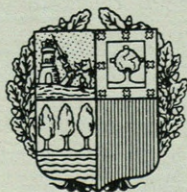
BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kuxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

Nola aldatzen diren gauzak

HAUTESKUNDE kanpaina aspaldi hasi zen, Europako hauteskundeetako kanpainatik geldiuenerik ez dela izan ere esan dezakegu. Gauzak nola zetozen ikusita, mugimenduz beterikoa ere izango zela uzte genuen, eta egia esan, entzun dira bai mugimendua sortzeko moduko makina bat adierazpen. Baina, adierazpen deigarriak izan bada ere, gai aldetik nahiko urri ibili dira alderdiak, eta egunero gai berak ikusi izan ditugu titularretan azpimarraturik. Alderdi guztiek eduki dute gai majikoren bat.

EAJri bere mezua gogortzeko ordua iritsi zaio, eta horretarako abertzale-tasuna indartu eta autodeterminazioarekin zerikusia duten gauzen aipamena egitea baino hobeagorik ez. Arzalluzek nazionalismo espainiarrari egotzi dio herri honetan biolentzia bizidetzeko erantzuna egoetaren ardura.

Jauregirentzat, berriz, lehendakari izatea obsesio ere bilakatu dela pentsatzen has gaitezke kanpaina honetan entzundakoak eta gero. «*Lehendakari izan nahi dut*», behintzat ederki asko esaten ikasi zuen Jauregik. Kanpaina honetan erakutsi du Jauregik euskaraz ongi ikasi duela, baina esaldi hau lehendik ere ikasi zuen, mintza praktikatik harantzago joatea lortu ez badu ere, eta martxa honetan lortuko ez badu ere. Autonomismoa ere ez dugu ahaztu behar, zazpi urtez bazterturik eduki ondoren, orain egundoko aurkikuntza egin baitute sozialistek.

HBk benetako bakea lortzeko hitz egiteko prest dagoela azpimarratu du etengabe. Guztiak harrapatu dituen irlandako sukarrak izan du eraginik alderdi honetan ere, edo alderdi honetan, batez ere.

PPk beretzat autodeterminazioa

bezalako gaiak loa kentzeko modukoak direla erakutsi digu. Autodeterminazioa, erokeria, zatiketa eta beste hainbat gaitzen sortzaile bezala azaltzea izan da PPren zeregin nagusia. EAJk mezua erradikalizatu duenean, honek aipatzen dituen hainbat gai gutxieztara jo du, EAJ inguruko zenbait boto lortzearen esperantzaren edo.

EAJk eta PSE-EEK arazoak izan ditzakete gehiengoa lortzeko, baina hainbeste denbora koalizio hau ikusten igaro ondoren zail gertatzen da beste bat asmatzea

Bakegintza eta gatazken ebazpenari buruzko bigarren konferentzi europarra amaitu da jada. Konferentziaren antolatzaile zain partehartzaileek positiboki baloratu dute. Konferentzian bitartekaritza izan da gai aipatuenetarikoa, eta honen inguruan defendatu diren tesiak ez da bat etorri Elkarri taldea. Jonan Fernandezek ustez, «bitartekaritza ofensiboago bat» defendatu behar baita. (Argazkia: Ander

EAK autodeterminazioa eta biolentziari amaiera emateko elkarrizketaren beharra askotan aipatu ditu, baina, EAJren eta batez ere, Arzalluzen aurkako kritikak izan dira nagusi.

IUK ezkerreko alternatiba bakarra dela esanez erakarri izan nahi ditu botoak. UAK, berriz, bere alde eskuindarra erakutsi du etengabe. Foralismoaz gain, espainolismoa argi utziz. EAEk gaizki zaintzen omen du Araba, Espainiak, berriz, primeran tratatzen duela pentsatu behar.

Azken lau urteetan esan eta entzun direnak ikusita, nola aldatu diren gauzak, batzuentzat. Baina, hauteskunde garaian gaudela kontuan izanik, batzuentzat ezezik, batzuetan soilik aldatzen direla pentsatu behar.

ALDERDIĀK aipatzerako orduan, nola ez, inkestak hartu ditut kontuan, asteburuan kaleratu diren inkestek gauzak nola aldatuko diren erakutsi nahi izan baitigute. EAJren igoera ez omen da uste bezain nabaria izango. Nabaria, ordea, PSE-EEK jasango duen jaitsiera. Kanpainaren hasieran nahiko ordezkari gutxi lortuko zituela zioten inkestek gerora mantentzea ere lortuko zuela iragarri zuten, orain berriro, jaitsi egingo dela azaduz.

PP eta IUREN igoera baieztatu egiten dute inkestok, eta uste baino gehiago ere igo daitezkeela adierazten digute. EAREN jaitsiera aurreko inkesten modura aurrikusten dute, eta HBREN kasuan, berriz, gutxiago jaitsiko dela diote.

Mapa politiko berria horrela gauzatzen bada, horren esanahiaren inguruko hainbat irakurketa egingo dira. Baina irakurketa hauetan hasi baino lehen, gobernua nola osa daitekeen datorkigu burura. EAJ eta PSE-EE alderdiek arazoak izan ditzakete gehiengo erosoak lortzerako orduan, eta hainbeste denbora koalizio hau ikusten igaro ondoren zail gertatzen da beste bat asmatzea. Hala ere, gauzak nola aldatu ohi diren irudikatzen hastea besterik ez dugu behar.

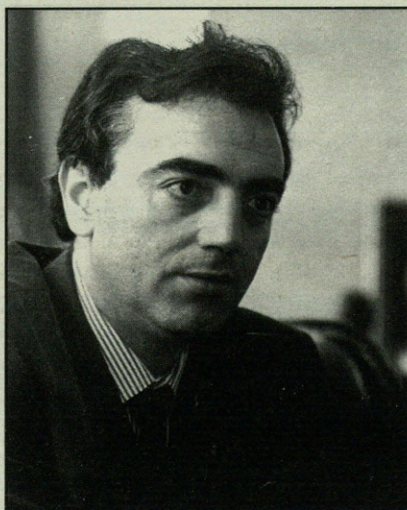
ANE ETXENIKE

G O R D E T Z E K O A K

GABRIEL URRALBURU INEM-EKO BULEGOAN

INEMen zerrendetan denetarik aurkitzea posible dela gauza jakina da, era guztietako jendea baitago egun lanik gabe. Nafarroako lehendakari eta gerora PSNko lehendakari izan ondoren, orain Gabriel Urralburu da zerrenda hauetan azaltzen denetako bat. Bere emazteak Roldanen tes-taferroarekin zituen harremanak direla medio, bere postua utzi beharrean aurkitu zen, eta geroztik lanik lortu ez. Hala ere, emazteak dituen negozioetan aritu daitekeela ere esan da.

E Z P A L A K

alde batera uztea eskatu zien, eta hauek, Viguraren proposamena entzun ondoren onartzea erabaki zuten. Badirudi era honetan borroka baretzea lortuko dela, baina UPN-n gertatu ohi direnak ikusita ez litzateke harrigarria izango hilabete batzuen buruan arazoak berriro azaleratzea.

SABINO EUBAREN ESTRADIZIOA UKATUA

PARISKO auzitegiak ezezkoa eman dio Sabino Euba Zenarruzabeitia «Pelopintxo»-ren estradizio eskaerari. Estradizio eskaera hau 1981-1984 bitartean enpresari bizkaitar bati eginiko estorsioa dela medio eskatu zuen Espainiak. Parisko auzitegiaren ustez, ordea, iraungita dago balizko delitua, eta horregatik eman dio ezezkoa. Epaileek hartu duten erabaki honek botere betearazleari ere eragiten dio.

Ez da auzitegiak Pelopintxoren estradizioa ezeztatzen duten lehenengo aldia, joan den martxoaren 16an beste bati ezezkoa eman baitzion. Orduan ere delitua iraungia zegoela erabaki zuen epaitegiak. Orduko hartan Zornotzako bost enpresariri zerga iraultzailea eskatu izana leporatu zioten.

SU-ETENA UPN-N

JUAN Cruz Allik eta Miguel Sanzek mantentzen zuten borrokari amaiera, edo behintzak maiatzeko hauteskundeak bitarteko su-etena ezartzea erabaki dute. Horretarako, agiri bat sinatu dute, eta honen bidez, hauteskunde zerrendak Jesus Aizpunek, alderdiko lehendakariak, egitea adostu dute. Era honetan, alderdian boterea lortzeko zegoen borroka nolabait baretu nahi da.

Idea honen bultzatzailea Albito Vigura parlamentari ohia izan da. Vigurak Alli eta Sanzi bien arteko borroka

Alderdi guztiak inkestei begira

Tarta banatzeko zain

Hauteskunde kanpaina guztietan gertatu ohi den bezala, oraingoan ere inkesten sukarrak harrapatu gaitu. Komunikabide, alderdi politiko nahiz erakunde ezberdinetatik datoz, eta azken uneraino ikusi ahal izan ditugu. Askorentzat, alderdi bakoitzak bere onurarako erabiltzen dituen tresnak besterik ez badira ere, azkenean, guztiek begiratzen ditugu. Hona hemen inkestek azaldu diguten mapa politiko berria.

INKESTEN balioaren inguruan gauza ugari entzun izan da, eta makina batek jartzen du hauen baliogarritasuna

zalantzan. Horretarako arrazoi gisa inkestek egiteko erabiltzen diren teknikak aipatzen dituzte batzuek. In-

kestak era egokian egiteko hainbat oztopo daude, ondorioz, emaitzetan akatsak ekiditea oso zail izanik.

Beste batzuen iritziz, ordea, alderdi bakoitzak jarraitu beharreko estrategia zehazteko balio dute. Eta askotan, propagandarako erabiltzen direla ere salatu izan da, alderdi bakoitzak komeni zaizkion datuak hartzen dituela azalduz.

Baina, kritika ugari jaso arren, denek begiratzen ditugu, eta gero eta inkesta gehiago kaleratzen dira hauteskunde kanpainenetan. Lerro hauek idazteko unean zazpi inkesta kaleratuak izan dira jada, eta hauek zein mapa politiko marrazten duten jakiteko asmoz abiatu gara.

EAEko emaitza orokorre dagokienez, berrikuntza nagusienetakoa IUren ordezkartza da, ikerketek diotenaren arabera, garai batean EEk zituen botoetatik asko jasoko baititu. PPK ere gora egingo luke nabarmen, baina zenbat igoko den da kontua. Zenbaitek ordezkartza bikoiztuko duela dioten bitartean, beste batzuek lehen zituen 6 legebiltzarkideei 3 gehituko zaizkiola diote.

Zalantzarik gutxien sortzen duen alderdia UA da, ia guztiek ordezkari kopurua errepikatuko duela baitiote.

Inkesta batetik bestera HB, PSE-EE, EA eta PPren emaitzak emateko orduan ezberdintasun nabariak izan dira; IU, EAJ eta UArenek aipatzerakoan, ordea, adostasuna nahiko zabala izan da.

HAINBAT INKESTAREN ARABERAKO LEGEBILTZARRAREN OSAKETA

	IKERFEL (PSE-EEk eskatua)	AJURIA ENEa	DEMOSCOPIA (PPk eskatua)	INVESCO «Egin»entzat	SIGMA DOS «El Mundo»rentzat	ERYBA «Deia»rentzat
EAJ	23	24	24	23(-2)	23-24	23(+1)
PSE-EE	17-18	15	14	16	14-16	15
HB	11-12	11	11	12	11	10
PP	9	10	12	9(+1)	10-12	11(+1)
EA	6-7	7	6	6(+1)	6-7	6(+1)
IU	4-5	5	5	6	6	6(+1)
UA	3	3	3	3	2-3	4(-4)

(*) OHARRA: CIS-en inkesta ez dugu sartu datuak portzentaietan soilik kaleratu zituelako.

HAINBAT INKESTAREN ARABERAKO PORTZENTAIK

	IKERFEL	AJURIA ENEa	C.I.S.	INVESCO	SIGMA DOS
EAJ	28,9	30,7	37,4	29,6	29,4
PSE-EE	20,8	19	17,4	19,4	18,2
HB	14,3	15,2	16,3	16,1	15,2
PP	12,6	11,9	9,7	11,3	14,4
EA	9,7	9,5	9,9	9,2	9,4
IU	8,3	7,8	7	9,2	8,1
UA	1,3	1,6	1,4	1,4	1,3

(*) OHARRA: Demoscopia eta Eryba enpresako inkestak ez ditugu aipatu EAEko datuak portzentaietan ez bait dituzte kaleratu.

EAJren kasuan, inkesta guztien arabera gora egingo du, beste ordezkari bat edo lortuz.

PSE-EE, HB eta EAK 1990eko hauteskundeetan baino boto gutxiago jasoko lituzkete. Hala ere, azken hauteskundeekin alderatuz EA eta HBk apur bat gora egingo dutela ere badiote zenbait inkestek.

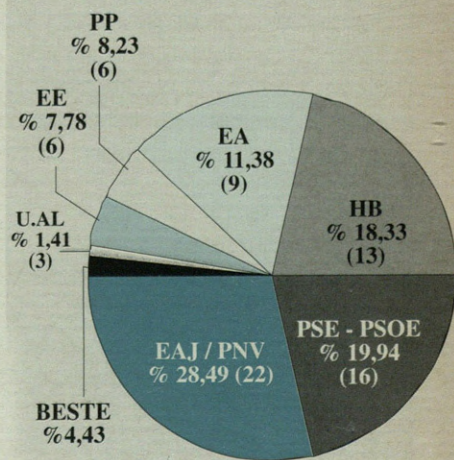
Probintzietan ere antzeko joera dute alderdi guztiek. PPK eta IUk gora egingo dute probintzia guztietan. EAJk gora egingo du Araba eta

Bizkaian, Gipuzkoan mantenduz. HBk eta EAK, alderantziz, Bizkaia eta Araban behera egingen dute Gipuzkoan ordezkari kopuruari eutsiz. Alderdi sozialista, ordea, hiru probintzietan mantentzea eta jaitsieraren arteko borrokan arituko da ikerketen arabera.

Aipagarriena, Gipuzkoako kasua da, aurreko hauteskundeetan bezala, EAJ, PSE-EE, HB eta baita EAre arteko borroka latza iragartzen baitute inkestek. Gehienek EAJri ematen diote lehen tokia, beste batzuek HBren alde egiten badute ere. Batzuek PSE-EEri bigarren tokia eman arren, gehienek hirugarrenean jarri dute. Hala ere, alde txikia ateratzen diote sozialistek hainbat inkestatan EARI.

IUren igoera nabarmena da inkestaren adostasun nabarienetakoa

GAURREGUNGO LEGEBILTZARRA

Aipagarria da, baita ere, zenbait inkestatan ez dela abstentzio kopurua aipatzen. Aipatzen denetan, berriz, iritzi ezberdinak ageri dira. PSE-EEk eskatuta egindako inkestan abstentzioa hamar puntu inguru jaitsiko dela ageri den bitartean,

«Egin»en kaleratutako inkestak dio abstentzioa apur bat jaitsiko dela. Ajuria Enekoak, berriz, Araba eta Bizkaian mantenduz, Gipuzkoan igo egingo dela iragarri du.

AITZIBER YARZA

Espainia, handi banaezina

A

Arzalluzek Konstituzioari buruz esandakoak, Senatuko autonomien inguruko eztabaidak eta abarrek independentziaren inguruko eztabaida piztu dute berriro. Espainiako komunikabide nahiz alderdiak kezkatuta dabilta, antza, Espainiak handi eta banaezina izateari utziko dion beldur.

ALDIRO abertzaletasuna eta independentziaren inguruko eztabaida eta tirabirak sortu ohi dira, oraingoan, faktore ezberdinek eragin dute eztabaida areagotzea.

«Gu, abertzaleok, ez orain ez etorkizunean ere, ez gara Konstituzioarekiko leial izango». Arzalluzen hitzok

haserre piztu zuten. «Abertzale ez garen euskal herritarrentzat iraina izateaz gain, beste herritar espainiarrekiko ere ez da zilegi, Konstituziorik gabe Euskadik egun duen autogobernu maila ez bailuke edukiko», «euskal herritarrekiko leialtasun ezaren beste adierazpen bat» eta antzeko esaldiak entzun dira. Guztiak ere, Arzalluz kritikatzear gain Euskal Herria Espainiaren zati bat dela gogoraziz.

HEMEROTEKA

«Senatuko eztabaidan inork ez zuen autonomi sistema zalantzan jarri. Ardanza lehendakaria azaldu ez izana edo Arzalluzen kexuak ere ez dute hankaz gora jarri. (...) Atzoko sesioak argi utzi zuen, berriro ere, Espainiak enfrontamendu zibil edo lurralde gatazken arrisku historikoa baztertzea lortu duela».

Luis R. Aizpeolea. «El País».

«Lehendakari guztiek eredu honekiko leialtasuna dutela ikusi da, eta borondate kolektiboak honen garapena bultzatzea du helburu. Horrela, garapen autonomikoko epe berrian sartu garela esan daiteke, gehiago baita batzen gaituena bantzen gaituena baino».

Txiki Benegas. «El Correo Español».

«Euskal herritarrek eta katalanek autonomia nahi zutela diote orain, baina besteena baino zabalagoa. Hauek nahiago dute hiltzea euskal herritar eta katalanak baino gutxiago izatea baino. Eta batasun espainiarraren eraikuntza, zortzi mendez odolaren masaz eraikia, zirrikituz betetzen doa, bihotzean sentitzen duen aberri handia, Indar Armatuena, eta baita Erre-

gearena, maite duen erdi mailako espainiarren haserrearen aurrean».

L. Maria Anson. «ABC».

«Canciller de Ayala, Elcano, Oquendo, Blas de Lezo, Elhuyar... Euskal herritar hauentzat 'euskal berezitasuna' ez zen oztopo izan beren esfortzua eta baita bizitza ere espainiarrekin batera emateko. (...) Euskal herritar izatea bere aurrean zeudenei beti, zuzenean, begietara begiratu izan duen herri noble batetako kide izatea da, ez trabeska begiratu izan duena. Horregatik, ez dut ulertzen Euskalherria zaharrean gainontzeko espainiarrei trabeska so egin eta hauengandik banandu nahi duten pertsonak egotea».

Alfonso de la Serna. «ABC».

ABC

MARTES 20 DE JUNIO DE 1990

ESPAÑA, ESPAÑA

El pueblo español espera del buen sentido de sus políticos que los debates sobre la cuestión autonómica que empezaron ayer en el Senado contribuyan al fortalecimiento de la unidad de España y a la solidaridad entre las regiones de la Patria común. «Las autonomías», dijo Su Majestad el Rey en uno de sus más recordados discursos: «no se han creado para establecer fronteras dentro de España, sino para hacerla más próspera y libre. Si no es así, no cumplen su alta misión constitucional». Y añadió: «Debemos caminar hacia la modernidad sin abandonar ninguno de nuestras conquistas anteriores y, como primera de ellas, la de la unidad profunda, inalterable, fecunda, ilimitada de nuestra propia Patria». Las Fuerzas Armadas, con su Jefe General al frente, tienen el mandato constitucional de velar y garantizar la unidad de España, porque así lo votó la voluntad libremente expresada del pueblo español en la

Autonomia eta
independen-
tziaren
inguruko
eztabaida
pil-pilean
zegoela «El
Pais»-ek argazki
hau atera zuen
azalean «Polizia
guztiak batera
Madril»
lelopean.

Adierazpen hauen ostean etorri zen Senatuan autonomen inguruko eztabaida. Bertan, Felipe Gonzalezek Konstituzioarekiko leialtasuna eskatu zien han zeuden lehendakariei, eta baita hauek eman ere. Guztiek nahi dute garapen autonomikoa, baina beti ere, egungo estatusa zalantzan jarri gabe.

Jordi Pujol eredugarri

JORDI Pujolek zioenari so jarri ziren denak, eta honek Katalunia nazio bat zela, baina Espainiaren baitan jokatzeko duen borondatea azaldu zuenean izugarrizko lasaitua hartu zuen batek baino gehiagok. Orain Jordi Pujolen jokaera goraiatu dute, Arzalluzen aurrean eredu gisa jarritz.

Gai honen inguruan esan eta idatzi dena ugari izan da, eta berriro ere agerian geratu da independentzia usaina izan dezakeen edozer gauza aipatze hutsak

erreakzio gogorrek pizten dituela. Baina, eztabaida sutsu guzti hauei oraindik ere egur gehiago bota asmoz honen inguruko inkestak kaleratu dira. Batzuetan, EAEko biztanleek independentziaren inguruan zer dioten aztertzen da, eta besteetan, berriz, espainiarrek zer dioten. Azken honetan, Euskal Herriko zein Kataluniako biztanle gehienek independentzia nahiko balute, indarra erabiltzeko prest % 13 soilik leudekeela azaldu izan da. % 35ek, berriz, era baketsu batean onartu beharko litzatekeela uste dute.

Baina inkestek emaitza hauek azaltzen badituzte ere, azken asteetan ikusi eta entzundakoen ondoren agintariak gaia oso bestela ikusten dutela azaltzen digute. Independentzia kutsua duen edozer gauza esate hutsak aztoratu egiten baititu.

ANE ETXENIKE

GURE PRINTZPIOEKIKO LEIAL

PROFESIONALITASUNA, ESPERIENTZIA ETA ARRETA.

OPEL

Z A I N G A I T U Z U

10°
URTEURRENA

TALLERES
OLA

Olabarrena Auzoa, z/g. Tfnoak: 76 33 44 / 45 / 46. BERGARA (Gipuzkoa)

Erakusketa ARRASATEN: Loramendi, 2. Tfnoak: 79 05 86

DEBA ARRO. LEINTZ BAILARA ETA GOIERRI GARAIrako kontzesionaria
OPEL BANATZAILE OFICIALAK. ESPERIENTZIAGATIK ONENAK.

H I R U M U N D U

■ IPAR IRLANDAN BAKEA MIAZKATZEN

LEHENBIZI IRA izan zen, orain unionistek ere su-eten iraunkorra aldarrikatu dute. Bakea miazkatzen ari dira Ipar Irlandan. Aurretik legez, John Majorren jarrera mesfidatia agertu da orain ere, baina oraingoan bakeari ateak zabaltzeko beste prestutasun bat agertu du. Unionistengan egin duen presioa ere bestelakoa izango zen seguruenik. Dena den, prozesuaren tarteko zirrikietan baino, zezenari bi adarretatik heltzeko unea da: zer proposatzen dute unionistek, zer errepublikarrek? Mahai gainean esertzeko ordua da, britainiar armada erretiratu eta iparrirlandarrek beren arazoak beraiei artean konpontzeko ordua da. Horixe da mugimendu errepublikarrak eskatzen zuena. Horren gaitza zen?

■ IRAK-KUWAIT PAPEREZKO BAKEA

JARRITAKO ebazpen guztiak onartu ondoren, Irakek beretzat onartzeko gogorrena zena onartu du azkenean: NBek Irak eta Kuwaiten artean ezarritako mugen onarpena alegia. Kolonialismoaren historia kontuetan sartu barik, Irakek ondasun ugari galduko ditu modu horretan (petrolioan batez ere). Alabaina, bizi duen egoera latzetik ateratzeko onartu behar izan du, hots, NBek enbargua altza diezaion. Muga benetan hauskorak dena den, Irak eta Kuwait artean eraikitakoak. Iraki modu gogorrenez jarri zaion inposaketa da eta bi estatuon artean mugak serio negoziatu eta akordio kontsentsuatu lortzen ez bada, bakea berriro ere hari mehetik zintzilik izango da epe ertainera.

■ TENPERATURAK GORA CHIAPASEN

MEXIKOKO PRIk bere barne borrokin gutxi ez badu, Chiapaseko tenperaturak ere gora egin du. Nazioarteko so-egileek alde egin ondoren EZLNko zapatista eta Mexikoko Armadaren artean jadanik ez da inor geratzen. Zapatistek matxinadari ekin zioten, eta herri batek jasatzen duen zapalketaren borroka indartsuena izatea lortu zuten, baina hortik aurrera ez daude joku militarretan sartzeko moduan, nahiz eta abenaturaren bat edo bestek oihartzun handia emango liekeen berriro ere Mexikoko Gobernuari, bestalde, zapatisten abentura txikiena ere ez zaio interesatzen eta eskua orain arte baino serioago sartu beharko du, Chiapaseko oro har oraindik duela 100 urte bezala jarraitzen du eta.

Aurrikusita zegoen legez, aurtengo Bake Nobel saria Ekialde Hurbileraino abiatu da. Yithzak Rabin, Simon Peres eta Iaser Arafat, hirurei batera. Bakeranzko urrats handia eman dute, atzera ezinezkoa seguruenik, baina oraindik eremu hartan ez dago bakerik, eta bakoitzak bere etxean –Arafatek batez ere–, lan ugari izango du Nobelaren ardatzari zentzua ematen. Hurrengo Gerry Adams eta John Majorrek jasoko al dute?

KOHLN GARAIPENA

1972an jada, berak argi erakutsi zuen bere buruarekiko zuen konfidantza: «Ni kantzileria izango naiz». Kohlen berbak dira, baina ez azken hauteskunde hauetakoak, 1972koak baizik. Hamar urte geroago iritsi zen Alemaniako kantzileritzara, eta oraintsu irabazi berri dituen hauteskundeekin hamasei urtetarako lasterketan sartuko da. Ez da marka makala gizon honena. 1,93ko altura eta 118 kilo dituen 'Alemaniako hartzak' Europan oso politiko gutxi lortu dutena lortu du, bere laugarren agintaldian sartzea alegia. 'Probintziako politikoa' izateko gehiegixto akaso.

Baina, Alemaniaren batasuna gidatu, Berlinetik azken soldatu sobietarra ateratzen ikusi, edota Alemania Europako Batasunako gidaritzan jarri duen politiko hau bere azken agintaldia izango da, eta akaso, bukatu ere ez du egingo. Sozialdemokrata, berde eta komunista ohien artean, behin baino gehiagotan jarriko dute arriskuan gobernu koalizioa. PDSko komunista ohiak izango dira Kohlen tripakomina eta sozialdemokratak beren bukaerarako asaltua prestatzen ari dira jada, oraindik 1998 urruti samar badago ere.

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

ULTRA ESKUINAREN GORAKADA

EUROPAN ultra eskuinak eman duen aurrerakada albiste izan dugu azken egun hauetan. Austriako hauteskunde orokorretan Haideren Alderdi Liberalaren (FPOE) igoera izan da berririk nabarmenena, botoen % 22ra iritsiz. Bestetik Belgikako udal hauteskundeetan ere deigarriak izan dira ultraeskuinaren emaitzak, bai lurralde flamenkoei dagokienean baita Valoniaz ari garenean ere. Xenofobia eta joera autoritarioak dira ultra eskuin honen ezaugarriak garbienak. Tolerantzia eza da bere identitate zeinurik nabarmenena. Zer dela eta gorantzako joera hau? Nola egin dezaiokegu aurre?

FPOE eta Vlaams Blok betiko alderdiak dira, minoritarioak izan arren ez dira inoiz marjinalak izan eta nahiz eta orain bere baitan joerarik autoritarioenak nagusitu eta eskuin muturrerantz abiatu, ez daitezke "neo naziak" kontsidera. Zergatik erdietsi ote dute orain egundaino izan ez duten arrakasta?

BADIRUDI Badirudi klase ertaineko hautesleek eman dietela garaipena, zentru soziologikoko botuak zentru politikotik ultra eskuinera mugitu omen dira. Nolabaiteko dibortzioa eman da zentru soziologikoa eta politikoa artean eta gure gizartearen gehiengo osatzen duen sektore hau autoritarismoruntz abiatu da desoreka eta giza kohesio falta kezkarria sortuz. Nere ustez, joera hau indar eta zabal daiteke eta hortxe legoke arriskurik handiena.

Langabeziak, alor guztietan seguritate migrazioak, eta oro har Ongi Izatearen Estatuaren desitxuraketak, gure hirietan inoren eguneroko bizitza aldatu izan badu giza sektore horrena aldatu du, txarrerako gainera. Bere aurrerakuntza bermatzen zuten ohizko alderdiak, zentru ezker nahiz zentru eskubikoak, krisiak eta nazioarteko oreka berriak diseinatutako eskenatoki berrian noraezean dabilta, ustelkeriak jota gainera. Ultra eskuinak, berriz, mezu garbi eta ziurra eskaintzen du.

ZENTRUKO esparru soziologiko honen kontrola izango dugu datozen urteetan lehia politikaren giltzarria: horra hor Laborista britainiarren ahaleginak, PSOE barruko eztabaidak, euskal abertzale demokratikoen arteko konpon ezintasunak... Zentru politikoa eta soziala berriz ere uztartzea, giza sektore honi itxurazko erreferente bat eskainiz, derrigorrezkoa dugu Europari estabilitatea eta barne kohesioa emateko.

K O R O G A R M E N D I A
Irakaslea

Irak burua Erdi Arotik ateratze ahaleginean

GOLKOKO gerrako kontuek aspaldikoak diruditen arren, oraindik hark eragindako prozesuak bizi-bizi jarraitzen du Ekialde Erdian eta Ekialde Hurbilean. Saddam Husseinek bere indar militarrek Kuwaiterantz gerturatzea nahikoa izan da Gerra Guztien Ama eta Desertuko Ekaitzaren oroitzapenak indarrez itzularazteko.

IRAK-EN propaganda mugimendu garrantzibakoa nahikoa izan da 1990eko aben-

duraino atzera egiteko. Guztiak Saddam Hussein berriro ere Kuwaitetik zer gertu da-

goen lau haizetara zabal-tzeko prest baina gutxi, edo modu murriztean, Irakeko

populazioak lau urte hauetan iragan dituenak kontatzeko prest.

Azaroaren erdialdera, NBEko Segurtasun Kontseiluak Iraken aurkako enbargua aztertuko du eta bertan erabakiko da altxatuko denentz, edo erdibideren bat ezarriko den. Bere garaian, James Baker EEBBetako estatidazkari ohiak *«Irak Erdi*

Iraken aurkako NBEren ebazpen garrantzitsuenak

IRAKEN aurkako lehenbiziko zigorrak 1990eko abuztua eta iraillean eman ziren, Irakek Kuwait inbaditu ondoren (661. eta 663. ebazpenak). 1990eko azaroaren 28an NBEko Segurtasun kontseiluak 678. ebazpena onartu zuen, Irak Kuwaitetik ateratzeko indar militarren erabilpena baimendu zuena.

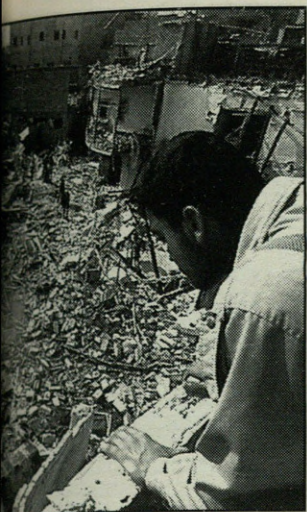
1991n, gerra ostean, Segurtasun Kontseiluak estatu baten aurka hartutako neurri gogorrenetakoak hartu zituen 687. ebazpenaren bidez. Gerra amaituta egon arren, aurreko zigorguztiak bere horretan mantendu zituen, batetik; eta berreraikuntzarako Iraken tresna garrantzitsuenak bere kontrolpean jarri zituen, neurri ba-

tean Irakeko burujabetzari eraso eginez. Eremu militarrean, 15 eguneko epean Irakek bere arma estrategikoen kokapena eman behar zuen suntsituak izan zitezen. Erasoko armak erosteko debekua, instalazio nuklearren azterketa, Kuwaiteko burujabetza eta NBEk ezarritako muga onartzea, eta enbargoarekin jarraitzea.

Petrolioaren salmenta baimendua, baina soilik populazioarentzako lehen mailako produktuak erosteko adina eta NBEko talde baten kudeaketaren menpe. Kuwaitek gerra ostean ezarritako baldintzak onartzen baditu, enbargoa altxatuko da.

Ondorengo ebazpenetan 687.

ebazpenaren garapena zehazten da (688. eta 706). Horrela, Irakek petrolio 1,6 mila milioi pezetako (ia 67.000 milioi libera) kopurura arte saldu ahal izango du, Perez de Cuellar NBEko orduko idazkari nagusiak berak ere urritzat zuen kopurua. Irakek ez du onartzen petrolioaren kudeaketa eta baliabideen erosketa eta banaketa erakunde pribatu baten esku egotea, hori «administrazio paralelo bat» litzatekeelako. 1994ko martxoan Irakek jadanik petrolioarena onartu duela, enbargoak bere horretan dirau, irakiarren desarmaz arduratzen den Rolf Ekeusen ustez, desarmea egiazkoa den segurtatzeko oraindik hila-bete batzuk beharko dituztelako.

Arora itzularaziko zutela aipatu zuen. Ez ziren txantxetako berbak, baina hori baino larriagorik ere bada: ez zaio Erdi Arotik ateratzen uzten. Alabaina, bertara abiatzen diren delegazio ugariaren testigantzak dioenez, enbargua tarteko ere suntsitutako azpiegituraren zati handia berreraikia dago jada.

Iraken aurkako gerrak 42 egun iraun zuen, 1990eko urtarrilaren 17tik otsailaren 28ra arte, eta denbora horretan era guztietako 25.000tik gora instalazio suntsitu ziren. Saddam Husseinen estrategia okerretan sartu bari, hasi aurretik ere Irakek gerra galdua zuen. Estatu Batuek Iraken botere militarra mundu osoan barreiatu arren, espezialista militarrek bazekiten hasieratik irakiarak ahokada batez irentsiko zituztela. Lurreko erasoak hasi zenean, egun bakarra nahikoa izan zen aurrera egiteko. Hala ere, 42 egun

■ Iraken 50.000 haur hil ziren gerra osteko lehen hiru hilabeteetan

Marti Ahtissari
NBEko idazkariordearen esanetan, Irakeko ekonomian gerrak izandako ondorioak apokaliptikoak izan ziren; alabaina, Estatu Batuek Irakek burumakur jarrai dezan gura dute.

Azpiegitura zibilaren suntsiketa

Osasuna, Hezkuntza eta kultura.

Eraikuntza unibertsitario guztiak deuseztu ziren, 14 institutu tekniko, 600 eskola erasotuak eta 38 erabat suntsituak izan ziren. Berdin museo, kongresu, palazio eta mezkita handi eta esanguratsuenekin. Berrehun ospitale eta osasun zentrok ere bonbaketak jasan zituzten. Kut-eko Aisialdi Hiria, umezaintzak eta antzeko beste hainbat zentro ere berdin.

Administrazioa^on. Ministerio guztiak, komisaldegia eta zenbait udaltek bonbaketak jasan zituzten edo ondorengo lapurketetan suntsituak izan ziren.

Komunikazioak eta garraioak. Irakeko 56 errepide garrantzitsuenak, eskualde bideetako 991 kilometro eta 114 zubi suntsituak. Bagdad eta Basora, Rumeza eta Al-Kaemeko trenbideak erabiltezinak utzi ziren ibilbideko leku ugarian egindako bonba-

ketekin. Um-Qasreko itsasflota berreskuraezinezko moduan geratu zen. Bagdadeko aireportuko pabiloiak eta kontrol dorrea ere deuseztuak. Bagdadeko komunikazio zentroa eta Irakeko gainerako bost garrantzitsuenak ia guztiz suntsituak; dauden 27 telefono zentralak berdin. Guztira 900.000 telefono hari zeuzkaten eta 400.000 baliogabetu zituzten. Aldatzeko material falta medio, horrela jarraitzen dute. Telebista eta irrati igorleku guztiak ere apurtu zituzten.

Industria. Bonbaketak jasan zituzten 427 lantegietatik 111 berreraiki barik daude oraindik, enbargoak ekarritako pieza urritasuna medio ezingo litzukete martxan jarri-eta. Seta, kotoi eta artile hiru lantegi garrantzitsuenak deuseztu zituzten. Nasseriako aluminio lantegi ekoizlea berdin eta beste horrenbeste Al-Kaemen da-

goen Ekialde Erdi osoko fosfato eta ongari lantegi garrantzitsuenak. Frantsesek eraikitako ama-esne lantegi bakarra ere hegazkin frantsesek apurtu zuten bi eguneko bonbaketetan. Xiringa eta osasun material lantegia, porlana eta beste era askotako lantegiek ere berdintsu amaitu zuten.

Ureztaketa eta elikadura. Irakeko erdialdearen ureztaketarako funtsezkoa den Ramadi urtegiak bonbaketak jasan zituen. Basora eta Duho-keko zitutegiak eta, oro har, era guztietako elikadura biltegei ere eraso egin zieten. Bagdaden dagoen Ekialde Erdiko biltegi-hozkailurik handienak tratu bera izan zuen. Baina suntsiketa handiena herri batek funtziona dezan garrantzitsuenak zaizkion sektoreetan ezagutu zen: petrolio, ura eta argindar sare guztiak suntsitu ziren.

iraunarazi zuten gerra, Irak goitik behera desegiteko behar zutena alegia.

Abenduan jada Madrilen Ekialde Erdiko bake konferentziari ekin zitzaion. Ze-

harka bada ere, Israel ateraz nagusi gerra hartatik eta palestinarrek eta jordaniarrek galtzaile. Hots, arabiar mugimendu osoa. Irak bide erditik denbora luzerako

kendu ondoren Estatu Batuek eta Israel Ekialde Erdiko bake prozesua martxan jartzeko moduan ziren. Haren ondoren, 1993an PAE-Israel akordioa etorri zen,

Gaza eta Jerikoko autonomia eta gainerako estatutari arabiarrek eta Israelen artetik ko binakako negoziaketak. Irak kanpoan geratu zen Zergatik?

Irak herri garatu

NAGUSIKI petrolioaren esportazioagatik, baina baita beste eremu batzuetan narritutako garapen ekonomiko medio, Irakek bere ekonomia modu autonomoan garatzeko gaitasuna erakutsi zuen. Israelek berak baino hobeto gainera Israelgo ekonomia EEBBetan eta atzerriko juduen dirulaguntzetan oinarritzeak baita. Horri FMieta Mundu Bankuaren presiotik libratu egotea eta oinarri demografiko sendoa gehituz gero (ia 20 milioi pertsona) osatua zegoen Ekialde Erdiko garapen ekonomiko auto-

Egoera larrian ere, ez da irribarrerik falta irakiarren artean.

Irakeko suntsiketa-museoko lebergailu aliatua.

nomoa gida zezakeen herria.

Baina kolonialismoaren ondorengo egoera geopolitikoa eta petrolioaren etorkizun kontrolatua arriskuan jar zezakeen osagaia hiru fase desberdinetan deuseztu zen: gerra aurreko enbargo, gerra bera eta, oraingoz azkenik, gaur egun arte irausten duen enbargoa. Siria baino gehiago, Irak zen Israel itzala egin ziezaiokeen erraldoi bakarra.

Irak ez zen ez Jordania ez lurralde okupatuak. Irakeko biztanleko kaloria kontsumoa 3.500ekoa zen gerra aurretik (mendebaldeko herriena bezalakoa), gaur egun estatuak banatzen duenarekin ez dira 1.500era iristen, FAOren arabera be-

harrezko gutxienekoa 2.400 kaloria denean. Gerra aurretik Londresen izandako Edateko Uraren Nazioarteko Kongresuaren ondorioetan, Bagdadek edateko uraz hornitzeko munduko bigarren —Tokioaren atzetik— sare onena zuela jakinarazi zuen.

Berreskuratze lanak gogorak izaten ari dira Iraken. Denboran honetan han Ruandan baino haur gehiago hil dira. EEBBetako Harvardeko unibertsitateko Passey doktoreak 1991ko maiatzean egindako bisitaldiaren ondoren, hiru hila-betetan bakarrik 50.000 ume hil zirela jakinarazi zuen, gaitz desberdinen eraginez.

Marti Ahtissari NBEko idazkari ordeak gerra bukatu eta hilabete batzuetara

«Irak Erdi Arora itzularaztea»

Golkoko gerrak Iraken egindako triskantzen berri ematen du Gerra Nuklearraren Aurrikuspenarako Medikuen Nazioarteko Elkarteak:

«Gerraren lehenbiziko 19 egunetan, Iraken jaurti-tako bomba tona kopurua Bigarren Mundu Gerra osoan botatakoaren birukoitza izan zen. Iraken botatako bomba bolumena Vietnamgoaren bikoitza izan zen eta Koreako gerraren hirukoitza. Bomba horietatik gehientsuenak ez ziren, komunikabide zibil eta militarrek esan zuten moduan, 'kolpe zehatzak' izan. Gerra hone-tan koalizioako indarrek 90.000 tona lebergailu jaurti zituzten, eta horie-tatik 7.400 bakarrik izan

ziren 'zehatzak' deitu-takoak. Horietatik % 20ek huts egin zuten beren helburuetan, eta 'zehatzak' deitzen ditugunetatik ere % 50-% 70ek huts egin zuten. Guztira, 109.876 bombaketa irteera egin ziren: 34 segunduko bat, 24 orduz eta asteke zazpi egunetan. (...) Honez gain, artilleria eta misiletan beste 20.000-30.000 tona lebergailu jaurti ziren. Pentagonoko iturri ofizialen arabera, suntsiketaren zatirik handiena ez zen beharrezko izan militar ikuspegitik; helburua Irakeko gizartearen oroimenean zigorren kalte ekonomiko eta psikologikoen oihartzuna denboran luzatzea zen».

egindako bidaiaren ondorengo berbak ere ez dira nolanhikoak: «Dena den, adierazi gura dut, aurretik entzun edo irakurritako ezerk ez nindukeela prestatuko herri bat suntsitzeko hemen ikusi dudana modu

berezirako. Gatazkak ondorio ia apokaliptikoak izan ditu 1991ko urtarilerara arte oso urbanizatua eta modernoa zen gizartearen egitura ekonomikoan».

Xabier Letona

ARANTZA (NAFARROA) ☎ (948) 63 41 79

- Natura eta lasaitasuna, basoak, errekek, mendiak.
- Euskera ikasteko leku paregabea.
- Euskaltegi, ikastola, topagune eta talde desberdinentzako eskeintza bereziak.
- Mendi ibilaldiak oinez, nahiz bizikletaz.
- Instalazio modernoak: dutxak saunak, gimnasioa, joku gela, TB bideoa.
- Kultur eskeintzak, bisitaldiak, bestak...
- Bertako sukaldaritza.
- 65 lagunentzako tokiak.
- Urte guztian zabalik. Aparkaleku pribatua.
- Prezio oso egoki eta konpetitiboak.
- Irun-Iruña, errepide nazionaletik, N-121 Berrizaungo bidegurutzetik 7 Km. tara.

Irailaren 19tik 26ra erraminta-makinaren Biurtekoa Bilbon

Sasoi lainotsuen ostean etorkizuneko izpiak

Gainerako industria sektore gehientsuenak legez, sasoi eskasak ezagutu ditu erraminta-makinak azken urteotan. Bukatu dira garai txarrak eta onak bide datoz. Egia izango delakoan, zortzi egun hauetan 1.000 enpresa baino gehiagok beren produktuak erakutsiko dituzten Bilbo zortzi egun hauetan.

ZENTZU ekonomikoan azken hamarkada ez da batere samurra izan. Atzerakada ekonomikoak gogor kolpatu ditu sektore guztiak, baina batez ere industria arloa. Eta honen barruan, Euskal Herrian, erraminta-makinaren arloa izan da krisia gogorren pairatu duenetakoa. Alabaina, arlo gehientsuenetan legez, dirudienez berreskurapen ekonomikoaren lehenbiziko aztarnak bizi ditugu, eta baita erraminta-makinaren eremuan ere.

Makina-erramintako enpresek, beraien produktuak erakusteko aukera ederra daukate Bilboko Nazioarteko Erakustazokan dagoen Erraminta-Makinaren XVIII.

edizioan. Hilaren 19an hasi zen, iragan asteazkenean, eta datorren 26ra arte Euskal Herriko eta atzerriko en-

presek azokaren zortzi pabilioetatik bost beteko dituzte euren produktu berrienekin. Guztira 1.000 bat enpresa daude eratu diren 300 erakustokietan. Alemania, Austria, Frantzia, Espainia, Italia, Portugal, Txekiar Errepublika, Suitza, Belgika, Erresuma Batua, Taiwan eta Txinako enpresak izango dira bertan. Astebetez Bilbo Europako erremina-makinaren leihoa bihurtuko da.

Atzerriko erosleak ez dira faltako, batez ere estatubatuar eta alemanak. Orain ar-

te Alemania izan da Estatu espainiarraren lehenbiziko eroslea baina, aurtengo lehenbiziko seihilekoarekin arabera, badirudi Estatu Batuek akaso leku hori kudeko dietela alemanekin. Kontuan hartu behar da Alemaniak une ekonomiko gogor tza iragaten ari den bitartean, Estatu Batuetan dagoeneko berreskurapen hasia dela. Erraminta-Makinaren Egileen Elkarteak datuen arabera, aurtengo lehenbiziko seihilekoan Estatu Batuetara 1.758 milioi pezetako baloreari saldu da jarduera hots, iazko epe berean baino % 93 gehiago.

Egia esan, sinesteak oraindik zertxobait gehiago ikusi beharko da, iazko urtea oso txarra izan baita mundu osoan: 1990 eta 1991 artean ekoizpena % 40 jaitsi zen. Iazko datu txarrak topatzeko 1986raino joan behar harko genuke, mundu merkatuan iaz 1990ean lortutakoaren % 63 bakarrik lortu zen. Txina eta eskuarki Txinako merkaturak izan zirela egoerari ekoizpena jaitsi barik aurre egitea lortu zu-

Guztira 1.000 bat enpresa daude eratu diren 300 erakustokietan. (Argazkia: Xouse Simal).

ten bakarrak.

Espainiako erraminta-makina sektorearen % 80tik gora Euskal Herrian daude, eta erakusketa honetan 300 estandetatik 126 erabiliko dira. Azken urteotako krisiaren ondoren 30 enpresak euren ateak itxi behar izan dituzte eta 2.100 lanpostu galdu dira. Dena den, badi-rudi krisi sasoi honetan erraminta-makinaren sektorea beste sektore batzuk baino hobeto prestatu dela etorkizunerako eta horrek aurrikuspen onak dakartza. Horrez gain, GATTeko Uruguayko Erronda medio, atzerriko merkatuetan sartzeko eman den zerga murrizketak ere lagunduko du, Estatu espainiarren produktio osoaren % 61 esportatu baitzen iaz.

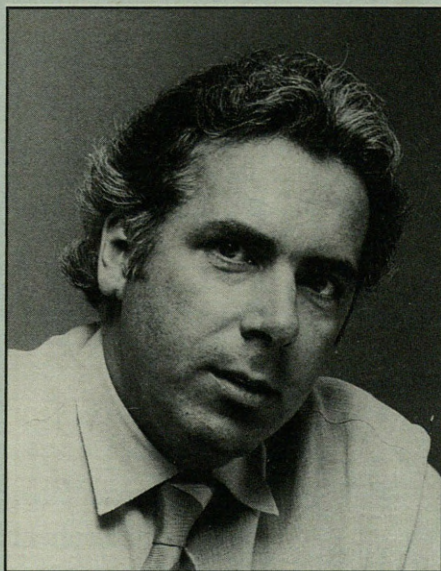
Etorkizun oparoa

MUNDU mailako eremu gaitz horretan, Euskal Herriko erraminta-makinaren sektoreak gorantz egin du urte honetan eta horrela jarraituko du datozen urteetan ere. Fakturazioak urtero beherantz egin duen moduan, aurtengo orain arteko datuetan oinarrituz, % 18ko hazkundea izan dezake, eta datorren urterako aurtengoa baino % 12 gehiago aurrikusten da. Espainiako ekonomia hazkundearen gorakada ere % 2koa da aurtengorako eta % 2,8koa datorren urterako. Horrek ere lagunduko du seguruenik.

Bide aldapatsu honetan aurrera egiteko, sektoreko enpresa bilketa da hartu den

Azken hiru urteetan Euskal Herrian sektoreko 30 enpresa itxi dira eta 2.100 lanpostu galdu

DIRUAREN HOTSA

Merkatal Ganbaren egungo iraupena

INGURATZEN gaituen zerbaiti indarra eman nahi zaionean, esistituko ez balu sortu egin beharko litzatekeela esaten da. Enpresa txikiak, mikroenpresak deitzen ditugun horiek, Merkatal Ganbarei atxiki liezazkiekeen esamoldea da. Gure artean ehun urte baino gehiagoko bermarekin daudenean, ganbarak esistituko ez balira, enpresek sortu egin beharko litzukete.

Gure buruei ganbaren izatearen arrazoiak eta gure ehun ekonomikoan duten zereginaz

neurri garrantzitsuenetakoa, orain arte enpresak sakanatuegiak eta txikiegiak baitziren. Erraminta-makinaren Kluster Planari jarraituz, 20 bat enpresa erramin-

ta-makinaren bost taldetan egituratu dira: Deformazio eta Bukaketa taldea, Tinko taldea, Arrasate taldea, Danobat taldea, eta Elgoibarreko E-M taldea. Hauek gain, Mozketa arloaz aparteko talde bat osatu da.

Europako merkatuaren sorrera eta nazioarte mailan lehiakortasun maila mantentzeko hartu dira neurriak. Danonbat, MCC tal-

galdetzeak garkotasuna du. Ganbarek intenbi-deak ematen dizkieten enpresen —eta batez ere enpresa txikien— beharrei so eginez, galdera erantzutea erreza da. Beharrak? Dituzten gabezia garrantzitsuenetan oinarritzen bagara, funtsean bi dira: nazioartekotasuna eta formakuntza.

Enpresa txiki hauei esportazioaren bideak zabaltzea eta, formazioaren bidez, beren lehiakortasuna bultzatzea, beraiek bakarrik jada, ondo baino hobeto justifikatzen dute ganbaren izatea. Enpresa txikien eskura laguntza eta informazioa jarritz, eta bestela posible ez luke ten administrazioarekiko harremana erraztuz, funtzio birbanatzailea eta elkartasunezkoa betetzen dute. Huekin, beraz, osatua dago ganbaren zerbitzu eskenategia; desagertzen uztea, suizida litzateke. Berdin nork, baina norbaitek beren txanda hartuko beharko luke.

GANBAREN funtzioa ez da agortzen, ezta guxtiago ere, enpresa txikiei eskaintzen dieten zerbitzuetan. Baina beraien izatea azpimarratu nahi izan dut, sarritan orokortasuna galdu eta zer suposatzen duten, guztiz koturatzen ez garelako. Europako Batasuneko industria ehunaren % 93; populazio aktiboaren % 64ri ematen diote enplegua eta EBko hegoaldeko enplegu tasarik handiena sortzen dute; beren negozio bolumena pezetatan, 1.659 bilioikoa da.

Ez dute osatzen presio talde handirik eta ez dituzte egunkarietako ekonomia orrialdeak betetzen, baina 1988-1993 bosturtekoan (atzerakada ekonomiko bizi-bizian, ez dezagun ahan-tzi) hiru milioi lanpostu sortu zituzten, horietatik herena enpresa berrietan. Ez dute merezi akaso, norbaitek beraien garapenean eta lehiakortasunean laguntzea?

Xabier Zabaleta

Kazetaria

dekoa eta Euskal Herriko erraminta-makina lantegi garrantzitsueneko zuzendarri orokorrak, Anton Etxebarriak, gogorarazten duen moduan: *«Tecnologia garapena, ondo neurtutako ekoizpena eta nazioartekotzea izango dira, funtsean, gure enpresen etorkizuna baldintzatuko dutenak»*.

XABIER LETONA

HUTSAREN HURRENGOKO LIMOSNA HERRI TXIROEI

Eusko Jaurlaritzak bideratutako programa batean parte hartutako laguntzaile bat Burkina Fasoko bi haurrekin. Herri honetako biztanle helduen % 82 alfabetatu gabea da, baina bere arazo nagusia gosea da. 2.000. urtera begira, Burkina Fasok janariak bere kasa ekoiztea ezinezkotzat aurreikusten da.

Azken aldian maiz entzun ahal izan dugu 0,7 zenbakia. Nazio garatuek beren Barne Produktu Gordinaren % 0,7 herri txiroei eskaintzearen garrantzia aztertu dugu; baita instituzio eta erakundeek herri pobreei ematen dizkieten laguntzen nondik norakoak ere.

1980-KO hamarkadaren hasieran, gobernu kanpoko erakundeek egindako eskaerari erantzunez, Eusko Jaurlaritzak eta Nafarroako Gobernuak Hirugarren Munduko herriei laguntze-

ko aurkeztutako proiektuak aztertu, eta diruz laguntza hasi ziren beren aburuz interesgarriak ziren proposamenak. Urteotan, gehienbat laguntza ekonomikoa eta teknikoa eskaini dute. Hurrela, bi instituzioen eskutik Hego Euskal Herriko hainbat ikastetxetara etorri izan dira Latinoamerikako zenbait pertsona ikasketak egitera, eta Euskal Herriko hainbat profesional ere joan izan dira Hirugarren Munduko herrietara heziketa lanak egitera.

Jose Antonio Osaba, Eusko Jaurlaritzak eta EAEK foru aldundiek antolatutako Laguntza Programako aholkularia da. Berak esan digunez, Eusko Jaurlaritzak 1.985. urtetik aurrera diru kopuru bat bideratu du beren aurrekontuetatik garapenean dauden herriei laguntzeko: «Errespeto handiarekin diegu Hirugarren Munduko herrien garapen abalegineari Oso ekintza garrantzitsua dela, eta herri horien beharrei erantzuten dietela». Osabak gehitu digunez, «diru laguntzak ez ditugu zuzenbideratzen. Gazi-

asko bezi ditugu, emakumearen promoziorako aukerak eskaini, nekazaritza garapenari, osasunari, etxebizitzetarako lagundu; azpiegitura txikiak eratu ditugu... herri horietako gizatalde ezberdinak aurrera ateratu daitezke».

1.988an Euskal Fondoak sortu zuten Lasarte, Hernani eta Laudioko udalek; eta gaur egun EAEko 25 udal dira gobernu kanpoko elkarte horietako partaide. Euskal Fondoak garapenerako laguntza proiektuak sustatu, bideratu eta bete daitezke konpromezua hartzen du.

Juanma Balerdi da Gipuzkoako koordinatzailea, eta orain arte jasotako emaitzak onak izan direla azpimarratu digu. «Azken hamarkadan konpromezua handitu egin da pixkanaka udalen artean, eta gero eta gehiagok bat egiten dute ekimenarekin». Laguntzetarako baliatzen duten diruaren % 95 elkarrekin osatzen duten udalek ipintzen dute, eta gainerako kopurua bazkideek.

Modako sinboloa

HERRI garatu bakoitzak Bame Produktu Gordinaren % 0,7 herri txiroetara bideratzearekin bat dator Euskal Fondoko ordezkaria, «baina zerbait gehiago egin behar da. Modan dagoen sinbolo bat besterik ez da, benetako lankidetzaren eta karitatearen artean muga ezartzen duena». Ondo egon arren, Juan-

«Bestelako elkartasun neurriak behar dituzte herri hauek»
JUANMA BALERDI

ma Balerdiren ustez % 0,7 laguntza ez da nahikoa. «Beste elkartasun neurri batzuk behar dituzte herri hauek. Botere falta daukate eta beren autodeterminazioa ere ez da errespetatzen. Herri baten askatasuna eta eskubideak ziurtatuko dituen konprometuz politikoa behar da».

Gaur egun Euskal Herrian dauden 70 bat gobernu kanpoko erakundeetatik 37 % 0,7ren alde diharduen koordinakundeko partaide dira. FMI eta Mundu Bankuak biltzarra egin zutela eta, duela aste batzuk Madrilen bildu ziren helburu bera duten Europako era-

kundeekin, eta maiatz eta ekainean % 0,7ren aldeko kanpaina burutu zuten. Kanpaina horren barruan 83.290 sinadura bildu zituzten EAEn, 45 egunetan.

Andres Basauri, % 0,7ren Aldeko Koordinakundeko arduraduna da, eta bere aburuz egokia da gaur egun

Saharako basamortuan, hainbat emakume ikastetxe bateko eraikuntzan lan egiten. Ikastetxea eraikitzeko obrak kanpoko diru-laguntzek kudeatu dituzte.

LAGUNTZAK ALOR EZBERDINETAN

	Euskal Fondoak	Eusko Jaurlaritza	Nafarroako Gobernua
Osasuna eta Hezkuntza	105,7	664,4	322,3
Ekonomia Azpiegitura	22,2	290,8	35,2
Sentsibilizazioa	12,9	26,3	-
Larrialdi Laguntza	5,5	-	81,2

(*) 1993ko datuak, milioi pezetatan

LAGUNTZEN BANAKETA KONTINENTEETAN ZEHAR

	Euskal Fondoak	Eusko Jaurlaritza	Nafarroako Gobernua
Amerika	83	739,4	244,5
Afrika	42	137,4	108,8
Europa	14	46,3	19,4
Asia	8	90,3	21,2
Diru-laguntza Osoa	197	1.100	433

(*) 1993ko datuak, milioi pezetatan

Nafarroako Gobernuaren dirulaguntzaz abiatu zen kamioi honek sendagaiak, arropak, jakiak eta garbitasun produktuak eramane zituen Angolan dagoen Cubal herrira, iragan urteko apirilean.

Hirugarren Munduko herriek Euskal Herriko instituzioetatik jasotzen duten laguntza. «Erabakitzeke garaian modu irekiagoa bultzatu beharko litzateke, non gobernuetakoak ez diren pertsonak eta instituzioek parte hartu dezaten. Herriaren elkartasunetik jaiotzen diren ekimenak direnez, beste mota bateko erakundeek parte hartu beharko lukete».

Herri garatuetako gobernuek Barne Produktu Gordineko % 0,7 garapen bidean dauden herriek laguntzeko erabiltzea urrats bat besterik ez da Andres Baskuriren ustez. «Gainerako % 99,3 da garrantzitsua. Munduko ekonomiaren % 80 biztanleen % 20k soilik baliatzen dugu. Herri

Ruandara zuzendu dira azken aldian laguntza gehienak.

aberatsok egiten dugun bizimodua aztertzen ez dugun bitartean, Hirugarren Munduan ez da garapen finkorik emango. Gure bizimoduak ezinezko egiten du beste herrien garapena. Ematen dugunari erreparatzen diogu, ez ematen ez dugunari. Elkartasun konpromezuak iraunkorra izan behar du, eta sentimenduetatik jaio baino arrazonomendutik etorri behar du».

Ildo beretik agertu zaigu Jesus Rebollo Komite Internazionalistako taldeko kidea, herri txiroei eskaini be-

har zaien laguntza aztertzerako garaian: «Laguntza baino, itzultze bitza aipatu beharko genuke. % 0,7ak garapen bidean dauden klase popularrak eta beren emantzipazioa laguntzen dituen bitartean ondo dago, baina laguntza gehienek menpekotasun bandiagoo sortzen dute herri garatuekiko. Azken hauek herri txiroen ekonomietan sartzen dirako, eta bi txanpon ematen badituzte, ondoren lau jaso nahi izango dituzte».

Elementu politikoa

REBOLLOREN aburuz, nazio garatuek herri behar-tsuekiko mantendu duten politikaren eraginez dira txiroak hirugarren munduko herriak. «Txiroak dira ikuspuntu ekonomikotik, politikotik eta beren burujabatasunari dagokionez ere».

Laguntza moduko baliabideak nork bideratu beharko litzukeen galdetu diogu

«Laguntzen bidez, gizatalde ezberdinak aurrera atera daitezke lagundu ditugu»

J.A. OSABA

Jesus Valencia, Askapenako kidea: «Instituzioen laguntzek ez dute ezer konpontzen»

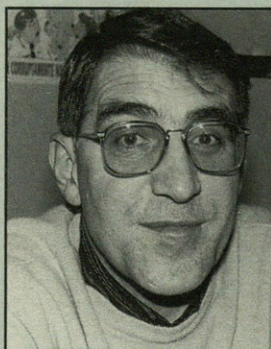
Eusko Jaurlaritzak eta Nafarroako Gobernuak beren aurrekontuetatik diru kopuru bat bideratzen dute garatzear dauden herriei laguntzeko. Nola ikusten dituzu laguntzok?

Formula honen bidez ez zaio aurre egiten funtsean dagoen arazoari, ez da jenderaren sentsibilitatea areagotzen munduan gertatzen denaren analisi politikoa eginez, eta aldiz, iritzi publikoa lasaitu egiten da. Diru kopuru horiek kudeatzen dituzten proiektu neoliberal eta kapitalistekiko identifikazioa bultzatzen baitute. Ekimen hauek ez dute han ezer konpontzen, eta hemen ez dute kontzientziarik sortzen.

Ondo bideratuta al daude garapenean

ondoren Komite Internazionalistetakokideari: «Garatzear dauden emantzipazioaren aldeko herri-erakundeek bideratzen badituzte baliabideak ondo egon daiteke, baina % 0,7a eskaini behar duten herriak garatuak dira, eta arazoak konpontzeko elementu bezala baino, elementu politiko bezala erabiltzen dute. Gure ideiak, eta gure ikuspuntu politiko eta soziala ezartzeko erabiltzeko bada, 0,7aren aurka gaude». Komite Internazionalistak tal-

dearen aburuz, herrien garapenaren aldeko laguntzak herrietako bertako herri-erakundeek kudeatu behar dituzte emantzipazioa lor-

dauden herriei zuzenduriko laguntzak?

Laguntzak zentzu honetakoak diren bitartean, ez dute ezer ere konponduko. Azken hamar urteotan areagotu egin dira garapenerako laguntzak, gobernu kanpoko erakundeak perretxikuak bezala ugaritu dira, baina herri batzuen eta besteen arteko aberastasunaren banaketa zuzendu baino, herri aberatsen eta txiroen arteko diferentzia handitu

egin da. Azken herri hauen bizi-baldintzak nabarmen hondatu baitira.

Laguntza horiek husteria dira. Europako Komunitateko herriek Barne Produktu Gordinaren % 0,30-0,35 ematen ari dira. Espainian % 0,25, eta 300 mila milioi pezeta horietako zati handiena, FMI eta Mundu Bankua bezalako nazioarteko erakundeek poltsara doa, edo herrien interes politikoen arabera, kreditu biguinak emateko baliatzen dira.

Zer egin beharko litzateke herri horiek benetan laguntzeko?

Gaitzaren arrazoa sistema bada, eta sistemak herrien arteko ezberdintasunak areagotzen baditu eta herri txiroen bizi-baldintzak okertu, argi dago zein den konponbidea. Beste guztia adabakiak jartzea da.

tzea helburu izanik.

0,7 zenbakia modan jarri zaigu, garatzear dauden herriekiko elkartasunaren ikur gisa. Baina herri horiek

erremusina baino benetako lankidetasuna dute beharrezkoa.

JOXI GOIKOETXEA

BILBO LIBURU ZAHARRAK

Areatza - ARENAL

URRIAREN

21etik AZAROAREN 6ra

ORDUTEGIA

Goizez 11,30 - 14,30

Arratsalde 17,30 - 21,30

HATOR BELDUR GABE!

EUSKADIKO LIBURU AZOKEN BATZORDEA

DESANEXIOEN HAMARKADA

H

ego Euskal Herrian 1979ko udal hauteskundeak eta gero jarri ziren martxan desanexio prozesuak. Francoren garaian dekretuz elkarturiko herriak izan ziren lehen pausoa eman zutenak. Ondoren, garai bateko auzune txikiek industrializazio eta hazkunde demografikoaren ondorioz herri izaera lortu zuten. Baina fenomeno hau ez da oraindik amaitu, eta aspaldidanik berezko nortasuna eduki nahi izan duten udalerri eta auzuneen ametsa betetzen doa, oztopoak oztopo.

AZKEN HAMAR URTEOTAKO DESANEXIOAK

HERRIA	ZEIN UDALETIK	URTEA
BARAÑAIN	ZIZURKO ZENDEA	1.984
MENDARO	MUTRIKU	
LASARTE-ORIA	DONOSTIA	1.985
ASTIGARRAGA		1.986
FORUA	GERNIKA-LUMO	1.987
KORTEZUBI		
MURUETA		
NABARRIZ		
BALIARRAIN	IRUERRIETA	1.988
IKAZTEGIETA		
ORENDAIN		
ALTZAGA	ITSASONDO	1.990
IURRETA	DURANGO	
AJANGIZ	GERNIKA-LUMO	1.991
ALONSOTEGI	BARAKALDO	
ANTSOAIN	ANTSOAINGO ZENDEA	
BERRIOBEITI		
BERRIOZAR		
IRUTZUN	ARAKILGO BAILARA	
BERIAIN	GALRKO ZENDEA	1.992
ORKOEN	OLTZAKO ZENDEA	
ZIZUR NAGUSIA	ZIZURKO ZENDEA	
ARRATZU	GERNIKA-LUMO	1.993
GAZTELU	LEABURU-GAZTELU	

BAINA zergatik ekin diote Euskal Herriko hainbat auzune eta kontzejuek banantzeraren bideari? Arrazoi historikoak, ekonomikoak, demografikoak... aipa daitezke. Azken hamar urteotan 24 desanexio inguru gauzatu dira. Hala ere banaketa bakoitza historia ezberdin bat da.

Gipuzkoako Gaztelu, herrien desanexio prozesuan independentzia lortzen duen azkeneko kasua da. 1965. urtean Francok dekretuz elkartu zituen Leaburu, Txarama eta Gaztelu udalerriak. Handik 25 urte-tara, 1990ean, Gazteluk desanexioaren aldeko erabakia hartu zuen biztanle guztien oniritziarekin. Foru Aldundiari banatzearen nahia azaldu zitzaionean, honek baldintza modura azterketa sozioekonomiko bat egitea eskatu zuen. Iazko azaroan

Siadecori eskatutako azterketaren edukia eztabaidatu eta bere osotasunean onartua izan zen. Aurrerantzean, eta jendaurreko erakustaldi baten ondoren, azken erabakia Gipuzkoako Foru Aldundia eta Batzar Nagusien esku geratu zen.

Urtebete igaro da eta Batzar Nagusietan onartu berr da Gaztelu herriaren desanexioa arautzen duen dokumentua. Izan ere, Leaburu eta Txaramatik independentzia lortzeko prozesuan, Udalak eta herritar batzorde batek parte hartu baitute. Nahiz eta 1990. urtetik hona interes politikoak medio independentzia prozesua zalantzan jarri, gaztelutarrek azkenean lortu duten kontsentsua Batzar Nagusietan ez da apurtu.

Lege borroka

ESTEBAN Pagola Leaburu-Txarama-Gazteluko zinegotziarekin izandako solasaldian, Gazteluren independentziaz mintzatu ginen eta hori ospatzeko azaroaren 27rako antolatu duten festaren nondik norakoak eta aipatu zizkigun.

Gazteluk bere independentzia lortzen duen bitartean, Leaburuk eta Txara-

Gaztelu, herrien desanexio prozesuan independentzia lortzen duen azkeneko kasua da. Batzar Nagusietan onartzeke dagoen arren, herritarrek konfiantza osoa dute aurrera aterako dela euren eskakizuna, eta festa antolatu dute azaroaren 27rako. 1990etik gaur egunera independentzia lortzeko prozesuan, Udalak eta desanexioa bultzatzeko herritar batzorde batek parte hartu dute.

mak administratiboki lotuta jarraituko dute oraingoz.

Bienbitartean itziartarrei Batzar Nagusiek sinatutako foru arau bat medio, Debako herritik desanexionatzeko aukera ukatu zaie. Gipuzkoako Foru Aldundiak eginitxo txosten batean bi arrazoi nagusi aipatu dira. Alde batetik interes publikodun arrazoi edo kausa finkorik ez omen dago, eta bestetik, Itziar zein Debarentzat bideraezina omen da ekonomikoki bereizketa administratiboa. Hala ere Herria Sortzen elkarteko partaideek ez dute etsi eta Itziar udalerrri independentea izan arte lanean aritzeko asmoa azaldu berri dute. Batzar Nagusien erabakiari erre-kurtsoa aurkezteko bi hila-

bete dituzte eta dagoeneko abokatu batekin bildu dira egoera aztertzeko.

Bixente Zulaika Herria Sortzen elkarteko kideak dioenez, «*negoziaketa ez dugu sekula baztertu baina egoera bonen aurrean legezko borrokarekin jarraitzeko asmoa dugu. Zein estrategia jarraitu aztertzen ari gara baina itxaropentsu azaltzeko arrazoiak baditugu gure ustetan Batzar Nagusien erabakia ez le-*

Batzar Nagusiek atzera bota dute Itziarko desanexio prozesua

gezkoa delako». Beraz, Itziarko auzia epailearen esku geratuko da.

Donostiako Igeldok auzune izaera badu ere, desanexio prozesua martxan da. Orain dela hiru urte kontzejua osatzeko proposamena luzatu zioten Udalari bertaiko igeldotar batzuek.

Bizilagunen ezaugarriak eta asmoak aztertzeko eta gerorako dokumentazio fidagarria eta erabilgarria edukitzeko Igeldoko Herri Batzordeak Siadecori bi ikerketa eskatu zizkion. Ikerketa horiek aztertu eta gero hiru aukera daude igeldotarren inguruan: orain artean bezala jarraitzea baina auzotarren parte hartzea zabalagoa eta aktibagoa izanik, deszentraliza-

ziorako pausoak eman edota Donostiatik bereiztea udalerrri gisa. Erabakia igeldotarren esku badago ere, desanexioan azken hitza Gipuzkoako Batzar Nagusiek dute eta Donostiako Udalarren jarrerak eraginik izan dezake.

Bitxikeria modura, Araban ez da desanexio kasurik eman azken hamar urteotan, Arabako Foru Aldundiko iturrien arabera.

Ipar Euskal Herriko egoera, aldiz, bestelakoa da, eta desanexioak baino herri askok elkartzeko joera hartu dute. Jende gutxi bizi da herri askotan eta herriek baliabiderik ez izatean bateratzea irtenbidetzat hartu dute.

IMANOL UBEDA

Diagnostikoetan ematen dira minbiziaren alorrean aurrerapen teknologiko nagusiak

OINAZEA ETA ITXAROPENA

Bihotzeko gaixotasunen ondoren, minbizia da gure gizartean heriotza eragile nagusia. Bizitza-itxaropena gero eta handiagoa den honetan, minbiziaren kontrola gero eta beharrezkoagoa da. Azken aurrerakuntzen berri, estatistikak, adituen aholkuak, sexuaren arabera minbiziaren eragina eta norberak har ditzakeen neurriak izan dugu hizpide nagusi.

ITXURA txarra du oraindik ere minbiziak gure gizartean. Bera da, haatik, bigarren heriotza eragile nagusi.

sia. Hala ere, mediku, gaixo eta osasun arduradunek, bizitza-esperantza handitzen doan neurrian, minbiziaren

kontrola eta eritasun honen eragina gutxituz joan daitekeen ustea gero eta nabariegia da. Horretarako, denek

hitz bera errepikatu digute prebentzioa. Tabakoaren batez ere.

Izan ere, minbizi 4 kasutik batean, gutxienez, beti da tabakoak zerikusia. Gizonen kasuan, biriketako minbiziaren eragile nagusia, eta erretzea beti da eragile zuzena. Kasu hauetan, diagnostiko goiztiarrak ezertarako balio duenik demostratua ez dagoenez, erretzea da prebentzio modurik eraginkorrena.

Sendatzea jokoan

EMAKUMEZKOENGAN, berriz, bularretako minbiziaren eragile nagusi. Diagnostiko goiztiarrak berebizikoa da kasu hauetan, zenbat eta lehenago hasi rrapatu, sendatzea ere lehenago gertatuko baita. Honen harian, Jesus Alfarok Donostiako Onkologikoko mediku-zuzendariak agertu digunez, «minbiziaren lehenbailehen diagnostikatzeko neurriak hartu behar dira. Emakumeek diagnostiko goiztiarrak duen garrantziaz obartu behar dute. Norberak hileroko esplorazioen bidez eta mamografiaren eta aldizkako errebiakzioen bidez, nagusiki, kontrola beharrezkoa da».

Primitivo Rodriguez, eztarrian ebakuntza egindakoa:
«Sendatu, eta hitz egiten ikasi nuen berrir»

73 urte dituzula, nola gogoratzen duzu 41 zenituela eztarrian ebakuntza egin zizuteneko unea?

Esperientzia traumatikoa izan zen oso. Lur jota gertatu nintzen. Zure buruarekiko konfiantza osoa galtzen duzu. Inguruko jendearekiko oso mesfidati bihurtzen zara, oso sentibera. Kosta egiten da, baina pixkanaka gainti dezakezu.

Ni ia erabateko normal-

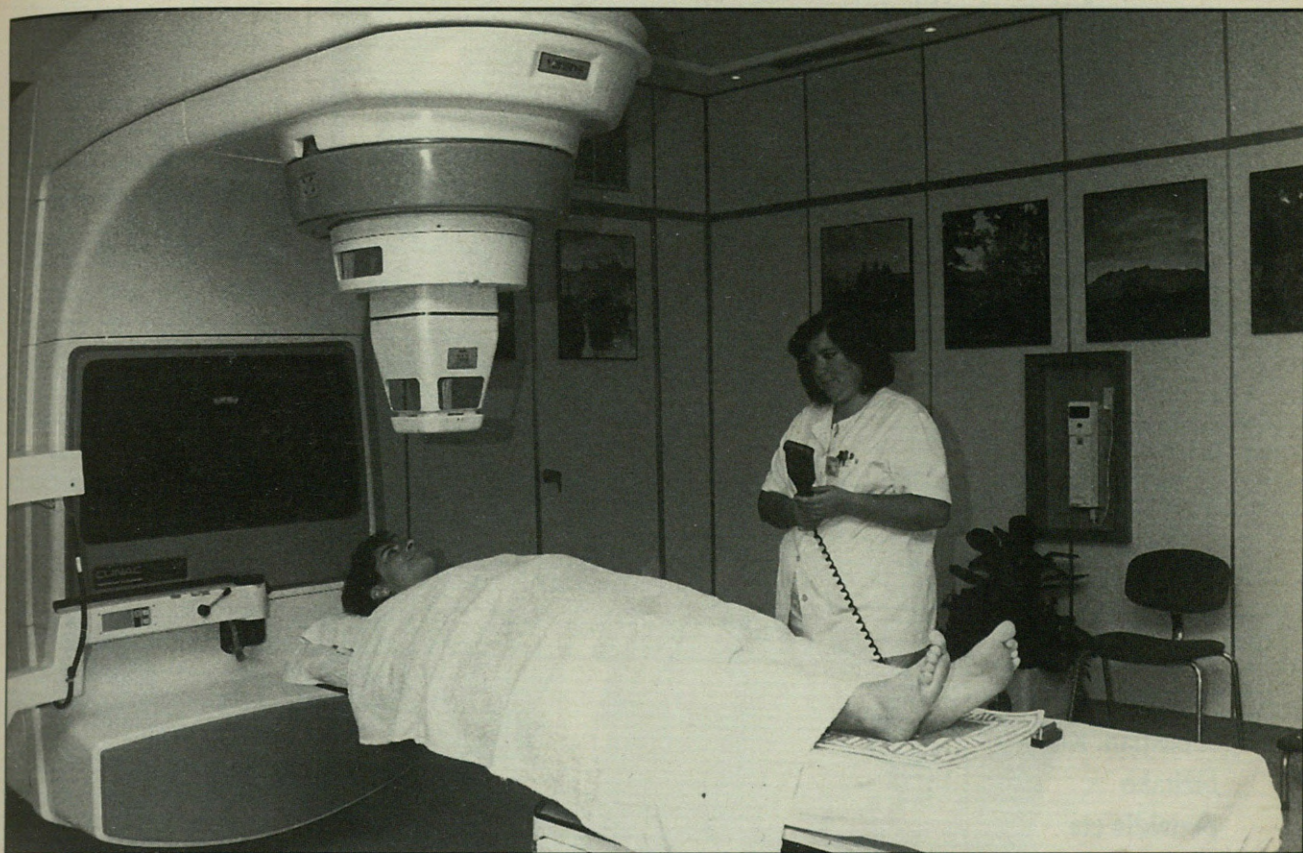
tasunera bueltatu nintzen gero, hitz egitea bigarren mailakoa bihurtzen delako, eta aurrerago hitz egiten ikasi nuen berrir. Geroztik, trantze beretik pasatzen direnei laguntzen diegu Gipuzkoako Foniatria Eskolaren bidez.

Zein da laringektomizatuek, sendatu eta gero, bizi duten arazo larriena?

Ohizko lanbidea utzi behar izaten dute, eta berria aurkitzea ia ezinezkoa

egiten zaie. Erabateko ezgaitasuna eman beharko litzaieke laringektomizatuei, gehiago lagundu.

Emakumeek diagnostiko goiztiarrak duen garrantziaz ohartu behar dute. Minbizia lehenbailehen aurkitzekotan, mamografia eta aldizkako errebisioen bidezko kontrola beharrezkoa dute.

Bestetan minbizia ikusi ere egin daiteke, eta bere agerpenaz konturatzea errazago gertatzen da; esate baterako, begi-behaketa xume baten bidez bere arrastoa erraz ikus daiteke, belarrian edo mihian eta ez-tarrian bertan.

Gizarte mailan minbiziak daukan bilakaerari dagokionez, EAEn, esate baterako, zazpi mila kasu berri izaten dira urtero. Gaur egun, minbiziak gizonezkoen kasuan % 30, eta emakumezkoenetan % 20ko in-

zidentzia baldin badu, EAEn martxan dagoen minbiziaren kontrol eta prebentziarako plangintzaren arabera, 2.010. urterako bere eragina, 65 urtetik beherakoengan, % 15era jaitea da helburua. Honetarako, osasun arduradunen iritziz, lau arlotan nagusiki eragin behar da datozen urteetan: asistentzia onkologikoa garatu eta egokituz, tabako zaletasuna gutxituz eta kontrolatzeko plangintza garatuz, ospitaleetako ekipoak berrituz eta goi-teknologia egokituz,

eta, azkenik, zainketa palatiboen planifikazioa egoki burutuz.

Azkenaldian gertatu diren aurrerapen teknologiko nabariak diagnostiko aldetik izan dira. Gero eta bitarteko gehiago daudenez -eskaneerrak, resonantziak, mamografiak...-, minbizia aurkitzea errazago gertatzen zaie medikuei. 2 zentimetroko barne-tumore bat, adibidez, duela 15 urte eskanerrak ez zuen ikusten; egun, bai.

Izan ere, metodoak etengabe berritzen ari dira. Endoskopiaren bidez, esaterako, dagoeneko gorputz barrukoa ikusteko ez dago ireki beharrik, eta kanpotik -sudurretik esaterako- hodi bat sartuz, barrukoa ikus daiteke eta biopsia bat egiteko aukera dago, era as-

kotakoa gainera (gastroskopia, esofagoscopia, zistoscopia...).

Baina egungo aurrerapen teknologikoek ikerketa munduarekin ere zerikusi zuzena dute. Laboratorioetan kromosoma eta geneen gaineko ikerketa, mundu mailan, aurrera doa. Azkena, EEBBetan burutu duten bularreko minbizi mota berezi baten genearen aurkikuntza izan da. Dagoeneko bakartua dute. Honen harian, Jesus Alfaro baikor agertu zaigu: «*Alterazioa deskubritu eta gero, ingeniari-tza genetiko bidezko soluzioa da onena, alterazioa bera aldatuz eta ondo jarritz*». Poliki, baina bide onetik doaz ikerketak.

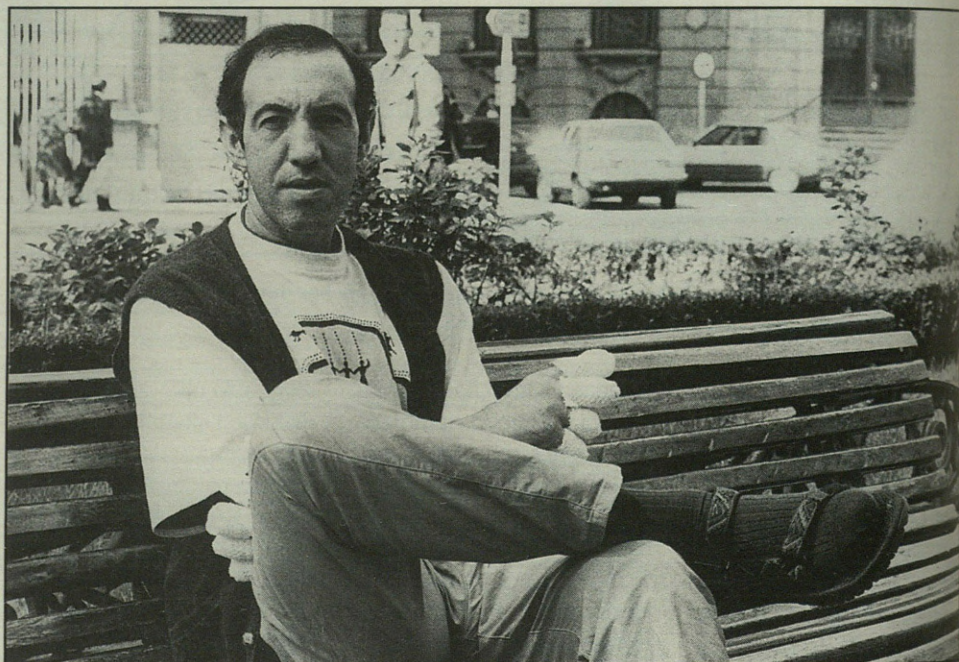
PATXI SARRIEGI

■ Endoskopiaren bidez, gorputz barrera ikusteko ez dago ireki beharrik, eta kanpotik -sudurretik esaterako- hodi bat sartuz, barnekoa azter daiteke

«Ekologista batzuek mesede kaskarra egiten diote ekologismoari»

Etxeko aurpegi egin zaigu Juanjo San Sebastian. K-2n bizitako penaldia eta Atxo Apellaniz lagun minaren heriotza ez zaizkio berehala ahaztuko, baina hala ere nekez huts egingo dio irribarreak begiradari, Makalu, Cho Oyu, Broad Peak eta K-2, lau zortzimilako igo dituen gizonari.

Esperientzia latz baren ondoren askok esan dute birjaio egin zarela, beste batzuek infernutik itzuli zarela. Zuk, ordea, une oro salbatuak zinetela pentsatzen zenuen. Zein ezberdina barrutik ala kanpotik ikustea.

«Atxo laugarren kanpamentura iristaraztea lortu nuenean dena egina zegoela pentsatu nuen, are gehiago Sebas De la Cruz eta Ramon Portilla hirugarren kanpamentura igo zirenean».

Une txarrenak, agian, behe kanpamentuko gure lagunek pasatu zituzten, ez baitzen behetik deus ikusten, K-2 ere ez, eta ez zekiten ezer gutaz. Hemen berriak zabaldu zirenean ere, soilik esan zen Atxo hila zela eta ni arriskuan nengoela. Albiste lasaigarrik ez zegoen. Bestalde, abuztua egunkarienzat ez da garai ona eta ho-

rregatik normala dena baino oihartzun handiago eman zitzaion gure kasuari.

Ez dakit Atxok nola ikusten zituen gauzak bere azken egunetan, baina nik oso garbi neukan handik irteteko aukera dextente genituela. Sokak geneuzkan beheko kanpamenturaino eta hori bizitza ziurtagiri baten parekoa da. Atxo hil zite-

keela sentitu nuen aldi bakarra *serac*-aren azpian hirugarren gaua pasatu zueneko izan zen, «ezinezkoa da hiru gau segidan altuera horretan irautea» nioen neure baitan. Baina bihamunean mugitzen hasi eta lortu nuenean Atxo laugarren kanpamentura iristaraztea, dena egina zegoela pentsatu nuen, are gehiago

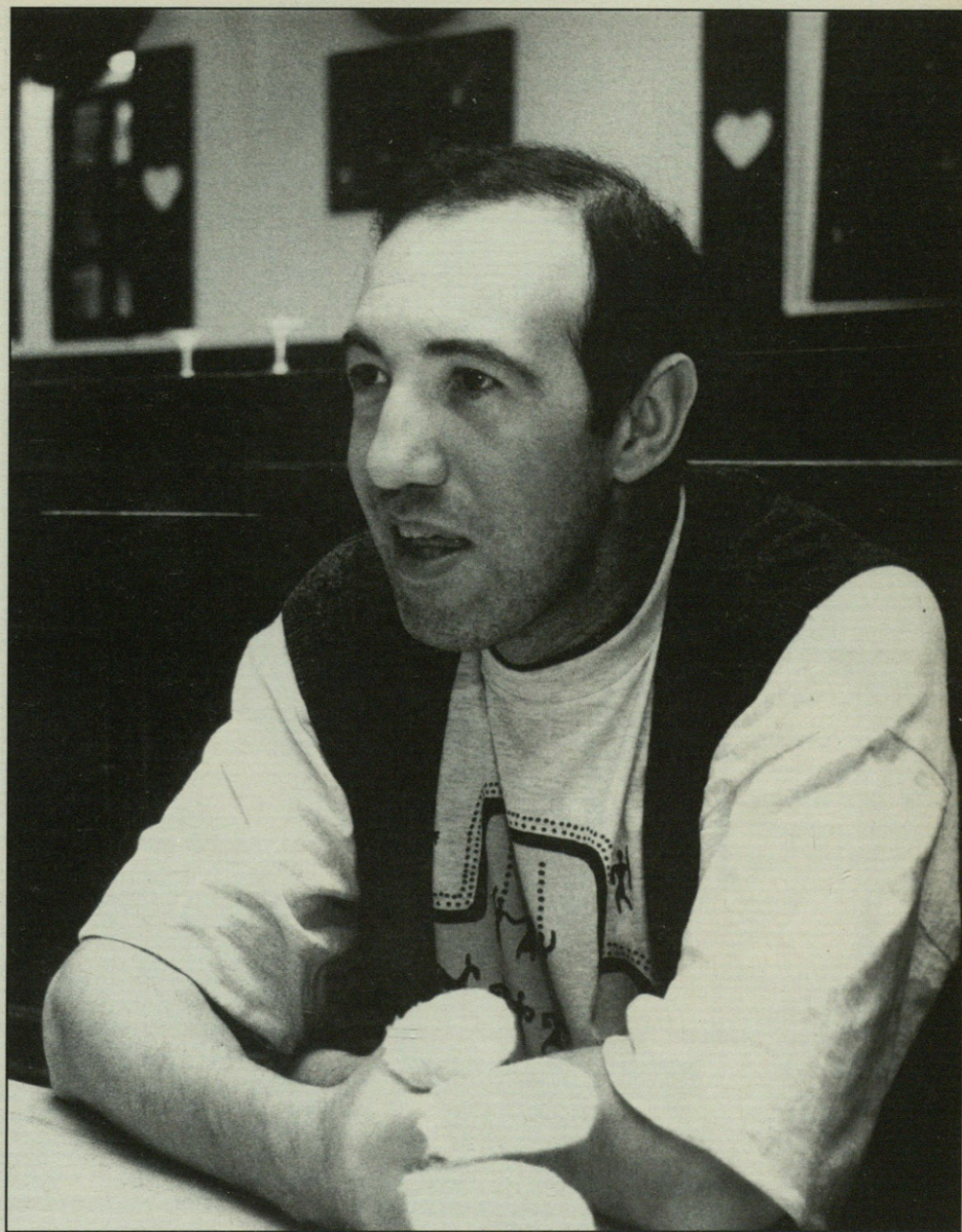
Sebas De la Cruz eta Ramon Portilla hirugarren kanpamentura igo zirenean.

Noizbait esana duzu K-2 gaiztoa izan dela zuekin. Badirudi mendiari izaki bizidunen ezaugarria ematen diozula. Nola ikusten duzu mendiaren eta mendizaleen arteko harremana, borroka gisa agian?

Borroka gisa ez, pertsona harreman bezala baizik. Nik baditut asko maite ditudan mendiak, eta gorroto hitza ez nuke aipatuko, baina interesik sortzen ez didaten mendiak ere bai. Manasluk, esaterako, ez dit batere interesik pizten. Eta maiteen artean, Txindoki maite dut asko. Pentsatzen hasten naizenean, zein mendi igo-tzea gustatuko litzaidakeen, Izenik gabeko Dorrea, Gas-herbrum IV, Cerro Torrea... izen berak etortzen zaizkit beti burura. Lehen K-2 ere bai, baina orain, igo ondoren, ez dut lehen beste maite, lagun baten bizitza eraman zuelako eta oso gaizki tratatu baikaitu.

Mari Abregok esan zidan mendiak igotzean burumakur eta asko sufritzen joaten zela. Maiz esaten duzue, balaber, gailurra bebean disfrutatzen dela. Badirudi mendira sufritzera zoaztela.

Nik orain ditudan oroitzapenak oso bereziak dira, gailurreko oroitzapenik, adibidez, apenas daukat. Tontorreko unea oso etsigarria iruditu zitzaidan. Ilu-

nabarrean ailegatu ginen, lainoa oso sartua zegoen eta ez zen ezer ikusten. Buruan nuen gailurreko une berezi hura ez zen nik uste bezalakoa izan. Aurrez ezagutzen nuen Pakistango alder-

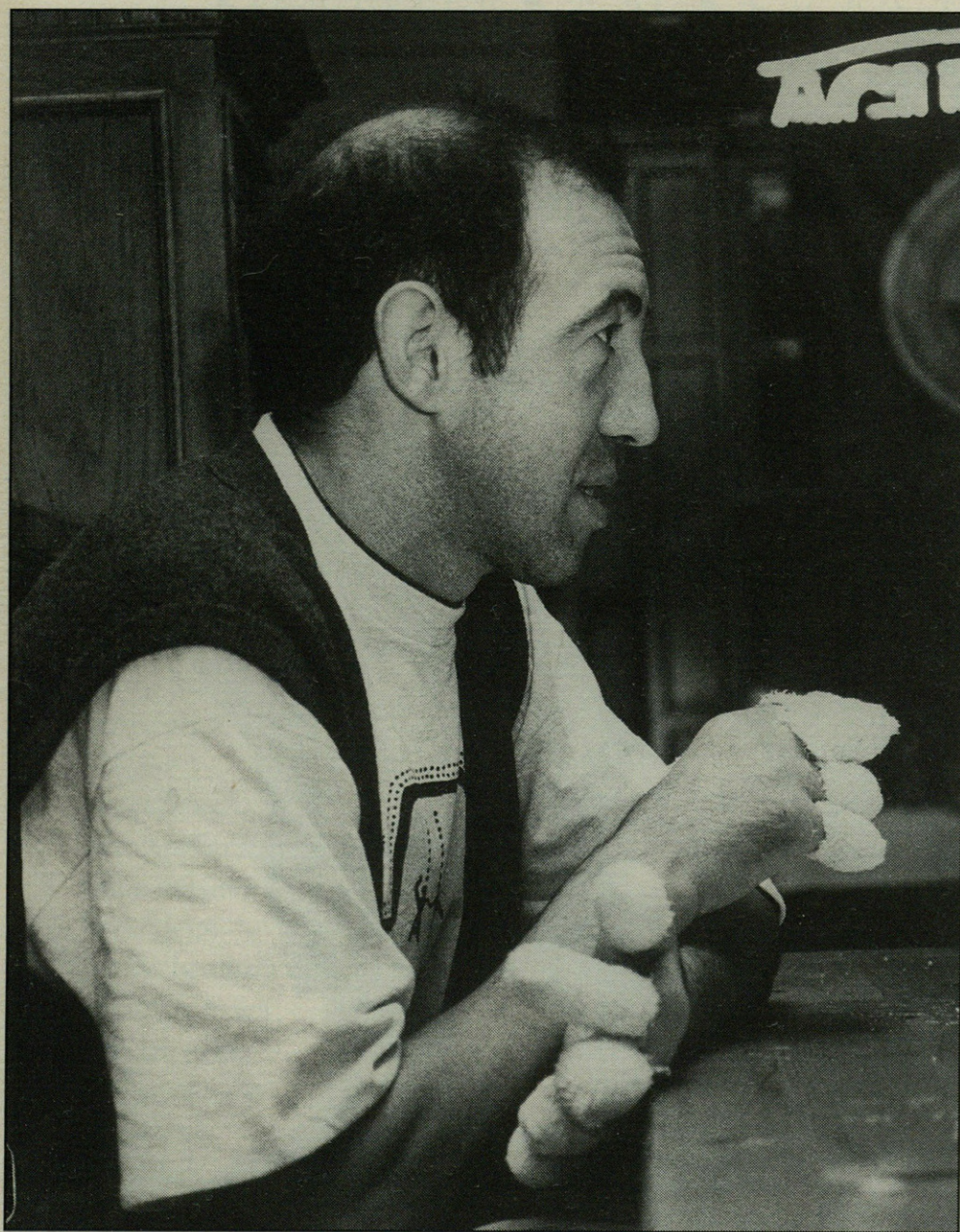
di guztia ezin ikusi izana, irudirik ezin hartu izana, horrek guztiak zeharo gogogabetu ninduen.

Askoren ustez mendizaleak nabiko egoistak zarete, denbora asko pasatzen duzelako kanpoan eta.

Ni elur-jauziak harrapatu ninduen unean gehien sentitzen nuena, nire heriotza baino askozaz gehiago, Violeta neska-lagunak nire heriotzaren berri jakitean

«Gauzen analisi sinpleegia egiten dugu batzuetan. Nahiko arin hitz egiten dugu militarrei buruz, esate baterako, eta nik mendian ezagutu izan ditut benetan harrigarriak diren militarrek».

«Mendiaren eta mendizaleen arteko harremana pertsona mailakoa ikusten dut; nik baditut asko maite ditudan mendiak, eta nahiz eta ez gorrotatu, interesik sortzen ez didatenak ere»

«Pena ematen dit euskaraz hitz egiteko erraztasuna galtzeak. Baina bestetik, komunikatzeko tresnak dira hizkuntzak, eta nire aurrekoa euskaraz egiteko sekulako ahalegina egiten ari bada, nahiago dut kasik erdarara jo komunikazio ona lortzeko».

sentituko zuena zen. Pentsatzen nuen ez nuela eskubiderik Violetari horrelakorik egiteko. Baina nahiz eta hori sentitu, iruditzen zait Himalayara beste espedizioen bat ez egitea zaila izango dela. Ez dakit noiz eta nora, baina ziur aski itzuliko naiz.

Eta orain nola planteatuko duzu mendia?

Lehenbizi osatu egin behar ko naiz eta gero hatz hauek erabiltzen ikasi. Behin hori

lortuta, harkaitz beroan eskalatu nahi dut, Yosemite adibidez. Baliteke orain beste bide batetik jotzea, baina ikusiko da nola datorren bizitza. Hotzaren edo elur-jauzien beldurrik ez dago han. Nahi beste tentsio pasatu ahal duzu, baina heriotzaren arrisku hori ez dago present.

Myriam Garciak, Meru mendian bil zen zure lagunak, «Bajame una estrella» liburuan esaten

duenez mendian dago askatasuna, baina maiz askatasun horren ordaina bakardadea da. Hala ote?

Bai, baina nire kasuan ez da horrela izan. Violeta, gainera, nirekin etorri da zenbait alditan. Bestela, itzultzen naizenean badakit hemen izango dela, ez zain, berak bizimodua berea duelako. Baina etortzean laguna izango dudala badakit. Myriamek nik ez bezelako bizia zeraman gainera: gaur hemen, bihar han eta etzi ez dakit non. Liburuko beste pasarte batean zera zioen: «Ni txori jaio nintzen eta lurrean zoriontsu den jendea inbidiaz begiratzen dut, basabuntzak arranoaren begaldia mineriz begiratzen duen bezala».

Bera ezin zen denbora luzez leku batean pausatu. Nik, ordea, Bilbon daukan errotuta bizitza, lana ere badut eta maila horretan oso ezberdinak ginen, nahiz eta beste batzuetan ondo hartu elkar.

Egungo espedizioak lehen ez bezalakoak dira: arinak, estilo alpinoa nagusitzen ari da...

Aldatu da, baina ez maila guztietan. Nik argi daukat adibidez, K-2ra ez ginela estilo alpinoz igo, soka jarriak eta espedizio astunetan erabili ohi diren gauza guztiak erabili genituelako, al-tuerako sherpak izan ezik. Erraza eta polita da, estilo alpinoz igo zarela esatea, soka jarriak zeudela jakinda.

«K-2 ez dut lehen beste maite, oso gaizki tratatu gaitu eta»

Nora joko du mendizale- tasunak eta nora jo be- barko luke zure ustez?

Azken urteotan indar handia hartu du kirol-eskaladak eta hau dela medio, mendizale-tasuna nolabait hiritartu egin da. Nora jo behar duen? Nire ustez, zazpi mila eta dexteneko mendi ugari daude eta zortzimilakoen zailtasun maila parekoa edo handiagoa izan arren, jendea ez da horietan sartzen. Sei milako mendietara jotzen du gehiago, *big wall* eskaladara. Hau ere ekintza interesgarria da, dudarik ez. Hala ere, zazpi mila eta metro askoko mendietan bide zail bat saiatzera ez gara maiz ausartzen, horrelako pausorik ez dugu oraindik eman eta horretara jo behar dugu nire ustez. Gainbeherako 3.000 metro, IV. gradu-ko eremua, mistoa eta estilo alpinoan; horiek dira egiazko jardura interesgarri baten osagaiak eta munduan oso gutxi jotzen du horretara.

Beste libururen bat idaz- teko asmorik?

Gustatuko litzaidake. Baina K-2n gertatu denari buruz izatekotan, ez da mendiari buruzko liburua izango, neure barne inpresioei buruzkoa baizik. Askoz intimistagoa.

«Cuando la luna cam- bie...» liburuan diozu mundua ez dela inoiz izan orain bezalakoa. Nora goaz?

Ez dakit nora goazen, gure etxebizitza bakarra deusez-tera ez bada. Orain dela urte asko ekologia mailan militantzia politiko oso bizia izan nuen. Dena den, uste dut ekologista batzuek me- sede kaskarra egiten diotela ekologismoari.

Nire iritiz, ekologia eta

hirugarren munduarekin banatzen gaituzten amildegiak dira egungo arazorik latzenak, bakoitza bere mailan. Ekintza politikoaren bidez konpon daitezke, baina nik ez dut batere federik horretan. Lehengo egunean hauxe irakurri nuen, esate baterako: «Hamabiek ezingo

dituzte Rioko gailurrean hartutako konpromezuak bete».

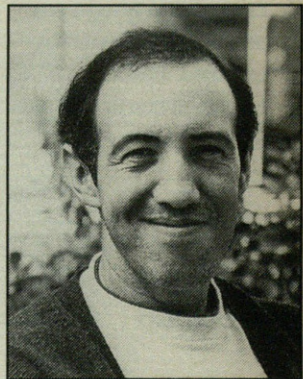
Intsumisoen sakabana- tzea zer iruditzen zaizu?

Nafarroa beti izan da herri berezia. Errepresiorik handiena bertan gertatu da betidanik. Eta kontu horrekin asko harritu ninduen Alliren

«Atxarten, prozesu demokratiko baten bidez hitzarmena lortu zen, baina gero politikariek ez zuten hitza bete».

NORTASUN AGIRIA

Bilbon jaio zen Juanjo San Sebastian 1955eko apirilaren 23an ● Diktadura garaian Hernanira ihes egin behar izan zuen, eta etxean ikasi arren, han hasi zen tajuz euskaraz egiten ● Txikitandik boxeoa du gustuko, baina gurasoek ez zioten boxeatzeko uzten ● Duela bi urte hasi zen boxeoa lantzen, «baina jolasean bakarrik, borrokatu gabe» ● Gasteizen bizi zela, Atxo Apellanizekin batera karate egiten hasi zen, «kristorenak ematen genizkion elkarri» ● Txistua ere txikitandik jotzen du eta klaseak ere eman izan ditu ● 1968an Bizkaiko txistu txapelduna izan zen ● BBK banketxean lan egiten du aspalditxoan.

«Ekologia mailan ez dakit nora goazen, gure etxebizitza bakarra deuseztera ez bada. Ekologia eta hirugarren munduarekin banatzen gaituzten amildegiak dira egungo arazorik latzenak».

jarrerak. Dena dela, Alli oso politiko berezia da niretzat, mundu politikoan kolore tanta da. Intsumisioarekin jarraituz, iruditzen zait gauzen analisi sinpleegia egiten dugula batzuetan. Arin samar hitz egiten dugu militarrei buruz, esate baterako, eta nik mendian ezagutu ditut militar benetan harrigarriak. Beste adibide bat jartzeko, Petra Kellyren senarrak, jenerala uste dut, erabat ezkerreko tesiak defenditzen zituen. Esan nahi dut gauzak ezin direla sinpleki juzkatu.

Nola ikusten duzu euskararen egoera oro bar eta Bilbon bereziki?

Ez dakit, niri euskaraz hitz egitea asko kostatzen zait, erraztasuna galdu dut. Pena ematen dit horrek, baina bestetik hizkuntzak komunikatzeko tresnak dira eta ikusten badut nire aurrekoa

«Alli oso politiko berezia da, mundu politikoan kolore tanta da»

euskaraz egiteko sekulako ahalegina egiten ari dela, nahiago dut kasik erdarara jo komunikazio ona lortzeko.

Euskara desagertzeak, baleak desagertzeak bezainbesteko pena sortuko lidake, handia jakina, baina esan nahi dut euskarari dagokionez ez dudala aber-tzaletasun sentimendurik.

Nola geldituko da hau-teskundeen ondoren EAEko panorama politiko?

Lehenagoaren oso antzerakoa. Baina inkestek dioten bezala, EAJk irabaziko duen kontu horrek asko harritzen

nau. Hala ere, betiko legez izango da, hautes-programa bat egin eta gero hortik komeni zaien zatia besterik ez dute beteko.

Ez naiz analisi politikoen zale baina Atxartekoa da adibide garbia. Atxarten prozesu demokratiko baten bidez hitzarmena lortu zen, baina gero politikariek ez zuten hitza bete. Hala ere, konturatu gara, horman egindako lau hilabeteek izugarrizko indarra izan zutela, euren proiektua askoz ere erasokorragoa izango baitzen bestela.

Bestetik, ordea, hitzarmen demokratikoak betetzen ez dituztela ikusita, konfiantza eza besterik ez didate sortzen politikariek. Hala ere, oso zaila da gauzak konpontzea politika bitarteko ez bada.

RAMON OLASAGASTI

ARGIA

ASTERO ETXEAN

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN ZAITEZ

ARGIA etxean hartzeak abantaila guztiak ditu.
Zenbaki guztiak jasoko dituzu, kalean baino %20 merkeago.
Euskal Kulturaren Urtekaria etxera iritsiko zaizu.
ARGIAzaleen elkarteko partaide izango zara.
ARGIAren eskaintza berezietan parte hartu ahal izango duzu.

ETA ARGIAREN 75. URTEURRENA OSPATZEKO
KONPAKTO EDO LIBURU BAT DOHAINIK ZURETZAKO
AUKERA EZAZU 6 OPARIOTAKO BAT

BITTOR AIAPE
Bittor Aiape

LAJA eta
LANDAKANDA
Gure Oroitgarri

TXIRRI; MIRRI;
TXIRIBITON
Jolasean, ze
arraio!

JOXE
AZURMENDI
Espainolak eta
euskaldunak

BERNARDO
ATXAGA
Gizona bere
bakardadean

ITXARO BORDA
Bakean utzi ar

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT
marka ipini diodan oparia eskuratuz

%25 merkeago eskuratuko duzu

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____

1. DEITURA _____

2. DEITURA _____

HELBIDEA _____

TFNOA _____

HERRIA _____

POSTA KODEA _____

HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTSAL HELBIDEA _____

SUKURTSAL ZKIA _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA _____

Entitateak

Sukurtsala

K.D

Kontu zenbakia

HARPIDETZA SARIAK

(BEZ barne)

Hego Euskal Herria

10.900 pztz

Ipar Euskal Herria

685 libera

Espainia 10.900 pztz

Beste Atzerriak

14.250 pztz

Airez 22.500 pztz

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2

LASARTE-ORIA 20160

Euskararen boza hauteskundeetan

HAUTESKUNDE garaian alderdi politikoei besapean termometroa jartzea baino ez dago euskararen tenperatura zertan duten jakiteko. Tenperatura horren arabera neur daitezke helburuak eta jokabideak. Zer egiten ari diren, zer nahi duten. Eta gaisoa, euskara alegia, noren eskutan dagoen eta eskaitzen zaizkion errezetak.

Bada birusaren teoria zabaldu nahian jardun duen alderdirik Araban. Etxe horretako medikuak aurkitu duenez, euskararen kalenturak jota gaude eta zomorroa isolatu eta indargabetzea baino ez zaigu geratzen, erresuma horretako osasun kulturala, eta politikoa ondorioz, erabat galdu nahi ez bada.

BADA euskararen termometroa inoiz baino erosoago eraman duen alderdirik, tenperaturak bere onera egin duelakoan. Sozialisten zirujau nagusiek,

alderdiaren kultur politika eraberritu asmoz egindako ebakuntzaren arrakasta erakutsi dute jendaurrean, eta prest daudela agertu euskararen marathonen luzean ttipi-tpapa aurrera egiteko, hori bai, gehiegizko martxak eta itolarriak baztertuta.

Termometro bat ez, bizpahiru jarrita aritu denik ere badago. Larrialdiarena ez dela indarrean ditugun errezetekin konpondu eta botika eraginkorragoen eske mintzatu da Herri Batasuna. Han eta hemengo mediku eta errezeta oro bildu, eta zauri larrienak, sukartzen gaituztenak hain zuzen ere, sendatu behar direla dio.

Bada sukarraz ohardun izanik irakurketa onik egin duenik ere, alegia, egoeraren larrian urteotako aurrerapen guztiek bide onetik garamatzatela eta gaisotasuna ondo neurtu ondoren baretzen ari dela dioen alderdi jeltza-

lea. Euskara eritetxetik atera eta eguneroko bizitzara jarri dela aldarrikatzen duena.

BADA termometroa besapean jartzea ahaztu duen alderdirik ere, Ezker Batua. Zerotik hastea dagokio eta bere helburuetan ez dirudi euskararen beharrek oraingoz leku handirik bete-

Hauteskundeetan zabaldu diren mezueta oso bigarren mailako lekua betetzen dute kultura eta hizkuntzaren errealitateari buruzko jarrera eta proposamenek

Irisarriko Ondarearen Egunak protesta kutsurik hartu du aurtengoan, Euskal Herrian Euskarazek erdara hutsezko bide seinaleak margotuz eman baitzion ongi etorria François Bayrou ministroari, duela bi urte seinaleak euskalduntzeko iragarri zuen politika berria ez dela oraino gauzatu leporatuz.

Honen aurrean, bide seinale elebidunak garatzeko 1,5 milioi libera (40 milioi pezeta inguru) xahutuko direla aurtan esan zuen. Ea aldaketaren seinalerik ikusten den...

tzen dutenik. Neurketa guztiek diotena egiaztatzen bada, ordea, politikagintzan leku bat betetzera dator, eta aurrerantzean, programa kulturala eskaintzeko orduan, medikuntza alternatiboa edo bestelakorik eskaini beharko dio hizkuntza heriari.

Popularren termometroak berriz, betiko tenperaturari heltzen dio, puntu bat gora, puntu bat behera. Alderdiak, euskararen bata zuria jantzi dio idazkari nagusiari, eta hortik aurrera batetik bestera ibili dute, hizkuntzaren kontura izan zitzaketen burukominak gainditu dituztela esanez. Aspirina baten mirariak. Bestelako errezetarik ez du nahi ordea; euskararen aldeko bisturiak erdoiltzea nahiago.

Komplexu guztiak gainditzeko saioa aldarrikatu du azkenez, EAK. Gauzatu dadila osasun programa, epelkeria oro alde batera utzita, hemen bisturia sartu, han botika arinagoak baliatu, euskararen termometroak astindu bat behar duela, alegia.

HAUTESKUNDE garaiko mezuetan oso bigarren mailako lekua betetzen dute, baina, edukin kultural eta hizkuntzari buruzkoek. Ezer gutxi argitu da, kasu, hizkuntz politikak aurrerantzean har dezakeen norabidea. Inor gutxi aritu da kultura mailako lehenetasunez hitzegiten. Euskaldun eta erdaldunen munduak eta errealtateak nola lot daitezkeen irudikatzen.

Nahikoa al da egun kultura eta hizkuntzaren alorretan dagoen kontsentsuarekin? Kontsentsu berriak bilatu behar al dira? Administrazioaren eta herri mugimenduaren lanak nola txertatzen daitezke? Zer egin euskararen erabilerarekin? Nondik heldu helduen alfabetatzeari? Administrazioa euskalduntzeko zer?...

Hauteskunde hauetan erantzun gabeko galdera mordoa aipa daitezke. Euskal Herriak bizi duen gatazka politikoari hauteskundeeetan euskaraz nahiz erdaraz eman zaizkion erantzunen ondoan, egoera kulturalaren larria nahikoa oharkabea joan da.

J.J. PETRIKORENA

UHATZAINDIKO URAZ BUSTI

Meza eta fedea

J**OAN** zaigu pelotako Mundiala. Horretaz bi oroitzapen atxiki ditut, bata ona eta bestea txarra. Ona, mexikarrek esku huska lortu duten mail ona, iparraldeko euskaldunen heinera igan baitira, edo guti eskas. Ezker paretean, gureak baino hobeak ziren jokoz, baina besoz arin aire, ta horrek ditu galdu.

Trinketean, hemengoak bezain trebeak dira, baina hor ere indar gehiago zuten gureak. Datorren aldian, Mexikon, eskuz alda daitaie garaipena gure joko nagusian, Bartzelonako olinpiaden haritik. Horrela betetzen ari da, gure kirola kuttunean, Iparragirrek nahi zuena: «Eman ta zabal zazu...».

OROITZAPEN txarra, euskarak eduki duen toki oso eskasa. Estrena eguneko mintzaldietan, bazenik ere ez da entzun. Alta bada hor zegoen, beti bezain ospetsu, Euskal Herriko hautetsia den andere ministro bat: Gazteriaz eta kirolaz arta duena hain zuzen. Beste hautagai guziak bezala, gain-gainetik euskaltzale agertzen zaigu bozka denboretan, baina hitz ederretan ahitzen da betiko lelo liluragarria. Horrela ohituak gaude iparralde lanotsu honetan, sirenen abestiaz blai.

De Gaulle batek perpaus bat bederen aterako zuen euskaraz, Bretainian eta kanpo erresumetan ohi zuen bezala. Baina gure ministro baskoak, hitzik ez. Beraz mintzaldi guziak egin dira ikus-entzuleen gehiengoak ulertzen ez duen hizkuntza batean, publiko zabalena hegoaldean baitu pelotak. Horrez harritu da Euskal Telebista, normal eta egoki den bezala.

ITSUSIAGORIK gertatu da une batean. Lehenbizi puntuak euskaraz ere kondatzen zituzten, 'gure' bi erdarekin batera. Laster bazterturik egon zen euskara. Debeku horren zergatia Euskal Telebistako kazetariak galdatu zieten pelotako buruzagiei. Inor ez zen errudun agertu: telefonoz emandako manu anonimoa zen omen, aitarik ez zuen bekatu horrek. Beraz, haserako tokiroa itzuli zen euskara: bi lapurren artera. Arras guti zait hori, pelota sortu duen hizkuntza honentzat, bere kabiatic ia bota baitute.

Beharrik hor zegoen Xanpunen himno hunkigarria. Ez dut hargatik ahanzten gure agintarien hoztasuna. Beti bera da funtsean: gure kulturaren axala nahi dute, baina mamiaz husturik. Meza kantatua bai, fede barik.

JEAN LOUIS DAVANT

TXUTXU - MUTXUKA

ANTZERKIGINTZARAKO ZIRKUITUA

ASPALDIKO kontua eta aldarrikapena dugu antzerki obrak taularatzeko zirkuitu iraunkorrarena. Antzeztaldeen beren lanak zabaltzeko aukera murrizak eta zailtasun ugari izan dituzte. Urte honetako jarduerari begiratzea besterik ez dago, obra berririk apenas estreinatu eta taldeek oso plaza gutxi egin dituztela jakiteko. Guzti honi irtenbiderik eman nahian, Antzertik, datorren urtariletik aurrera, 40 udal areto inguru bilduko dituen zirkuitua antolatuko du Euskal Autonomia Elkarteak. Emanaldien gastuen %50a udalen esku geratuko litzateke, foru aldundiek beren gain hartuko lukete %40a, eta geratzen den %10a sarreretatik jasoko litzateke.

NOR - NORI - NOR K

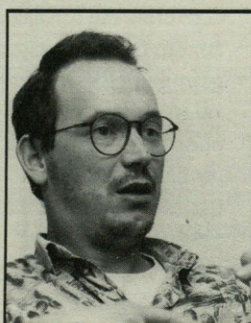
MIKEL MARKEZ

lagun dutela maketa grabatuko du zuzenean Lubaki Bandak. Indar handiz sortu eta ari den talde honek, aldizkaria, erreztaldia eta beste hainbat lan burutu ditu urtebeteko tartean. Beste urrats bat lotu nahi du oraingoan, eta horrela, urriaren 20an, ostegunez, Donostiako Altxerri tabernan beren tramankulu eta testuak paratu eta zuzeneko maketa egingo dute. Gazte dira gazte eta literaturari doinu berriak jartzera datoz ●

N. MOREL-BOROTRARI

euskal opera hurbiletik jarraitzea egokitu zaio, eta 1992. urtean gai honen inguruan tesia aurkeztu bazuen, bi urte beranduago Sorgin Ots elkarteak aurkeztu du, esparru honetako ezagutza sustatzeko asmoz. Iparraldean jaio da egitasmoa eta bere zuzendaritzapean hainbat erakusketa, kontzertu eta hitzaldi burutu nahi ditu opera plazara jalgi dadin. Epe ertainean Miarritzeko Udal Kasinoan obrak agertu nahi dituzte ●

JOSU SARASUAK

eta Arteleku zentruaren inguruan ari diren beste hamar euskal artistak Bartzelonako Capella L'Antic aretora egin dute txangoa, «Urrezko ganbara» deitu zikloan parte hartzeko. Bertako Serveis de Relations Culturals erakundeak eta Artelekuk antolatu dute erakusketa, artista gazteen eta tendetzia berrien erakuslehio moduan eta hangio eta hemengo esperientziak trukatzeko. Gure artea zabaltzeko aukera polita beraz, honakoa ●

TEILAK

■ EUSKARAREN AGIRIA

DEIADAR kolektiboak (Seaska, Pizkundea, AEK eta EHE) Euskararen Agiria plazaratu du, bost sail aztertuz: administrazioa eta legedia, irakaskuntza, unibertsitate, komunikabideak eta kulturea. Puntu puntu beraz, euskarak mugaz goiti bizi duen egoera larria gainditzeko hainbat proposamen jorratu dituzte Agirian. Euskararekin eta euskal kulturarekin loturik dauden elkarteetan aurkeztuko dute lana, jarraian botere publikoetara jo eta egitasmoa aldarrikatzeko.

■ ANTZEZLANEN KOPRODUZIOA

AZPEITIKO Antzerkialdiak euskarako antzezlanak koproduzitzera joko du aurrerantzean. Aurtengo plangintzari begira, Maskarada taldeari 1.200.000 pezeta (48 mila libera inguru) luzatuko dizkio «Ernesto izatearen garrantzia» obra taularatzeko; Bederen 1 taldeari 700.000 pezeta («Errenta»); In Frantziari 700.000 pezeta («Oleana»); eta Antxieta talde amateurrari 600.000 pezeta («West side isteria»). Guztiek Antzerkialdian parte hartu eta aipatu lanak estreinatuzko dituzte.

■ IRAKASLE EUSKALDUNAK

EUSKAL Herriko Unibertsitateko Arte Ederretako Fakultateko ikasleek kalera jo dute irakasle euskaldunak falta dituztela salatzen. Euskal adarrean hainbat espezialitate soilik erdaraz egin daitezkeela eta irakasleak kontratatzea eskatu dute.

Aurten Europako Sari Nagusia ekarriko da Tolosako Abesbatzen Lehiaketara

Munduko ahotsen doinuak hartuko du Tolosa

Euskal musika munduan zehar ezagutzera ematea eta lehen mailako abesbatzak Euskal Herrian entzutea dira Tolosako Abesbatza Lehiaketaren helburu nagusiak. Aurten, aurriaren 21etik azaroaren 1a arte ospatuko da eta berrikuntzak ez dira faltako. Europako Sari Nagusia jokatu da urriaren 23an, Europako sei lehiaketako irabazleen partehartzeaz, eta honezaz gain, modalitate berria estreinatuko da, ahots taldeena.

HOGETA hamalau abesbatzak parte hartuko dute aurten Tolosan Nazioarteko 26. Abesbatza Lehiaketan. Badi-ra berrikuntzak aurtengo edizioan. Aipagarriena ahots taldeen lehiaketa. Orain arte 20-45 abeslariz osatutako taldeek parte hartu dute Tolosako Lehiaketan, polifonia eta folklore sailetan.

Aurten, ohizko sail horiez gain, ahots taldeen lehiaketa deitu da lehen aldiz, hau da, 4 eta 16 arteko partaidez osatutako taldeak, musika sakroa eta profanoa sailetan.

Partaideak begiratu, Europako leku guztietakoez gain, Argentina, Korea eta Japoniako abesbatzak etorriko dira Euskal Herrira. Aipatzekoa da Korea dela Asiako federazio garrantzitsuena abesbatzen alorrean. Bestalde, Japoniako taldeak egitarau elebidunak bidali ditu, japonieraz eta euskaraz. Euskal ordezkaria ez da faltako, Ordiziako Oroith abesbatza ospetsua izango baita. Haur lehiaketari dagokionez, 18 urte beteko

Iaz zilarrezko ezteiak bete zituen lehiaketak goi mailako egitaraua osatu du aurten ere; horren adibide dugu Europako Sari Nagusia lehenengo aldiz ekarri izana.

Sari Nagusia ahotsez-ahots

‘AZKEN bi edizioak bereziak izan dira (‘Amerika eta Euskaldunak’ programaren barruko lehiaketa eta zilarrezko ezteiak) eta aurtengoak ere badu berezitasuna: Europako Sari Nagusia Tolosan egitea. Sari honetan Europako sei lehiaketako irabazleak hartzen dute parte: Debrecen (Hungria), Varna (Bulgaria), Tours (Frantzia), Arezzo eta Gorizia

(Italia) eta Tolosa. Urtero horietako hiri batean izaten da eta aurtengoa lehenengo aldiz, Tolosan izango da urriaren 23an.

Bi talde suediar izango dira, The Mats Nilsson Vocal Ensemble (iaz Gorizian irabazle) eta The Royal Music Academy Chamber Choir (Tourseko ordezkaria), eta beste batek ordezkatu behar zuen Tolosako lehiaketa, Saint Ja-

cobs-ek, baina ezin izan dute etorri eta bere ordezkaria arrakasta handia lortu zuen Kubako Etxaudi abesbatza izango da.

Varnako lehiaketako irabazle gisa Ukrainiako Vidrozhenia izango da eta Arezzoko ordezkaria Sofiako haur abesbatza. Debrecengo lehiaketa bi urtetik behin egiten da eta iaz egin ez zenez, hango ordezkariarik ez da izanen.

ditu aurtengoa. Poloniako bi, eta Estonia eta Letoniako haur abesbatzekin batera, Iruñeko Santo Tomas korua izango da lehiaketa garrantzitsu honetan.

Ekitaldi batzuk faltako dira aurtengo lehiaketan, hala-nola euskal abesbatzen arteko topaketak, gregoriar lehiaketa eta musikari gazteei eskainitako txokoa. Aurrekontu murriketarakin egin behar izan dira, aurtengoa Europako Sari Nagusia Gipuzkoako herri horretan jokatzen dela kontuan hartuz. Horixe da ekitaldi horiek faltatzearen arrazoia.

Iazko saio guztiak biltzen dituen compact diskoa ez da argitaratu aurtengoa, aipatu aurrekontu arazoak direla medio, baina bai 1993ko amaiera ekitaldiko bideoa, zilarrezko ezteiak ospatzen dituen Aurrera Kirol Elkartearen laguntzari esker. Ez du hutsik egingo entzuleen sariak, bi alorretan: helduen lehiaketa eta haurren.

Urtero bezala Tolosan biltzen diren diren abesbatzek beste zenbait

Iazko Tolosako irabazleak, Saint Jacobsek, ezin izan du etorri eta Kubako Etxaudi abesbatzak ordezkatu du.

JUAN LUIS ZABALAREN ipuin liburua, SUSA argitaletxeak plazaratu berria

SAKONETA

11 ipuineko bilduma, 176 orrialde; liburutegietan salgai: 1.300 pezeta

kontzertu, 35 zehazki, emango dituzte Bizkaia, Gipuzkoa eta Iparraldean. Zirkuitu honen bidez lehen mailako abesbatza hauen presentzia Euskal Herrian aprobetxatu nahi da, Tolosara bakarrik mugatu gabe bere ekarpena.

Tolosako Ekinbide Etxeak (TEE-CIT) antolatzen duen abesbatzen lehiaketa, erakundeen laguntzaz, eta herriko hiru pertsonaia ere protagonista izango dira aurten. Alde batetik kartelaren egilea, Txetxo Gaztañaga artista. Herriaren ohizko ikuspegia (Santa Maria parroikia, Idiakez jauregia, Nafarroako zubila eta Zerkasua) jarri du kartelaren erdian, baina itxura pixkat aldatuz. Inguruan dauden pentagrama batzuek osatzen dute Gaztañagaren lana.

Bigarren protagonista hasiera hitzaldiko hizlaria da: Edorta Kortadi. Eusko Ikaskuntzako idazkaria, Elizbarrutiko Museoaren zuzendaritza taldekoa eta arte kritikariak «Musika eta bost zentzumenak» izeneko hitzaldia eskainiko du urriaren 21ean Kultur Etxean.

Joakin Pildaini omenaldia

AZKENIK Joakin Pildain Araolaza organo jole eta konposatzailea omenduko da edizio honetan.

Tolosan 1927an jaioa, aitaren eskutik sartu zen musika munduan. Parisen interpretazio eta inprobisazio ikasketak burutu zituen eta Madrilen konposizio eta musikologia karrerak. Errepertorio zabala osatu eta haur eta emakumezkoen abesbatzak sortu zituen. Urte askotan Tolosako Abes-

Parte hartzeko desiatzen

MUNDU mailako (ez European bakarrik) abesbatza onenak Tolosako lehiaketan parte hartzeko desiatzen egoten dira. Linea oso interesgarria darama duela 26 urte sortu zenetik. Sona handia lortu du kalitate mailari eutsiz.

Euskal abesbatzentzat aukera ezin hobea eskaintzen du teknika berriak ezagutzeko, beste bide batzuk ikusi eta ikasteko. Motibagarria da. Beste alderdi ona ere badu: etortzen diren taldeek Euskal Herria osoa korritzen dute beren lana era-

JOSE MARIA AIERDI
Gipuzkoako Abesbatzen Elkarteko lehendakaria

kutsiz; ez dira Tolosara mugatzen.

Aurtengo partaideak berriak dira guztiak, baina batzuk ezagunak ditugu.

Bi abesbatza hemengoak dira eta aski ezagunak guretzat. Iruñeko Santo Tomasek zuzendari ikasia du, umeeekin lan egiteko oso egokia. Ordiziako Oroith abesbatza berriz, oso ondo prestatu du Amalia Ibañez zuzendaria. Debrecen-go lehiaketan sariak jaso zituen koro mistoarekin eta ahots zuriko abesbatzarekin. Zer gehiago eska daiteke?

Bi euskal taldeek maila ona emango dute, baina saria lortzea beste kontu bat da, horretarako suertea ere izan behar da.

Hogeita hamalau abesbatzak parte hartuko dute lehiaketan, eta Europako taldeez gain, Argentina, Korea eta Japoniako ordezkariak izango ditugu Tolosan. Euskal talderik ez da faltako, argazkian ageri den Ordiziako Oroith abesbatza eta haurren sailean Santo Tomas izango baitira.

batza Lehiaketa zuzendu zuen. Gaur egun jubilatua dago eta osasun arazoengatik ezingo du omenaldi ekitaldian izan.

Hodeiertz eta Hodei abesbatza tolosarrek eta Adolfo Gutierrez Viejo organo jole madrildarrak Pildainen «Pakearen erregina» eta beste

zenbait obra interpretatuko dituzte urriaren 25ean Santa Maria Parrokian.

JOXEMI SAIZAR

Antonio Maria Labaien antzerkigile eta euskaltzaina hil da

Antzerkiaren arnas emaile eta sustatzaile etengabekoa

Antonio Maria Labaien erretiraturik bizi zen azken urteotan, eta zahartzaroarekin batera ahitu zaio bizitza. 96 urterekin hil da, mende honetako euskal antzerkigintzaren zutoin sendoena izan zena, Piarres Lartزابalekin batera. Lan emankor eta funtsezkoa utzi digu, hainbat eta hainbat antzerki obra, itzulpen, azterketa, kritika... auspo handiko gizona genuen tolosarra eta hura gogoratzera gatoz.

RAMON Maria Labaien antzerki sortzaile eta arnas emaile moduan izan da handia, funtsezkoa. Errepublikara, 1932an, bera oso gaztea zela, «Antzerki» aldiz-

karia sortu zuen. Ez zen aldizkari hutsa, mugimendu oso baten adierazpidea baino.

1930etik 1936ra antzerki talde asko sortu ziren he-

rriz-herri, batzokien inguruan, eta «Antzerki» aldizkariak koordinatze lana egin zuen, batzuek eta besteek egiten zituzten antzezlanen berri emanez, testu berriak

plazaratuz (bereak zirela, Lizardi, Toribio Altzaga... eta hainbatena argitaratu zituen). Bidenabar, kanpoko obrak itzultzen hasi zen.

Xabier Mendiguren idazleak dioenez, «Labaien ez zen izan dramaturgoa soilik, antzerkiaren ikuspegi orokorra zuen. Bi zentzutan: bitzaldiak eta idazlanak egin zituen munduko antzerkiaren historiaz, eta bestalde euskal antzerkiak euskal kulturagintzaren barruan bete zezakeen lekuari buruz ere jardun zuen. Hori garbi ikus daiteke aldizkariari eman zion tajukeran».

XX. mendeko lehenengo mugimendu hura, «Antzerki» aldizkariaren ingurukoa, piktura joan zen gerrarekin. Labaien Iparraldera joan zen bizitzera, Sarara. «Askoren-tzat gerra erabateko etena izan zen eta handik aurrera ez zuten ezer ere egin. Antonio Maria Labaienen kasuan ez zen hori gertatu, lanean jarraitu baitzuen etengabe».

Antzezlanak idazten jarraitu zuen, eta hainbat testu badiu Iparraldeko giroari

Sortzaile, itzultzaile eta ikertzaile

NEMESIO Etxaniz, Ander Arzelus, Manu Sota... eta beste hainbat idazleren belaunaldikoa, euskarazko antzerkigintzari obra ugari utzi dizkio. Aipagarriak dira: «Txinparta Buruzagi» (1920), «Ostegun gizona» (1930), «Iparragire» (1933), «Jokua ez da errenta» (1950), «Galtzaundi» (1961), «Kalifor-

nia ku-ku» (1967). Lan hauek gain, hainbat obra bibliografiko ere moldatu zituen euskal pertsonaien inguruan: «Elizanburu» (1955), «Muñagorri eskribau, pakegille eta foruzale» (1967) eta Nikolas Ormaetxearen buruzkoak, adibidez.

Azpimarratzekoa da bestalde, itzulpengintza-

ren alorrean egindako lan eskerga: Brecht, Durren-matt, Ionesco, Frisch, Plauto, Castelao...

Bere liburu nagusien artean, «Teatro euskaro, notas para una historia del arte dramático vasco» (1965-66) kokatu behar dugu, gaztelaniaz euskal teatroari buruz orokorrean idatzitako bakarra.

lotuak, «pentsatuz bango antzerkiari bultzada eman ziezaiokeela eta ekarpena egin zezakeela. Euskal Herri osoaren ikuspegia ere bazuen».

Bere garaiko abangoardia guztien jakitun izan zen. Ez zen baina, guztien jarraitzailea; bereizketa egiten zuen bere ikuspegi filosofikotik begiratuta, hau da, humanismo kristau batetik, Euskal Herrirako eta euskal antzerkirako zein obra komeni ziren eta zein ez.

Klasikoa eta modernoa

BERE obretan halako modernotze bat badago, baina azken urteetan, 60ko hamarkadan, Jarrai antzeztaldea sortu zen garaian, Arestiren obrekin eta, antzerkiari beste tajukera bat eman zitzaien «eta momentu hartatik atzera samar geratzen hasi zen. Hala ere, beti egon zen puntaren puntan», Xabier Mendiguren Elizegi idazkeak aitatu digunez.

Baditu artikulua asko kritikazkoak, bere teatrogintza nondik joan behar duen, aspaldiko antzerkia eta gaurkoa zertan diren... «50eko hamarkadan lehenbizikoa izan zen euskal antzezlanen buruz informazioa emateko orduan, eta egia da ez zela gazteek egiten zutenaren oso aldekoa», adierazi digu Patri Urkizu idazleak. Labaienek esana da: «Teatroa berritu behar omen, ondo dago asmoa. Baina, 'Katua zinkeko teilatuaren gainean' eta antzeko berrikeri ezerezak egitekotan hobe da klasikotan gelditu».

Bere obrek komedia aldetik jo izan dute. «Irria luze, nigarra labur» esan ohi zuen Antonio Maria Labaienek. Bestetik, drama histori-

Gerra aurrean «Antzerti» aldizkariaren sortzaile eta zuzendari, antzerki munduaren arnas emaille eta sustatzaile bihurtu zen Antonio Maria Labaien. Gerrak egitasmoa atzera bota bazuen ere, tolosarrak etengabe jarraitu zuen bere bizitzan zehar antzerkia eta euskal kultura mamitzen.

koak jorratu zituen, gaurkotasan ukitu bat emanez. Argi definitu du antzerki-gintzan bete duen lekua Patri Urkizuk: «Labaien hegialdean eta Lartzabal iparraldean XX. mendeko zutabe nagusienak izan di-

ra. Antonio Mariaren garrantzia handiagoa da gerra aurrean sustengatzaile moduan, eta gerra ondoren bere lana estimatzekoa da itzultzaile bezala».

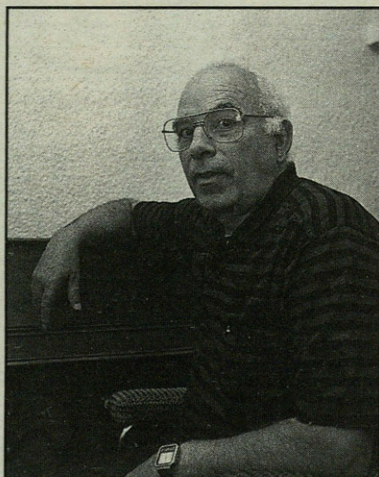
Beste alorretan ere jardun zuen. Gerra aurrean Tolo-

sako alkate izan zen, eta 1951n Euskaltzaindiko partaide izendatu zuten, euskara batuaren aldeko bere lan eta ekarpenak ezagunak direla.

J.J. PETRIKORENA

NOLA EGIN 500.000 LAGUNENTZAKO DANTZA?

■ ÑAKI
■ RIGOIEN

Dantza pausoen geroa

Bostehun mila lagunen

muga, izenburuak dioen bezala, euskara erabiltzen duten kultura arloei dagokie, baina ez dantza munduari. Euskaraz egiten den telebistaren inguruan sortu da, baina dantzaren hizkuntza euskara ez dakitenek ere ulertu eta erabil dezakete.

Dantzaren proposamena Euskal Herritar guztientzat egin beharko genuke. Sarritan, euskal dantza deritzan motari esker, dantza inguruan murgildurik, erdaldun asko eta asko gure hizkuntza eta bere kultur mundura hurbiltzen da.

Dantza mota asko daude eta oso ezberdinak dira egiten diren uneak ere. Batzutan denok egin dezakegu dantza, jai giroan garenean, beste batzutan, herriko talde mugatu baten oinetan uzten dugu, urteroko tradizioari jarrai diezaioten, eta gehienetan, dantza ikuskizun baten aurrean, ikusle bakarrik gara.

Laburbilduz, plaza, alde batetik, eta agertokia, bestetik, dantzarien guneak ditugu. Toki bakoitzean lortzen den giroa eta jendearen portaerak oso ezberdinak ditugu. Dantzariak ere presakuntza ezberdina behar dute. Dantza proposamena egin aurretik hau ondo bereiztu behar dugu.

Toki batean, denak izan

beharko genuke dantzari normalak eta, bestean, ikusle kritikoak, bai ohitura zaharreko agerketetan eta dantza ikuskizun ederren aurrean ere. Ageraldi onak lortzeko, bestalde, dantzari talde ondo prestatuak eta beharrezko antolatzaile eta azpiegitura itxurazkoak behar dira.

Bai plazan eta bai eskenatokian, dantza klase ezberdinak ditugu. Plazan, gehienetan, modazkoak, rocka eta abar, eta, gutxitan, euskal dantzak izenez ezagutzen ditugunak: jotak, jauziak, soka dantzak eta abar. Hauek urte askotan gure herriak erabiltzaileak.

Herri askotan, ohitura zaharrei jarraituz, dantzari talde bereziak eta mugatuak izaten ditugu. Tradizioz gorderiko toki eta uneetan dantzatzeko. Hauek ere menderik mende erabiltako dantzak izaten dira. Herriak izandako sentimendu eta estetika zentzuen agerbideak dira.

Eskenatokietan balet klasikoak, modernoak eta beste horrelako asko. Gaur egun, baita ere, folklorean oinarritutako ikuskizunak agertzen dira. Plaza ere ikuskizun hauen agertokia izaten da sarritan, batez ere euskal dantzarenak. Ikuskizun hauek ez dute ez tradizio ez egun berezirik bete behar.

Euskal dantzak deritzan motari buruz arituko gara. Ohitura zaharrei jarraituz egiten direnak eta, halaber, hauetan oinarriturik plaza eta eskenatokietan agertzen direnak.

Lehenengo, euskal dan-

tzen ikergune tinko eta ondo moldatua beharrezkoa dela uste dugu. Jende espezializatuen lanak bultzatzeko eta

hauen emaitzak biltzeko. Hemen, dantzei eta bere inguruko elementu eta datuei buruzko artxibategi on bat sortuaz, bertan, edonork, nahi duena ikusi ahal izateko eran. Horretarako laguntza ekonomikoak beharrezkoak dira.

Dantzei buruzko publikazioak gehiago bultzatu beharko lirateke, dantzariak eta jendeak informazio gehiago izan dezaten. Orain egiten den apurra bermatu eta sakontzen lagunduz.

Gure aurrekoentzat, gehienetan, plaza izan da herri dantzen eskola.

Orain, batez ere, dantzari taldetan ikasten da. Baina, dantza herritar gehienei zabaltzea nahi badugu, eskoletan ere erakusten hasi beharko genuke. Honela bakarrik lortuko genuke guré plazetan fandangoa edo jauziak jotzerakoan denok parte hartzea.

Bai dantzari taldeek eta bai eskolek, erakusten ari direnean, ondo bereiztu behar dituzte jai giroko dantzak eta talde mugatuaren dantzak. Batzuk plazarako eta edozeinek dantzatzekoak dira eta besteek une eta toki egokia behar dute. Ez dira berdin zortzikotea dantzari-dantza egiten edo plaza inguruan egindako jauzi edo fandangoa.

Soka dantza, aureskua, izan dugun herri dantza jatorrena, herri bakoitzak era bereizi batetan egina izan dena, erromerietan eta jaietan galtzen joan zaigu. Orain, une konkretuetan bakarrik egiten da eta, gainera, oso toki gutxitan. Ondo legoke dantza hau zer bait bultzatzea, soka egina, eta ez horrenbeste bakarka egiten dena.

Dantza bereziak gorde dituzten herriak, ezpata-dantzak eta abar, laguntza erabatekoa eman behar zaie gal ez ditzaten. Folklore-dantzei, egiteko uneak, tokiak eta formak ematen diote zentzu osoa, herri historian oinarrituak direlako.

Orain arte esan duguna

folklore dantzei buruz da. Herriak bere jaietan eta une bereizi eta egokietan egiten dituen. Etnografi kutsu osoa duena. Ikasi, sakondu eta gorde behar duguna. Gure etnografi ikergunearen zergatia.

Eskola eta dantzari taldetan, dantzaren bakarrik ez, baita dantzei buruzko informazio eta zentzua irakatsi beharko litzateke. Dantza ikusle zorrotzak prestatzeko.

Gaur egun, folklore dantza ikuskizunak prestatzen dituzte dantzari talde gehienak. Askorentzat hau da folklorea. Baina bere senetik kanpora dago, honen irudi bat delarik. Batez ere irudi estetiko bat, beste konotazio batzuk ere izan arren.

Estetika, artea, ikuskizuna aitatzen ari gara. Baditu, egia da, gauza hauek gure herriko dantzak, menderik mende osatuak gainera. Herrian sustraituriko formak. Honek ematen dio 'gurea' den zentzua, euskal zentzua. Ikuskizun hauek ere, azken batean, zentzu hau hartzen dute, batez ere

Euskal dantzen ikergunea beharrezkoa da Jende espezializatuen lanak bultzatzeko hauen emaitzak biltzeko, eta dantzei eta bere inguruko elementu eta datuei buruzko artxibategi on bat izateko

beste kulturetan egiten direnekin konparatuz. Herri guztiek baitute bere dantza folklorikoa.

Dantzari talde gehienek, dantza eskola izateaz gain, arlo hau ere lantzen dute. Dantza erakusketak prestatzen dituzte, ez denak neurri berdinean. Dantzari talde hauen zeregina oso interesgarria da, herritik sortuak dira gainera, gehienak problema handiekin bizi direnak. Gutxienez, laguntza teknikoaren beharrezkotasuna dute askotan.

Ikuskizun onak antolatzeke eta beste herriei egiten diren jaialdietan parte hartzeke baditugu dantza taldeak, nahiko onak, baina profesional osotasun baten faltan. Hau ere diru problema da, dokumentazio zentru on eta inbestigatzaile profesionalena bezala. Baina gauzak ondo egiteko beharrezkoak liratekeenak ■

Kenzaburo Oe japoniarrak eskuratu du Literatura Nobel saria

Belaunaldi galduaren seme

Adjetiboz jantzita aurkeztu zaigu idazle japoniarra: ezkertiarra, borrokaria, 'enfant terrible'... eta kategoriaz bere literatura: errealismo gordina, gerra osteko literatura, belaunaldi galdua... Eta denak dira beharrezko Kenzaburo Oeren literatur unibertsoa eta pertsona ulertzeko. 59 urteko idazlea, Nobel saria jaso baino egun batzuk lehenago literaturgintza uzteko asmoa iragarri berri du.

KENZABURO Oe idazle japoniarrak zera zioen bere lanari buruz: *«Zer egin dezaket nire semeagatik, zer egin dezakegu planetaren etorkizunagatik? Bi galderoi erantzungo dien literatura sortu nahi dut»*. Eran-

tzunaren bila gizakiaren barrenak aztertzeraz jo zuen, bere baitan hazten zuen garaia arakatzeraz. Eta literatura biluzia sortu zitzaion, kupidagabea, ametsen eta errealtatearen mugetan murgiltzen den pertsona

korapilatsuarena. Hizkuntza berritzailez idatzia, tradizio japoniarrari hein handi batean muzin egin eta Mendebaldeko ereduetatik gehiago edaten duen literatura, bere garaia emaitza dena.

Nobel saria jaso baino egun batzuk lehenago idazteari utzi behar ziola adierazi duen idazleak bere esperientzia pertsonal eta intelektualean eragin garrantzitsua izandako faktoreek eginga da, eta horren ondorio bere literatur produktzioa eta giza jokaera.

II. Mundu Gerra amaitzean hamar urteko mutikoa, zuzenean jaso zuen porrot egindako herri baten oinazea. 1963an haur atzeratua izan zuenean pertsona baten oinazea ezagutu zuen. Gertakari hauen begitik irakurri behar da bere obraren nagusia: «Kojinteki na Taiken» («Pertsonal afera»), seme atzeratuaren jaiotzaren inguruan izkiriaturikoa; «Hirshima Neto» («Etorkizun ulergaitz baterantz»), eraso nuklearraren ingurukoa.

Unibertsitatean sartu aitzin nekazari eta basomutilen sindikatuan lanean aritua, konpromezu eta ezkerreko ideologiari lotua joan da bere obra, eta jokaera. Ezkertiar ildoko mugimenduetan aritua da eta konpromezuaren aldetik Sartre edo Camus bezalako idazleen garai eta jokaera-kide defini

Nobela Baionan eta Iruñean

Euskaraz Kenzaburo Oeren lanik irakurtzeko aukerarik ez dago. Ezagutzeko irrikitan baldin bazaude, bihar eskuratu ahal dituzu bere zortzi eleberri. Jo, adibidez, Baionako liburutegia batera:

● *Le monstre des nuages*, La nouvelle revue française, 1981.

● «Dites-nous comment

survive à notre folie», Gallimard, 1982.

● «Une affaire personnelle», Stock, 1985.

● «Le jeu du siècle», Gallimard, 1985.

● «Tribu bëlante», Gallimard, 1986.

● «Quelque part ailleurs», Picquier, 1988.

● «L'Histoire des merveilles de la forêt», Gallimard,

1989.

● «Lettres aux années de nostalgie», Gallimard, 1993.

Baina frantsesa irakurtzeko gai ez denak, badu beste kontsolamendurik. Gaztelaniazko itzulpena erosi beharko du, adibidez, Iruñean:

● «Una cuestión personal», Anagrama, 1989.

liteke. «Belaunaldi galdua osatzen dugun gerra osteko idazle eta artistontzat nortasun japoniar berria sortzea zen funtsezkoa. Horretarako giza mugimendu politikoetan jardun genuen». Alderdi sozialistako buru baten erahilketa zuen oinarrian «Seiji shonen shisu» («Gazteria politikoa-ren heriotza») bere obrak. Argitaratu eta gutxira merkaturtik kendu zuten, eta ez da berriro argitaratua izan.

Garairekiko konprometuz gain, pentsamendu humanistari atxikia bizi izan da. Frantses Literatura ikasketak egin zituen Tokioko Unibertsitatean, eta Kazuo Watanabe irakaslearen eragin sakona jaso. Errenazimendu garaiko pentsaera biziki interesatzen hasi zi-

tzaion, eta oro har Mendebaldeko tradizio humanista: Dantetik Dostoievskiraino.

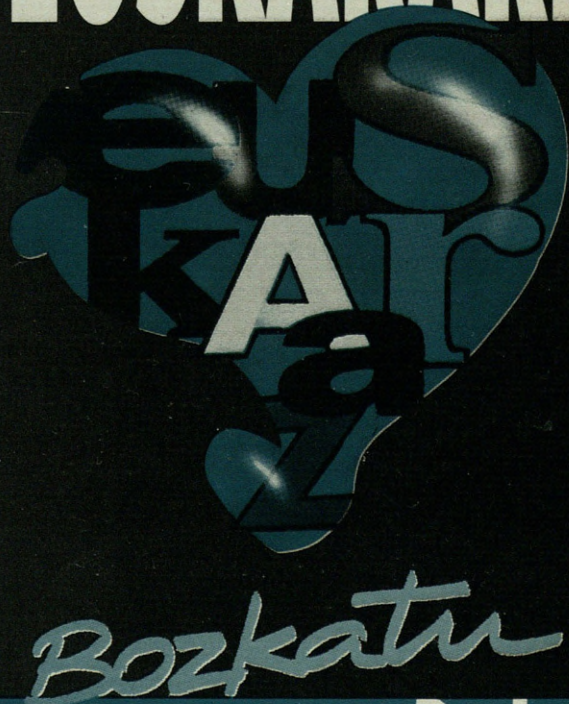
Bere garaiko eta aurreko belaunaldiko hainbat idazle japoniar bezala -Mishima, Shiina, Ooka, Abe-, nortasun japoniar berria eraikitzekeko literatur tradizioarekin hein batean hautsi, eta balore berrien bila jo zuen. Etsipena eta esperantza parezpare joan zaizkio bilaketa horretan.

1968an Japoniako literatur tradizioa saritu zuten: Yasunari Kawabatk jaso zuen ohorea. 26 urte beranduago Akademia suediarrek Japoniako gerra osteko belaunaldia, idazle mutiria, literaturgile deslaia saritu du: Kenzaburo Oe.

MIKEL ELORZA

23an

ESAN BAI EUSKARARI

ENNA Herri Batasuna

HERRI BATASUNA

URRIAK
29
larunbata■ **ALFAROREN MUSIKA
JAIALDIAK**

GASTEIZKO Alfaro dendak, Arabako Foru Al-
dundiarekin batera, musika jaialdiak antolatu
ditu, aurtun bigarren. Datorren uda bitarteko
iraupena izango du egitasmoak, eta tarte hone-
tan, hainbat ekitaldi izango da entzungai (na-
zioarte mailan sona handiko taldeak eta izenak
barne) hiriburuko Principal antzokian. **Urria-
ren 29an, Alba Ventura i Cruz piano jolea
aritutako da.** Azarorako, berriz, bi ekitaldi paratu
dituzte: Eldar Nebolsin piano jolearen kontzer-
tua eta Haizea boskotearen emanaldia.

URRIAK
30
igandea■ **ASTERIX DATOR
GETXOKO ANTZOKIRA**

GETXOKO Antzokiak aurrera darrai urte osoko
programazioarekin. Hilabete honi amaiera
emanez, urriaren 29an, Geroa antzeztaldeak
«Las Amazonas del caballo» obra aurkeztuko du,
20etan. Urriaren 30ean bestalde, **Asterixen
sorrerari (hogeita hamabostgarren urteu-
rrena beten da) buruzko emanaldia pantai-
laritutako da,** goizeko 10.00etatik 14.00etara
bitartean. Ondoren, 17.00etatik 20.00etara, Bi-
deo-Zinema Maratoia eskainiko da, eta ludo-
teka. Sarrerak dohainik izango dira.

B E G I B E L A R R I

Z I N E M A

Zuzendaria: John Irvin. Gidoia: Hugh
Leonard. Argazkigintza: Ashley
Rowe. Soinua: Carl Davis.
Antzezleak: Mia Farrow, Joan
Plowright, Miranda Richardson eta
Adrian Dunbar. Erresuma Batuko
ekoizpena. Jatorrizko izena:
«Widows Peak»

Euskal zinema alargun

JOHN Irvinek hogeigarren hamar-
kadako Irlandara eramaten gaitu fil-
me kostunbrista honetan. Automobil
troskoak eta zaldizko gurdien arteko
lehian bizi den gizarte honetan ohi-
tura eta geldotasunaren indarra dira
nagusi, tradizio katolikoa eta itxu-
raren mundua.

Ustez arazorik ez gatazkarik ez
duen herri txiki batean alargun abe-
ratsen taldeak markatzen du legea te
eta pasten artean. Giro horretan bai-
na interes ezberdinez, irudiz txerta-
tua baina kanpoan, bizi den ema-
kume misterioitsu batek heldu berria
den gazte xarmant baten eraso eten-
gabea jasoko du, itxuraz arrazoirik
gabe. Heldu berriak morrosko ez-
kongabe eta dirudunaren maitasuna
ere lortuko du trikimailu eta iruzu-
ren artean. Hurbildu diren ikusleen
artean eztabaida bizia ikusi dugu,
hainbatek amaiera errez iragar zio-
tekeela zioten, beste batzuek ezetz.

Hain zuzen ere, igarpenetan ibiltzea
filme hau ikusteko beste ikuspegi bat
izan daiteke.

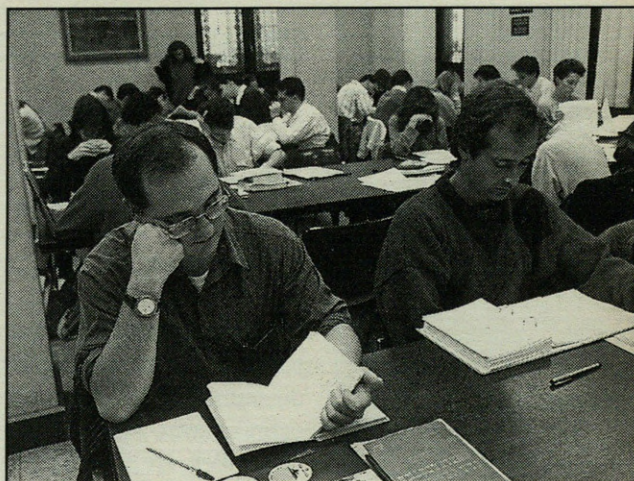
Woody Allenengandik bereiztu
ondoren Mia Farrowek burutu duen
lehen filmea da. Miranda Richardson,
hemenk gutxitan ikusi dugun an-
tzezlea, Vanessa Redgrave eta Tony
Richardson zuzendariaren alaba da.

Behin Javier Agirresarobe filme
askotan argazkigintzan aritutako
zuzendariak esandako hitzak datoz-
kit burura 'Alargunen gailurra' luze-
metraia ikusita. Filme batean argaz-
kia goraiatzaren denean gauza txarra,
horrek esan nahi izaten duelako
gainontzeko guztiak ez duela askorik
balio izan. Klasiko baten aurrean
gaude, eta horrelako filmeei eskatu
ohi zaiena baino gehiago ezin zaio
eskatu, arratsalde atsegin bat ema-
teko aproposa izatea alegia.

IÑAKI URIARTE

■ NACHO DUATO BARAKALDON

BARAKALDOKO Antzokiak izen handiko hainbat ikuskizun ekarri zituen iaz, antzerkia, dantza, musika, umorea eta beste tartekatuz. Bide beretik egin du aurten ere. Azaroaren 3an eta 4an, Nacho Duatok zuzendutako **Dantza Konpainia Nazionala izango da bertan, opera, flamenkoa eta beltzen espiritualak taulartzeko asmoz**. Ekitaldia 20.00etan hasiko da. Aurretik ere aritua da Nacho Duatoren Konpainia Nazionala Barakaldon, eta lortutako arrakasta dela medio, berriro ekartzea erabaki dute antolatzaileek.

LITERATURA ETA ZAHARTZAROA

BERGARAKO UNEDek, Gipuzkoako Foru Al-
dundiko Ekonomia eta Gizarte Zerbitzu Depar-
tamendua eta INSERSOrekin batera, Geronto-
logia Psikosozialeko Masterra antolatu du, eta
karia horretara, azaroaren 4an inaugurazio hi-
tzaldia egingo da, Bergaran, arratsaldeko sei-
tan, **Bernardo Atxaga** idazlearen eskutik. «Li-
teratura eta zahartzaroa» gaiaz arituko da.

LIBURUAREN eta irakurketaren kultur garrantzia azpimarratzera datorren erakusketa plazaratu du Koldo Mitxelena Kulturuneak, azaroaren 6a bitartean. Gizakiari bere jakituria mota guztien (zientzia eta teknikak, erlijioak, arteak...) transmisioa ahalbideratzen dion tresna dugu liburua eta zentzu horretan zabaltzen diren posibilitate guztiak arakatu nahi ditu erakusketak, eztabaida eta polemikari lekua eginez. 1345ean liburuaren defentsan tratatu zoragarria idatzi zuen Buryko Rikardo apezpikua eta irakurketaren defentsan hainbat lerro egindako Rotterdamgo Erasmusen ahotan jaso ahal izango du Kulturunera hurbiltzen denak erakusketaren mamiaren berri.

ARGIA ALDIZKARIAREN 75.URTEMUGAN

EUSKAL KULTURAREN

URTEKARIA 94

- ✓ Laster da kalean 94ko URTEKARIA
- ✓ Egin zaitez harpidedun
- ✓ Plazaratu bezain laster etxean duzu
- ✓ %25 merkeago eskuratuko duzu

ETXEAN

MERKEAGO

HARPIDETZA SARIAK

Hego Euskal Herria
1.300 pzta. / Ipar
Euskal Herria 71
libera / Espainia
1.300 / Beste
Atzerriak 1.650 pzta. /
Airez 3.300 pzta

SALPUNTUETAN

Hego Euskal Herrian
1.700 pzta. / Ipar
Euskal Herrian 85
libera

HARPIDETZA TXARTELA

IZENA I.DEITURA.....
 2.DEITURA..... HELBIDEA.....
 TFNOA HERRIA K.P. HERRIALDEA.....
 BANKU EDO AURREZKI KUTXA
 SUKURTS.HELBIDEA..... SUKURTS.ZKIA.
 KONTU KORRONTEA/LIBRETA |_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_| HARP.zka.....

Entitatea	Bulegoa	K.D.	Kontu Zenbakia
-----------	---------	------	----------------

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2 / 20160 LASARTE-ORIA / Tel: (943) 37 15 45 Faxa: (943) 36 10 48

L I B U R U A K

«AIZU!». AEK. 1994.EKO
URRIA. 138. ZENBAKIA. 58
or.

EUSKALTZAINDIAREN batzar nagusiaren haritik, Aizutarrek Miren Azkarate euskaltzain oso izatera iritsi den lehen emakumezkoa elkarriketatu dute. Berak dioenez, komunikabideak izango dira hurrengo men-

dean erabiliko den euskarean eredu. Bilboko OLBEko idazkaria den Juan Jose Maturanak ere biltzen du aldizkariaren arreta eta operaz mintzo zaigu luze eta zabal. Beti ere ikasleei irakurgaiak eta denborapasak eskaini nahiz, besterik ere bada. Aipagarria azken boladan horrenbeste hedatu

diren aldizkari femeninoen fenomenoaz aztertzen duen lana; ideologia eta kontsumo bideratzaile gisa hartzen dira lan honetan. Gainera, maputxuez, 0,7aren laguntzaz, Urbasako basoaz, maitasunaz... Bada non aukatua ikasturte berriari begira, jakinik irakurketak urratsez daudela sailkaturik●

«LEGAZPI,
BURDINAREN
HARANA.
ZEHARROLAK».

BURDINOLA ELKARTEA.
KUTXA.

UREZ mugitzen ziren Legazpi aldeko hiru burdinolak aurkezten zaizkigu liburu honetan, argazki ederrez jantzirik. Haranalde hartan

B E G I - B E L A R R I

L I B U R U A K

Indarra, ukoa eta oreka

IRAKURLE fina naizenik ezin dezaket esan, zaletasuna oraindik ez dudalako gehiegi garatu, baina benetan aitor dezaket, irakurri berri dudan azken honek txunditu egin nauela. Izan ere, horregatik ausartu naiz hitzok idaztera, orain artean musikaz besterik ez baitut idatzi. Erabakia zaila izan da, eta jakin badakit ez dela berdina disko eta liburu kritika. Zorrotzagoak omen zarete hau irakurtzen ari zaretenok. Baina ez naiz beldur.

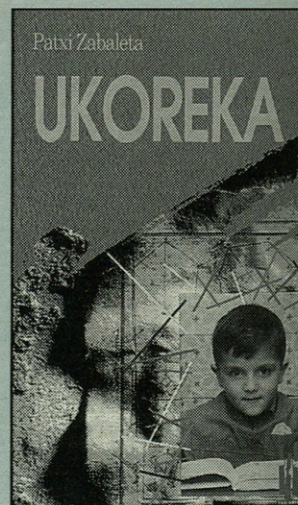
«Ukoreka» liburu honetako Beñat bildur ez den bezala, txikitatik aurre egin behar izan dio eraso orori, bakarrik bizitzaren gordintasunaren aurrean, indarra adieraziz. Unez une, Beñaten aldamenean izan naiz, bere erabakiak neure hartzen nituen, irakurtzen nuen bitartean zer egin behar lukeen pentsatzen nuen, baina berak, erabakiak ondo baino hobeto hartu izan ditu «Ukoreka» izeneko liburu honetan.

Beñat ausarta, ezjakintasunean umezurtz, azkarra, indartsua, argia da.

Bera izan da nik liburu hau hasieratik azken orrialderaino irakurri izanaren erruduna, eta liburu luzea bada ere, istorio ezberdinak tartekatzen baldin badira, denbora ia ezberdinetan, neuri labur egin zait. Trilogia bat omen da, eta hurrengo liburuei itxaroten izango naiz.

Nahikoa izango al da atsegina izan dela aipatzea? Zer gehiago adierazi dezaket aste luze batez beste ezertarako gauza izan ez naizenean, zer Zabaletaren idazteko erak guztiz harritu nauean, zer filosofiaz beteriko idatziak irakurtzeaz, zer euskara aberats eta polita aurkitzeaz?

Ukoa eta oreka, hitz jokoa, ukoreka, une oro aipatzen izan den hitz jolasa, solasa. Orekaren ukoak sortzen omen du indarra, horrela ulertu dut. Maiz agertu izan dira astiro eta luze irakurritako testuak, horiek lantzeko denbora asko behar izango zuen idazleak, urteak behar bada, baina kaleratutako emaitzarekin izanen du pozterik gure

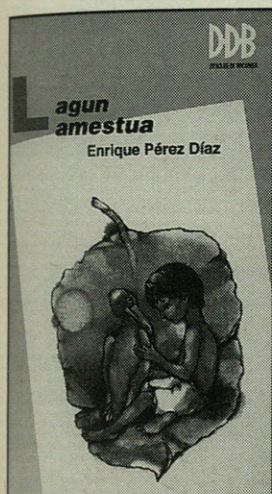
«UKOREKA».

PATXI ZABALETA

idazle-politikari-abokatu-euskaltzainak. Nondik aterako ote du denbora, berdin dio, jarrai dezala horrela.

PATXI GAZTELUMENDI

horrelako industri aztar-
nak berreskuratzeko ahale-
ginaren ondorioetarik bat
da honako lana, aspaldi ibil-
tzeari utzi eta garai batean
hain garrantzitsu izaniko
tresnak egun bertakoen ar-
tean sortu duten interesaren
lekuko ●

«LAGUN AMESTUA».

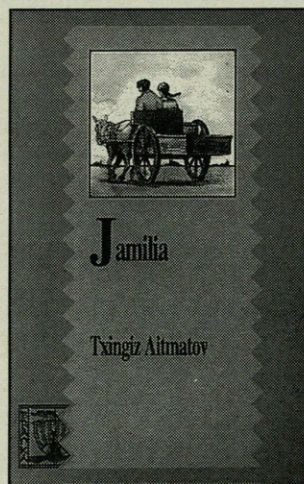
ENRIQUE PEREZ DIAZ.

ITZULTZAILEA: MARI ELI
ITUARTE.

MARRAZKILARIA: DAVID
RODRIGUEZ. DESCLEE
DE BROWER. 118 or.

HAMAR urtetik aurrerako
umeentzat da honako libu-
rura. Kuban dago kokaturik,
itsasertzean, eta Hector gaz-
tea du protagonista. Bizitza

bat-batean zaildu egingo
zaio eta aurrera ateratzen
ikasi beharko du gurasoak
banandu eta osaba Estatu
Batuetara joaten denean.
Itsasoak eta Zulema maiteak
lagunduko diote aurrera
egiten eta lagun berriak bi-
latzen. Aukera polita Kuba-
ko idazle baten idazkera eta
kontakizunak ezagutzeko,
ez baitira sarritan horrelako
lanak atzeritik iristen ●

«JAMILIA». TXINGIZ
AITMATOV.

ITZULTZAILEA: JUAN
KRUIZ IGERABIDE. ELKAR.
106 or.

BIGARREN Mundu Gerran
lekutua da idazle kirgizis-
tandarraren lantxo hau. So-

bietarrak nazien aurka jo eta
su ari direla, idazlearen he-
rrian gelditzen direnen
eguneroko bizikizunak
kontakizun zaizkigu, zauritu-
rik itzultzen den soldadu bat
eta familia protagonista den
emakumearen arteko mai-
tasun-istorio ederra. Gaz-
te-literaturan aditua den
Juan Kruz Igerabidek bere
ukitua ematen dio itzulpen
zaindu baten bidez. Hunki-
garria da gure eskura jarri
zaigun kontakizun hau ●

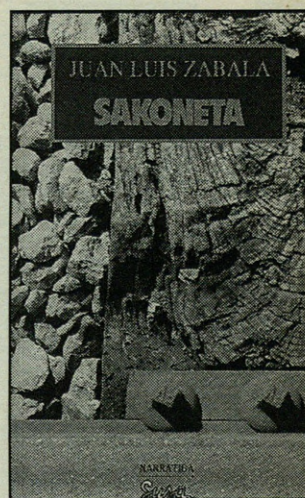
«EIBAR EZAGUTZEN».

ASTIXA TALDEA.

EIBARKO UDALA.

EGO-IBARRA.

EZ da ohizkoa herri bateko
ikasleek bertako gorabehe-
rak -geografia, historia, arte,
hizkuntza eta ohituren in-
guruan- ikas-material gisa
jaso ahal izatea. Eibarren
proiektu nagusi hau burutua
da, Hezkuntz Erreformako
eskakizunak errespetatuz
gainera. Jolas moduan fitxen
bidez emana da eta hezike-
tarako aproposa dirudi. In-
teresarriak dirateke
proiektu honetatik atera
daitezkeen ondorioak beste
herrietara zabaltzeko eta,
batez ere, guregandik ho-
rren gertu dagoen eta horren
gutxi ezagutzen dugun
errealitateaz jabetzeko ●

«SAKONETA». JUAN
LUIS ZABALA. SUSA. 166
or.

EZAGUNA da idazle eta ka-
zateri hau aspaldian euskal
letretan, bere atzetik utziak
ditu dagoeneko beste lau li-
buru, narrazio luze eta labu-
rra tartekatuz. Honakoan
ere, ipuinei lotzen zaie be-
rriro ere azpeitiarra. Hamar
urtetan idatziriko hamaika
kontakizun labur eskaintzen
dizkigu eta, oso berdintsuak
ez badira ere, bizitzaren ihe-
sak uztartzen ditu, liburu-
aren aurkezpen-orrialdean
esaten idazleak berak esaten
dugun modura, bizitza bera
geldialdiak egin baina beti
ere aurrera doan tren bate-
kin konparatuz ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

PAUSOZ PAUSO

Gero eta gehiago dira administrazio britainiarraren diru-laguntzei esker bizi diren gazteak. Laguntza hauek Europako Batasuneko herrialdeetako gazteek jaso ditzakete. Londresen bizi direnen % 80 atzerritarrak dira, gehienak gazteak.

Mayorren poltsikoa

GERO eta gehiago dira jaioterria utzi eta ogi bila atzerrira jotzen duten gazteak. Bilaketa honetan Londres, dugu gazteen ikusmiran dagoen hirietako bat. Londresen bizi direnen % 80 atzerritarrak dira eta nagusiki gazteak. Oxford Street edota Picadillytik txango lasaia egitea besterik ez dugu hiritarren batez besteko adinaz jabetzeko. Honen ondorioz, fisikoki hiri serioaren itxura badu ere, bere kaleak mundu osoko mestizaiaren lekuko eta gazteen biltoki dira.

Ingelesa ikasteko, esperimentzia berri baten bila zein lanbeziaren mamua atzean uzteko antidoto emankorra dugu hiri hau. Bertan egon diren gehienek hala diote. Erresuma Batuak etekin sozialaren inguruan mantentzen

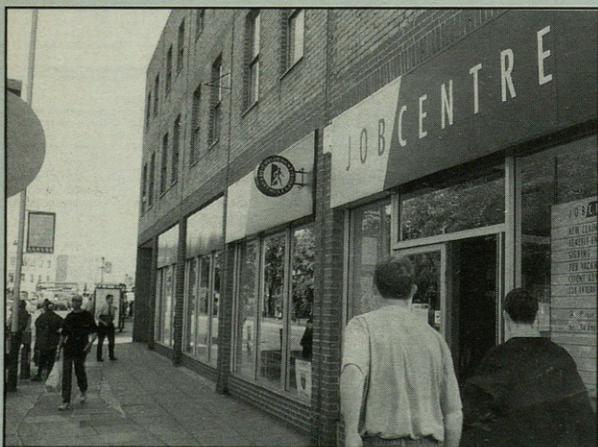
duen politika dugu hainbeste gazte erakartzearen arrazoietako bat. Hau da, Europako Batasuneko edozein herrialdetik datorren gazteak laguntza soziala jasotzeko duen eskubideaz arigara. Askok bizi dira laguntza sozial hauei esker: *Income support* —atzerritarrak jasotzen duen langabezi laguntza— eta *Housing benefit* —etxe alokairua ordaintzeko jasotzen den gehigarria—. Londresen egon diren gehienek ezagutzen dituzten kontzeptuak dira. Bat baino gehiago Euskal Herria utzi eta inoiz kotizatu gabeak, Londresera iritsi eta laguntza jasotzeak denak harritzen ditu.

'Income'a jasotzeko Job Center batera jo eta lanik ez dugula esatea nahikoa da. Diru kopurua adinaren arabera zehazten bada ere, 18 urtetik gora dutenek astero 7.400 pezeta (310 bat libera) eta 10.000 pezeta bitarte jaso ditzakete. 'Housing'aren kopurua, aldiz, ez da finkoa, alokatutako pisuaren eta alokatzailearen arabera zehazten da. Nolanahi ere, alokairuaren % 100 ordaintzera hel daiteke.

Orain arte kontrolik gabe emandako laguntzak izan badira ere, uda honetan egunkari britainiarrek iruzur batzuen jarraipena egin dute eta honek eztabaida handia kaleratu du. Hala ere, gaia legebiltzarrerara helduagatik ere, ez du ematen Gobernuak politika hau aldatzeko asmorik duenik, nazioarteko harremanak minduko litzukeelako. Beraz, oraindik ere Londreseko atea zabalik dugu ■

JAKIN BEHARREKOAK

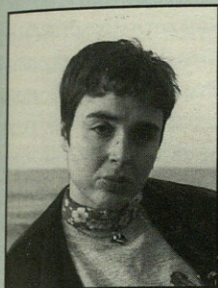
Etorkinen zenbakiak

Enplegu bulegoak arduratzen dira laguntzak

Enplegu bulegora jo (Job Center) etorkina eta langabetua zarela esanez. Pasaportea aurkeztu. Izena eman eta berehala laguntza jasoko duzu, premia-txekea deitua. Hileroko 'Income support'a jaso dezakezu: 18-24 adinekoak astero 7.400 pezeta; 25 urtetik gorakoak, 9.140; bikoteak, 14.000 eta seme-alaba bakoitzeko 3.000-6.000 pezeta bitarte). 'Housing benefit'aren kopurua ez da zehatza.

HURA OTORDUA!
BEGOÑA DEL TESO
Kazetaria

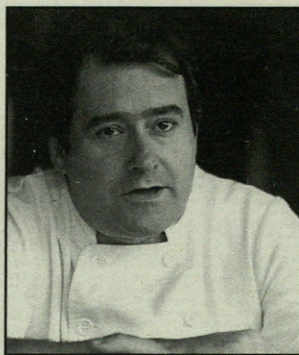
Sukaldeko laboratorioa

Dr. Jekyll harro sentituko zen Begoña del Teso kazetaria sukaldean ikusteaz. Lehenengo eta behin oso gutxitan sartzen delako baina, hala ere, sartzen denean sukalde osoa hankaz gora jartzeko prest dagoelako. Bere amak duen esperientzia eta errezeta libururen bat hartu —Karlos Argiñanorenak izan ezik—, eta berehala sukaldeko laboratoriora bihurtzen du.

Dena den, Bego ez da eltzete artean aise harrapatzekoa. Arrandegietan arrain gordinaren usainaz eta ikuskizunaz gozatzeko sartzen bada ere, Orio eta Getariara hurbiltzen denean soilik jaten du itsasoko fruituren bat, zeren eta Bego haragizale amorratua dugu. Hala ere, osasuna zaintzen hasi zenetik, ez ditu txuleta hain gustura jaten; nolahi ere, hezurak 'garbitzen' emango luke eguna. Hau medio, okelaz osatutako sukaldaritzaren berriko plateren bat dastatzen dueneko haserre bizi agertzen du, plater 'moderno' hauek ez baitute hezurrik. Arzaki egindago abisua dugu hau: Mr. Hyde haragi goxoak inguratutako hezurrik ditu gustuko.

Tele-5eko printzesa etxeratzeko menua

MADRILERA joan zaigu, eta Anne Igartiburu etxera erakartzeko modurik egokiena hemengo eta garaiko jakiak eskaintzea delakoan, bihoa iradokizuna. Espainiako Tele-5 telebistarekin lan kontratua sinatu zuenetik, eta Madrilén bizi denetik behin baino gehiagotan herrimina sentitu duelakoan, atun marinatuaz hasiko gara. Atun ona jateko sasoia amaitzeaz da -aurten sasoi hotza zein beroa jan deza baina oraindik hotza edo beroa jan daiteke plater du hau. Olia, belarrak eta limoi berdea erabiliko dugu, atuna ia gordinik prestatzen baita.

Hilario Arbelaitzek Anne Igartibururi itzul dadin 'itxaropenaz' eskaintako menua etxeko eta garaiko jakiez osatuta dago.

Sarrera gisa atuna erabili dugu eta hurrengo platerak arroza du osagai nagusia. Ez arroz hutsa noski, perretxiko, frantsesporru berde eta almeja saltsarekin lagunduko baitugu. Bazkaria amaitzeko, usapal erre batzuk jarriko dizkiogu elorriotarri. Postrerako, azkenik, patxaran sufflea. Postre goxo eta eder hau prestatzeko merengea eta arrautzekin egindako krema ongi nahastu, eta oreari patxarana ge-

hituko diogu. Kontuan izan behar dugu, gainera, nahi bukatzen ari oraindik badugula basakanak jasotzeko garaia.

Edateko, berriz, txakoli botila izango dugu jakiak bustitzearen arduraduna. Tele-5eko zuzendaritzak berarentzat nahiko balu ere, Anne ETBra itzul dadin osaturiko menua dugu hau. Oraingoz itzultzen ez bada ere, on egin diezaiola bederen! ■

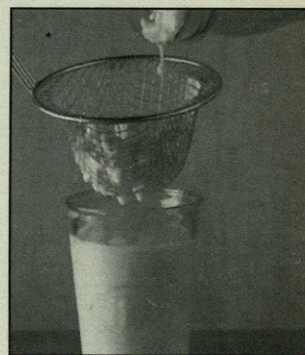
JAKI GARBIAK

Kefir, Mahomaren bereinkapena

KEFIRRAREN jatorriaren bila duela hainbat mende Kaukaso inguruetan zeuden herrialde musulmanetara jo behar dugu. Marco Polok berak bere testuetan aipatu izan zuen behin baino gehiagotan osasunerako altxorra den hau. Etxean gordetzen erraza, hainbat baldintza bee behar dira. Kefirra kristalezko poto batean gorde behar da, erabat itxia, egosi abeko esneberrian. Esterilizatu edo pasteuriza-

tutakoa ez erabili, enzimak aldatu edo desagertu gingo baitira. Esneak hozbero arruntean behar du eta egunero berritu beharko dugu. Neguan 15 egunero garbitu beharko ditugu potoa eta kefirra, urarekin.

Erabili beharreko kopuruak hauek lirateke: 3/4 l esne, eta 150 g kefir. Komeni da potoaren bolumen ahalmena litrokoa izatea. 24 orduren ondoren esne 'kefirizatua' izango dugu ■

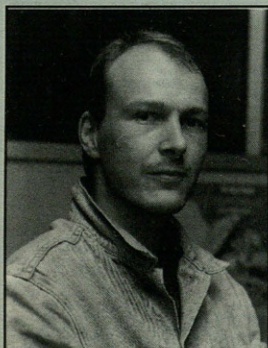
Pasteurizatu edo esterilizatu gabeko esnea erabiltzea komeni da

BATA ZURIA ERANTZITA

JON LARRAÑAGA

ZETIAZ-Elhuyar-eko kidea

Hegazki elektrokatutuak

Egunkariren batek zioenez, hil honen hasieran lertxun gorri bat agertu zen Gasteizko Florida parkean. Afrika-rako bidean omen zihoan lertxun honek poste elektrikoaren bat jo eta lurrera erori zen, jasotako zaurien ondorioz hegana egiteko gai ez zelarik. Zorionez, hegazkiak osatu eta urteroko bere bidaia jarraitu ahal izan zuen.

Seguruenik ez da hori izan lertxun batek kable elektrikoekin topo egin eta lurrera joan den lehen aldia.

Izan ere, ehiztarien ondoren, hegaztien arteko heriotz-kausa ez-natural garrantzitsuena instalazio elektrikoetan izandako istripuak (postea jotzea zein kableetan pausatu eta elektrokatutzea) dira, hegazti ertain edo handiak izaten direlarik mota honetako istripuen biktima arruntak.

Esandakoa ziurtatu dezaket datu asko aipa daiteke. Frantses Estatuan, esate baterako, urtero milioi bat he-

gazti hiltzen dela kalkulatu da.

Holandako eskualde heze batetik hurbil kokatutako sare elektriko baten azpian, 700 hegaztiren hilotzak aurkitu ziren batzbestek kilometro bakoitzeko eta Doñanako Parke Nazionalen 2.000 hegazti inguru hiltzen omen da urtero, asko, 400 inguru, hegazti harrapariak izaten direlarik.

Guzti honek ez du aparte-ko eraginik egoera onean dauden hegazti populazioetan, baina desagertzeko arriskuan dauden espezieen kasuan arazo latzak sor ditzake, espezie hauen populazioak txikiak direnez (sarritan ehundaka ale batzuz osatuta egoten dira soilik eta batzutan askoz gutxiagoz) istripuek asko murriz baititza-kete populazioa bere onera itzultzeko aukerak.

Kasu honetan, beste askotan ez bezala, konponbidea ez da zaila, ezta garestiegia ere. Istripu gehienak gune jakin batzutan gertatzen direnez (hegazti-kontzentrazio handiak biltzen diren lekuetan edo hegazti harrapari gazteak ibiltzen diren lekuetan adibidez) eskuarki aski litzateke leku hauek aurkitu eta bertako dorre elektriko arriskutsuen ordeztatu diseinu egokiko dorre berriak jartzea, aldaketa garrantzitsuagoak, sare elektrikoak lurperatzea esaterako, kasu bakan batzutan soilik beharko liratekeelarik. Hala ere, sarri gertatu ohi denez, oso gutxitan hartu dira tajuak erabakiak arazo hau konpontzeko eta artean gure faunako hegazti ederrenetako batzuk desagertzen ari dira.

Informatika gizakiekin jokoan, lehian

«**GENIUS 2-K** Kasparov garaitu du». Londresen duela gutxi ospatu den Intel Xake Lehiaketan parte hartzen zutenak amorru eta inbidiaren artean murgildu ziren. 20.000 pezeta baino gutxiagoko zerebro informatikoak lur jota utzi zuen Kasparov. Honek duela hiru hilabete München gertatutakoa berretsi zuen. Genius 2ren kide zibernetikoa den Fritz 3a Kasparov, Short, Gelfand, Kramnik edo Anand, munduko xake txapeldunak garaitu zituen.

Baina, zer dira Genius 2 eta Fritz 3? Ezer gutxi IBMk diseinatu duen Deep Thought II programarekin konparatuz gero, azken honek segundu bakoitzeko 750.000 posizio desberdin analiza baititzaiteke. Lehenengo ahalmena 100.000 posizioakoa da baina badituzte zeinbait abantaila: poltsiko txikien neurrikoak

dira —20.000 pezetatik behera— eta bestetik, 30 minutuko xake lehiaketak. Makinak gizakiari aurre egindio, bere etxean.

Kasparov haserre azaldu da, «makina hauek, sinpletasunaren ondorioz, engendro bat» besterik ez baitira. Txapeldunak ez du arrazoi gehiagorik behar, eta egia da makina hauek ez dutela ikuspuntu orokorra. Ordea, lau, sei, zortzi zein hamar jokaldi aztertzeke duten ahalmena edozein gizaburmuin garaitzeko gai da.

Programok jokaldi onena hautatzeko ahalmena dute: aukera-zuhaitz bat osatzen dute zeinari adarrak erantsten dizkioten jokoa aurrera doan heinean. Joko batean kalkula dezaketene jokalkopurua ia infinitoa da.

Xakearen esentzia giza akatsa bada ere, gizakiak aurkitu du bere neurriko etsaia. Estrategia sinpletetan baina emankorretan oinarritzen den etsaia, taktika alde-tik ia ezinezkoa baita hauek garaitzea. Kasparovek ohiko armez ekin zion, eta galdu. Anandek, aldiz, sinpletasun-ean oinarritutako taktik erabili zuen Pentiumen aurka, eta irabazi egin zuen ■

Genius 2-k, zerebro informatikoak Kasparov gaititu zuen Londres-eko Intel Xake Lehiaketan.

ETXE ZULOAN + ETXE ZULOAN + ETXE ZULO + ETXE ZULO + ETXE

OSASUNA

Fluor arriskua

FLUOR osagarria hortzagi-
nen esmalterako produktu
egokia bada ere, oso kon-
tuan izan behar dugu erabi-
litako dosi egoki eta arris-
kutsu baten arteko diferen-
tzia oso txikia dela.

Duela urte batzuk fluora
gai arriskutsutzat jotzen zen.
Azukre, ongari eta aluminio
industriak- sustantzia honen
hondakinekin zer egin au-
rriakusten ari zirela, ordea,
hortzagnetako gaitzen aur-
ka merkaturatzen hasi zen.

Hala ere, fluora kopuru
egokietan erabiltzen ez ba-
dugu hainbat arazo izan di-

tzakegu. Horregatik, azken
urteotan aire, ur eta elika-
gaitan aurkitu den fluor
kopuruak gora egin duela,
adituak aurka agertu dira,
sistema enzimatikoa larri
min dezakeelako ■

**Fluorraren erabilera
desegokiak hainbat arazo
ekar dezake, mintzak
kaltetzen baititu; eta
azkenaldian neurtutako
kopuru altuek adituak
kezkatu dituzte.**

TRESNAK

50 urte hortzetan

EEBBetan West dok-
toreak duela mende
erdi baino gehiago as-
matutako hortzesku-
bila oraindik ere oso
baliagarria zaigu. Le-
henbiziko hortzesku-
bilak nylonezko ha-
riak zituen, baina
egun mota askota-
koak aurki ditzakegu
merkatuan. Hortzen
alde biak garbitzeko
alferrak direnentzat,
bi buruko hortzesku-
bila merkaturatu da
duela gutxi.

HAURRAK

Bakteriarik ez

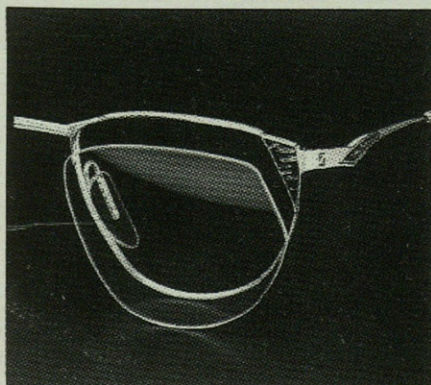
MIKROUHIN labeak
merkatuan agertu zirene-
tik, aparailu hauek bakte-
riak akabatzeko duten
ahalmenaz hitz egin da,
baina esan beharra dago

arazo hau ez dela soilik
labe hauena, egosketan
oinarrizko diren beste la-
be mota batzuen ere bai.

Elikagai gehienak bak-
teriaz josita daude baina
hauen artean bi dira arris-
kutsuenak: salmonellak
eta listeriak. Salmonellak
akabatzeko 100 gradutik
gorako tenperatura beha-

rezkoa izanik, mikrouhin
labea ez da 70era heltzen.

Aipatu izan da, bestal-
de, bitaminak suntsitzen
dituela. Berotasunean da-
go gakoa, eta labe guztiek
dute arazoa. Soilik egos-
keta denbora aurreztean
da ohizkoa baino egokia-
goa mikrouhin labea, adi-
tue ustez ■

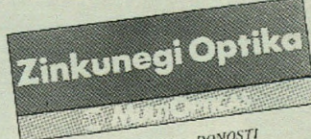

IKUSMEN BIKAINERAKO ZEISS LENTE ALEMANDARRAK

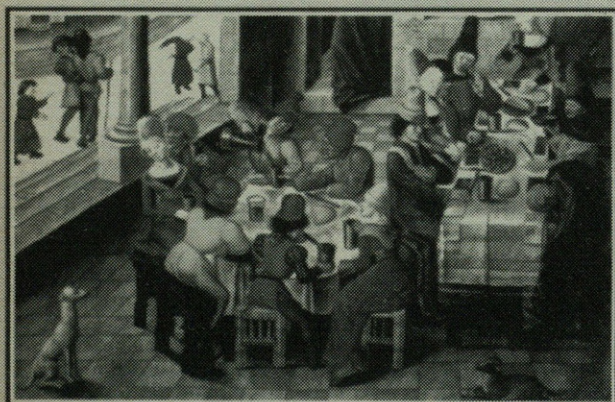
- GRADAL HS** Distantzia guztietarako ongi ikusteko lentea.
- LANTAL 1'S** Miopietako lenterik meheena.
- UROPAL ET** Autoz gidatzeko eta ordenagailuetako lente bikaina.

*Zure begietako
kalitatea*

ELIKADURA ETA OSASUNA

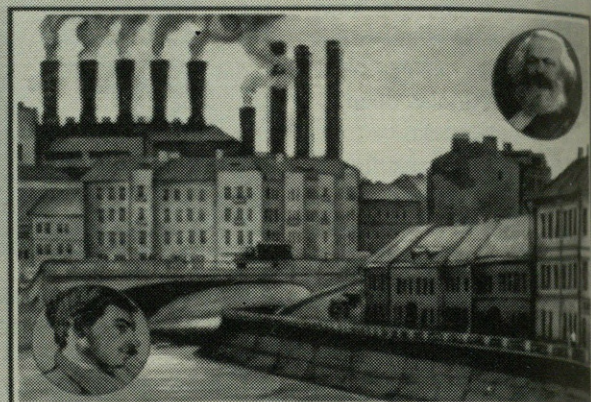
- . OINARRIZKO LIBURUTEGIAren azkeneko hiru nobedadeak, jadanik, liburudendetan
- . 80 orrialde euskara bikainenean eta argazki ezin ederrez horniturik
- . Gai modernoen eta erakargarrienak
- . Geure kultura bultzatzeko, geure hizkuntzari zor diogun mailari eusteko...

IRAKUR EUSKARAZ!!!

EROS EUSKAL KULTURA!!!

EKONOMIA ULERTZEN HASTEKO

ARGIAREN SEKRETU LILURAGARRIAK

GAIK ARGITALDARIA

Iñaki Gonzalo: «Informazioa sakontzea dugu programazio berriaren zutabe»

Heldu da udazkena Egin Irratira eta honekin batera, programazio berria. Hausnarketa eta sosegurako tartea lantzea dute helburu. Albistegiak eta informazioaren sakontze lana bihurtu nahi dute irratia zutabe. Datorren udaberria bitarte, emaitzez gozatzeko parada izango dugu.

ARGIA. Zeintzuk dira programazio berriaren ezaugarriak?

IÑAKI GONZALO. Printzipioz, emisio ordua

aurreratu dugu, lehen goizko zortzietan hasten ginen eta udazkenean zazpitan eskainiko dugu lehenengo «Albistegin»a. Magazinetatik,

«Kale Gorrian» eta «Apu t'erdia» irratsaioak berreskuratu ditugu eta «Igo bolumena» eta musika saioak mantentzen ditugu. Esfortzu berezia egin dugu informatiboetako taldea sendotzen. Hemen gertatzen dena zuzenean kontatu nahi dugu.

A. Horregatik udazkeneko leloa, «erreflexio eta sosegurako tartea»?

I.G. Bai. Udazkenarekin batera informazioaren inguruko erreflexioa eta analisisarako tartea heldu da. Gure xedea ahotsa ez daukatenean ahotsa izatea da.

A. Gainerako irratikomertzialek irratiformula lantzen dutelarik, ez al da kontrajarria Egin Irratiaren joera?

I.G. Produktu desberdinak eskaintzen ditugula argi dago, baina programazio honetan Egin Irratiak orain arte izan duen joera mantentzen dugu. Gainerako irratiek botereak ematen duen informazioa lantzen dute. Bestelakoa da gurea. Euskal Herrian hainbat gauza gertatzen dira eta hauek harritatzeko gure mikrofonoak zabaldu nahi ditugu.

A. Eta lan taldea?

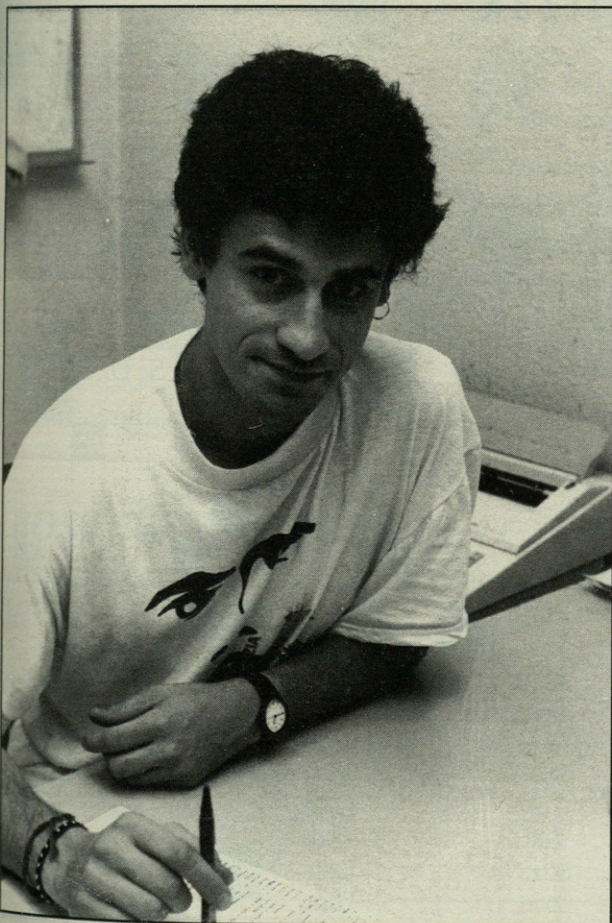
I.G. Enplegu erregulazioan gaude eta lan taldea murriztu dugu azken sei hilabeteetan. Ahalegin bikoitza egin behar izan dugu produktu duina eskaintzeko, eta uste dut xede hori ere lortu dugula.

IKUSITAKOAK
IKUSITA

NEURTUZ

Duela urtebete Legebiltzarrak ETBri honako bi hauek agindu zizkion: alderdi politiko eta instituzioei eman denboraren berri ematea eta elkarrizketatutako pertsonaien izenak jakinaraztea. Honela parlamentarien esku jartzen ziren datuekin ekidin ahalko omen ziren alderdikeriak eta desoreka informatiboa. Datuon interesa ezin uka. Baina, hutsune handiko lana iruditzen zait. Ez da gauza bera alderdi eta instituzioa bati buruz hitzegitea edota berori ateratzea hitzegiten. Aldi berean, ezin esan iguala denik alderdi bat kritikatzeko dedikaturiko minutuak edo laudorioz josita-koak. Notiziak 'dekoratuko' dituzten irudiak aukeratzean batzuk ala besteak hartzea ez den bezala. Euskaraz ondo esan daitekeenez, ez da gauza bera zer eta zertaz, nori eta nork. Zerbaki hutsa ez da nahikoa. Asmo on baten gauzatze eskasa dirudi. Baina Parlamentuak eskaturikoaren bigarren partearen gogoratuko dugu: ETBko programazioko aldatketen berri emango ziola. Bertsolariei aplikaturiko zentsura edota hauteskundeetako deba- teetan HB batzertzea al dira aipaturiko 'aldaketak'?

EDORTA ARANA

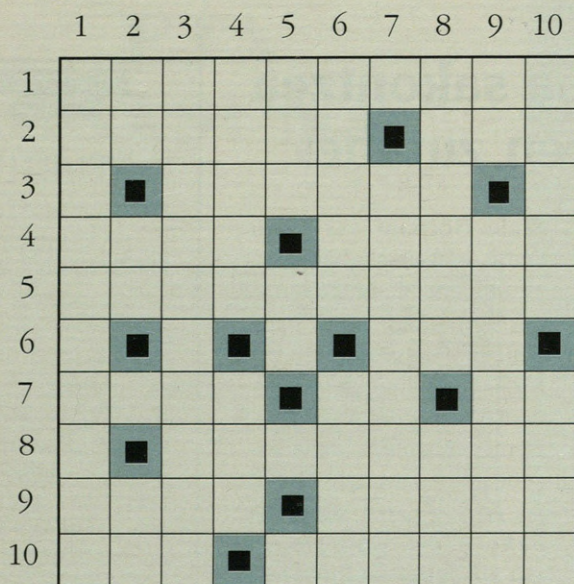

Iñaki Gonzalo dugu Egin Irratiko koordinatzailea. Esan digunez, «Euskal Herrian gertatzen dena zuzenean kontatu nahi dugu».

MYRIAM GARTZIA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Nafarroako herria. 2.- Nafarroako herria. Kitatu gabe. 3.- Bat. Oholtzak Röntgenen sinbolo kimikoa. 4.- Toka, noa. Toka dute. 5.- Jausgailu berezia. 6.- Iodoaren sinbolo kimikoa. Tona. Lehenengoa. Jatorri atzizkia. 7.- Hala bedi! Ukatzeko. Kontsonante bikoitza. 8.- Ezagutzen dituzue. 9.- Gipuzkoan, zatoz. Biloak. 10.- Suari dariona. Iparraldean, argi-izpia.

GOITIK BEHERA: 1.- Joko olinpikoak. 2.- Musika nota. Kasik. Xake-..., xake jokoari amaiera emateko. 3.- Tartekoa. 4.- Mendiko atea. Iparraldean, naiz. 5.- Beldur. Haur hizkeran, musu. Azkenekoa. Bat. 6.- Multzo. Hasiera eman. 7.- Kontsonantea. Nafarroako herria. 8.- Arrainen azaleko plaka txikia. Galdekaria. 9.- Har ezak! Ternuako. 10.- Kolore iluna. Nekatu aditzaren infinitiboa.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Berokiak
Egoskari
Italiako
Lorpenak

7 letra

Alariko
Elkarri
Ezkatak
Hornitu

4 letra

Aire
Arga
Aroa
Bare
Beha
Dema
Diet
Elai
Eria
Eros
Fika
Iban

Inka
Mila
Musu
Noka
Riga
Sona
Soto
Suak
Tori
Zait
Ziza
Zori

3 letra

AEK
Ari
Rik
Ron

2 letra

Ak
An
Ar
Ez
Gi
Ke
Kp
Ma

A black and white portrait of a young man with dark, curly hair and thick-rimmed glasses. He is looking slightly to the left of the camera with a neutral expression. He is wearing a dark jacket over a light-colored, patterned shirt. The background is a plain, light-colored wall.

1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11

		Natura		Mendiko ateak		Masaila		Portu
		Belorduriak		Upelate- giak		Maisuak	1	
Presidente	6	Modua	Ez ohikoa					
		Heldu	Nitrogenoa			8		
	5					3		
Anka			Greziako uhartea					Kontso- nantea
Ukan			Iragan					
			VI. hil					
			Bokala	10				
Ak. hiz. okurketan		Umorezko kolpe			Sierra Leona			Abelen anaia
Egona		Sodioa			Sufrea			
	11		Isladak					
			Edari alkoholdun	2				
Bitea					Bokala		Bokala	
Hiz.					Gar	4	Atzizki femeninoa	
		7			Sastraka			
		Bokal bikoitza			Bokala			
		Bokala						
Nize			Nuen					
							9	

Non eman zenuten asteburua?

K	E	P	A				
J	U	N	K	E	R	A	

			●	I	●	A	●	E	●	EZKER ESKUIN: 1. Ormaiztegui. 2. Loa. Neuk. T. 3.		
			E	R	A	B	A	K	I	Abiadurak. 4. Gol. A. Krak. 5. Iturria. IE. 6. Za		
●	T	●	E	●	A	T	A	R	I	A	Ekintza. 7. Oka. E. Are. 8. N. Bero. Idi. 9. Amerikakoa.	
●	E	R	A	●	T	U	A	K	●	K	E	10. Kalea. Tut. Z.
○	P	A	●	A	R	●	A	J	●	G	●	GOTIK BEHERA: 1. Olagizonak. 2. Robotak. Ma. 3.
●	E	T	A	●	L	I	●	A	D	I	●	Mailu. Abel. 4. A. A. Re. Ere. 5. Indarkeria. 6. Zeu. II.
●	A	T	U	N	K	E	T	A	R	I	A	Ok. 7. Turkana. At. 8. Ekar. Triku. 9. G. Kaizcedo. 10.
●	X	●	D	I	●	S	I	●	D	Z	It. Kea. Jaz.	
●	B	A	B	E	S	G	U	N	E	A	K	
●	K	O	R	E	U	A	A	S	K	I		

Mikeltxo

A	L	D	E	B	A	B	A
A	L	E	A	O	J	A	Z
B	O	Z	K	A	T	U	R
A	R	I	R	A	G	A	R
R	A	I	Z	E	N	L	U
A	S	K	A	A	E	T	Z
B	T	I	A	A	R	G	I
E	G	I	T	A	S	M	O
G	O	L	O	K	A	R	I
I	Z	A	N	O	I	A	N
O	K	I	N	O	I	A	K

A 1. harana, 2. Radar, 3. Madari.

4. Narda. 5. Sariak.

B 1. Okondo. 2. Oldar. 3. Andana.

4. Danak. 5. Goraki.

Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Bizkaiko herria
2. Milaka kilo
3. 60 segundu
4. Etxeko animalia
5. Poltsa handiak

1. Bizkaiko herria
2. Hitz motel
3. Batuketaren emaitza
4. Horrenbestean
5. Belardi

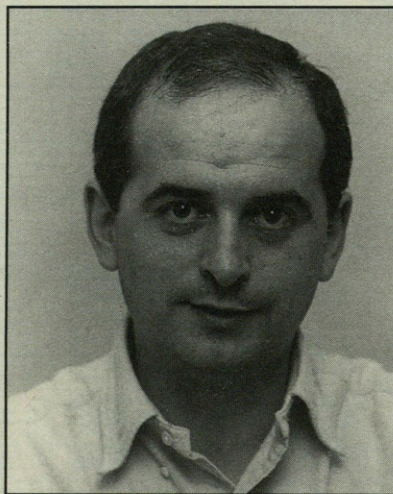
	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1.501a zenbaki polita baita

IRAGANDAKO pena eta nekeak ahaztu egiten omen dira, eta ARGIAk bere 1.500. zenbakia kaleratu duenean ere urteotan eskaini dituen emaitzak, lortutako fruituak eta eskuartean diren berrikuntzak azpimarratu genituen joan den asteko orrietan. Pasatako hainbat tripakominez iharduteko parada eskaini dit Mikel Atxagak bere idatzian esandakoak. ARGIArentzako odoltsua izan den errealitate bat aipatzen zuen Atxagak: «Garaia», «Egin», «Deia», «Euskaldunon Egunkaria»... hainbestean behin ZERUKO ARGIAko jendeak parte hartu du proiektu berrietan, eta aldi guztietan utzi du bere jaiotetxea odolustuta. Egia galanta.

Badirudi gure patua beti giza kapitala pilatzen aritzea izan dela, kapital hori beste proiektuetan inbertitzeko. Ongi begiratuta ohore handia izan da ZERUKO ARGIArentzat. Baina beste alde batetik injenuitate bat egon denik ezin ukatu: egunen batean etxe honetatik bultzatu diren proiektu berrietan inbertitutakoaren -galdutakoaren?- kontabilitatea egin beharko dugu txukun, bakoitzak utzi digun zuloa konstatatzeko.

ARGIA-K etorkizun zaila daukala ez da sekretua. Euskal Telebistak, Egunkariak, prentsa lokalak eta euskarak berak ez daukate begien aurrean askoz panorama hobea. Baina gure historia errebasatzean alde batera utzi dugun hau ere argitu dezagun: ARGIA beti egon da kinka larrian. Eta denboraren buruan kristo guztiak gure merituetako batzuk airtzen dituenean -ez ditut aipatuko

PELLO ZUBIRIA

ARGIAko kidea

zein- askok gure astekariaren bidea bukatua zela zinez sinesten eta esaten zutela ezin dugu ahaztu. «Egin» eta «Deia» prentsa elebidunaren etiketarekin sortu zirenean euskara hutsezko astekariarenak egin zuen. HABE erakundeak euskaraz ikasten ari zirenezko «Habe» hilabetekaria sortu eta denboraren poderioz hama-bostekari bihurtu nahi izan zuenean ARGIAren aurreko alternatiba edertzat jo zuen zenbaitek. Gero Eusko Jaurlaritzak «Egin»ekin «Hemen» eta «Deia»ekin «Eguna» plazaratzeko tratua egin zuen, eta ARGIAri hilkanpailak jo zizkion batek baino gehiagok: egunkari berriak ere horietatik etorri behar omen zuen. «Euskaldunon Egunkaria» sortzeko lanetan ari ginela zalantza berak izan ziren gure artean ere. Eta hemen ari gara.

«Euskaldunon Egunkaria»-ren

apustua ARGIArentzako garestia izan da. Baina koplak dioen bezala «Hor dago Egunkaria», bere odolean guretik hainbeste daramala. Prentsa idatziak behar zituen minimoak osatu ditu, eta orain bakoitzak bere lana egin dezala ahalik eta ongien. Euskal irakurleak denak eta gehiago behar eta nahi baititu: eskaintza ezberdinak elkarren osagarri ditugu eta horien artean mesfidantzak sortu nahi izateak -prentsa lokalaren eta ARGIAren eta gero sortzeaz zegoen «Egunkaria»-ren artean egin nahi izan zen bezalainora ez garamatza eta.

INORK ez daki mundua bost urte barru zertan egongo den, eta komunikazioaren alorra ere erotuta dabil. Teknologi aldaketak, kontzentrazio prozesuak, komunikazio tresna eta bide berrien sorrera... European hola da, eta gure artean hizkuntzaren arazoekin askoz gehiago. Baina galdera oinarritzakoak berak dira. Ba al dago zerbait komunikatu nahi duenik? Komunikatzeko ahalmenik eta tresnarik ba al du? Ba al dauka aurrean mezu horiek hartu nahi dituenik? ARGIA egiten dugunok komunikazioa dugu helburu, eta gure ikuspegi editoriala ezaguna da. Irakurleak hor ditugu: ez dugu burua zifra astronomikoekin berotzen -mirariak Lourdesen- dugun irakurle kalitatezkoei zerbitzu ona eskaini eta pixkanaka berriak eskuratzen ahalegintzen gara. Astekaria da tresna, eta astekariek luzarako daukate bizia, mundu osoan bezala hemen. Tresna berriak antolatzeari uko egin gabe: horretaz ere zerbait badaki ZERUKO ARGIA elkarteak.

PARLAMENTURA

IZQUIERDA UNIDA • EZKER BATUA

seinale

ON

EUSKADI

Garaia

EMI